МИНИСТЕРСТВО
ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
УРМАН ХУҖАЛЫГЫ
МИНИСТРЛЫГЫ

ПРИКАЗ **БОЕРЫК**

12.12.2025 № 476-осн

Казан ш.

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының 2019 елның 19 февралендәге 108-осн номерлы боерыгы белән расланган Кама урманчылыгы урман хуҗалыгы регламентына үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Урман кодексының 83 статьясының 1 өлешендәге 9 пункты, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясының 3 өлешендәге 1 пункты нигезендә боерык бирәм:

1. Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының «Кама урманчылыгының урман хуҗалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 19 февралендәге 108-осн номерлы боерыгы (27.04.2020 ел, №354-осн, 02.12.2020 ел, №826-осн, 17.01.2022 ел, №32-осн, 05.12.2023 ел, №551-осн, 16.07.2024 ел, №261-осн боерыклар нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) белән расланган Кәләй урманчылыгының урман хуҗалыгы регламентына кертелә торган, кушымтада бирелгән үзгәрешләрне расларга.

2. Юридик бүлек җитәкчесенә (Т.А. Барсукова) боерык имзаланган көннән башлап эш көннәрендә исәпләнгән өч көнлек чорда аны, дәүләт теркәвенә алу өчен, Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына җибәрергә.

3. Әлеге Боерык үтәлешен контрольдә тотуны урман хуҗалыгы министрының беренче урынбасары И.Н.Зариповка йөкләргә.

Министр Р.Ә. Кузюров

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының 2019 елның 19 февралендәге 108-осн номерлы боерыгы белән расланды (Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының ____________________ боерыгы редакциясендә)

КАМА УРМАНЧЫЛЫГЫНЫҢ УРМАН ХУҖАЛЫГЫ РЕГЛАМЕНТЫ

Казан шәһәре – 2025

Эчтәлек

КЕРЕШ 6
1 БҮЛЕК. ГОМУМИ МӘГЪЛҮМАТЛАР 19
1.1. Урманчылыкка кыскача сыйфатлама 19
1.1.1. Урманчылыкның атамасы һәм урнашкан урыны 19
1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенең районнар буенча бүленеше 19
1.1.3. Урман үсә торган зоналар, урманлы районнар һәм урманнарны саклау һәм урман-орлык районнарына юүлү зоналары буенча урманчылык урманнарын бүлү . 22
1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм саклагыч урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук саклагыч, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре 25
1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды җирләре составыннан урманлы һәм урмансыз җирләргә сыйфатлама 31
1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланыла торган табигать территорияләренә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама 32
1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарга сыйфатлама 36
1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланырга тиешле биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлеге 36
1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлеге объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама 36
1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре 40
2 БҮЛЕК. УРМАННАРДАН РӨХСӘТЛЕ ФАЙДАЛАНУ НОРМАТИВЛАРЫ, ПАРАМЕТРЛАРЫ ҺӘМ ЧОРЛАРЫ, УРМАННАРНЫ САКЛАУ, ЯКЛАУ ҺӘМ ЯҢАДАН ҮРЧЕТҮ НОРМАТИВЛАРЫ 47
2.1. Урманнардан агач материалы әзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары 47
2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме 48
2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме) 82
2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме) 117
2.1.4. Кисентеләрнең яшьләре 120
2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, диләнкеләрнең күләмнәрен, диләнкеләрнең тоташу чорларын, киртекләр санын, кисүләрнең кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы) 122
2.1.6. Урман торгызу методлары 126

2.1.7. Урманнардан үзагач әзерләү өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар ... 126
2.2. Урманнардан чәер әзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары ... 128
2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары ... 129
2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләре буенча әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары ... 130
2.3.2. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыю өчен файдалану чорлары ... 130
2.4. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары ... 130
2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары ... 131
2.4.2. Әзерләү һәм җыеп алу вакытлары ... 132
2.4.3. Агач сутлары әзерләгәндә нормативлар һәм параметрлар ... 132
2.4.4. Абага-кара абага әзерләү ... 133
2.4.5. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыеп алу өчен файдалану чорлары ... 133
2.5. Урманнардан аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары ... 133
2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен рөхсәт ителгән биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары ... 134
2.6. Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары ... 135
2.6.1. Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары ... 135
2.7. Балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәвәскәрләрчә балык тотудан тыш ... 136
2.8. Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары ... 136
2.9. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары ... 136
2.9.1. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары ... 136
2.9.2. Рекреация эшчәнлеге зонасына караган, шул исәптән физик-культура, спорт һәм спорт-техник корылмалар торгызу рөхсәт ителә торган, кварталларның һәм (яисә) аларның өлешләренең исемлеге. ... 137
2.9.3. Рекреация эшчәнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү ... 139
2.9.4. Урман кишәрлекләрендә вакытлыча төзелгән корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары ... 139
2.9.5. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары ... 139

2.10. Урманнардан урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары 140
2.11. Урманнардан җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары...... 141
2.12. Урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм сроклары 141
2.13. Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары 142
2.14. Урманнардан сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портлары булдыру һәм аларны киңәйтү, гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары 144
2.15. Урманнардан линия объектларын төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары 145
2.16. Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм сроклары 148
2.17. Урманнардан дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары 150
2.18. Урманнарны саклауга, яклауга һәм яңадан үрчетүгә карата таләпләр 150
2.18.1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр 150
2.18.2. Урманнарны саклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны саклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганакларын ликвидацияләү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары).. 153
2.18.3. Урманнарны яңадан үрчетүгә карата таләпләр (урманнарны торгызу, урман үстерү, урманнарны карау чараларын үткәрү нормативлары, параметрлары, чорлары) 158
2.19. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре 178
3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләүләр 180
3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләмәләр 183
3.3. Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләүләр 184

КЕРЕШ

Әлеге урман хуҗалыгы регламенты Арча урманчылыгы чикләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм торгызу нигезе булып тора.

Урман хуҗалыгы регламенты Россия Федерациясе Урман кодексының 87 статьясының 7 өлеше, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман хуҗалыгы регламентларының составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу срокларын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боерыгы нигезендә әзерләнде.

Урман хуҗалыгы регламентының гамәлдә булу чоры – 2029 елның 1 апреленә кадәр.

Урман хуҗалыгы регламентын эшләгәндә дәүләт урман реестры материаллары файдаланылды.

Регламентны эшләүчеләр:

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы.

Почта адресы: Ямашев проспекты, 37А йорт, Казан шәһәре, 420124.

E-mail: Minleshoz@tatar.ru.

Сайт: Minleshoz.tatarstan.ru.

Тел. (843) 221-37-01.

Факс (843) 221-37-37.

Россия Федерациясе закон актлары

Россия Федерациясе Урман кодексы (алга таба − РФ Урман кодексы).

Россия Федерациясе Су кодексы (алга таба – РФ Су кодексы).

Россия Федерациясе Җир кодексы (алга таба – РФ Җир кодексы).

Россия Федерациясе Гражданлык кодексы (алга таба – РФ Гражданлык кодексы).

«Янгын куркынычсызлыгы турында» 1994 елның 21 декабрендәге 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – «Янгын куркынычсызлыгы турында» ФЗ).

«Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 33-ФЗ номерлы федераль закон).

«Хайваннар дөньясы турында» 1995 елның 24 апрелендәге 52-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 52-ФЗ номерлы федераль закон).

«Геодезия, картография һәм киңлек мәгълүматлары турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 30 декабрендәге 431-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 431-ФЗ номерлы федераль закон).

«Пестицидлар һәм агрохимикатлар белән имин эш итү турында» 1997 елның 19 июлендәге 109-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 109-ФЗ номерлы федераль закон).

«Намус иреге турында һәм дини берләшмәләр турында» 1997 елның 26 сентябрендәге 125-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 125-ФЗ номерлы федераль закон).

«Кадастр эшчәнлеге турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 221-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» федераль законга үзгәрешләр кертү хакында» 2024 елның 28 декабрендәге 528-ФЗ номерлы федераль закон.

«Җир корылышы турында» 2001 елның 18 июнендәге 78-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 78-ФЗ номерлы федераль закон).

«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 7-ФЗ номерлы федераль закон).

«Электр энергетикасы турында» 2003 елның 26 мартындагы 35-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 35-ФЗ номерлы федераль закон).

«Элемтә турында» 2003 елның 07 июлендәге 126-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 126-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясе Урман кодексын гамәлгә кертү турында» 2006 елның 04 декабрендәге 201-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 201-ФЗ номерлы федераль закон).

«Орлыкчылык турында» 2021 елның 30 декабрендәге 454-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 454-ФЗ номерлы федераль закон).

«Ау һәм аучылык ресурсларын саклау һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 209-ФЗ номерлы федераль закон).

«Үсемлекләр карантины турында» 2014 елның 21 июлендәге 206-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 206-ФЗ номерлы федераль закон).

«Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенче категориягә күчерү турында» 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – 172-ФЗ номерлы федераль закон).

РФ Урман кодексында каралган хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы норматив хокукый актлар (01.09.2025 торышы буенча)

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
Россия Федерациясе Хөкүмәте актлары		
100 статья	Урманнарга һәм алардагы табигать объектларына китерелгән зыянны каплау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урман законнарын бозу нәтиҗәсендә урманнарга һәм аларда булган табигать объектларына китерелгән зыянны каплау үзенчәлекләрен раслау турында» 2018 елның 29 декабрендәге 1730 номерлы карары
96 статья	Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге)	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге)

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		турында» 2021 елның 30 июнендәге 1098 номерлы карары
50 статьяның 3 өлеше	Зат, затлар төркеме тарафыннан әзерләнергә тиешле агач материалының максималь күләмен билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Зат, затлар төркеме тарафыннан әзерләнергә тиешле максималь үзагач күләмен билгеләү турында» 2007 елның 22 июнендәге 395 номерлы карары
73 статьяның 4 өлеше	Федераль мөлкәттәге урман ресурслары бирәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман кишәрлеген арендалау өчен урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түләү ставкалары билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Федераль милектәге урман кишәрлеген арендалау буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түләү ставкалары турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
44 статья	Урманнардан сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү, гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Су объектын файдалануга бирү турында карар әзерләү һәм кабул итү турында» 2022 елның 19 гыйнварындагы 18 номерлы карары
45 статья	Урманнардан линия объектларын төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе элемтә чыбыкларын һәм корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 1995 елның 9 июнендәге 578 номерлы карары
76 статьяның 3 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу килешүе буенча түләү Федераль мөлкәттә, шулай ук Россия Федерациясе субъектлары мөлкәтендә һәм муниципаль мөлкәттә торучы җирләрдә әзерләнә торган агач материалы берәмлеге өчен түләү ставкаларын билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Федераль милектәге урман кишәрлеген арендалау буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түләү ставкалары турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
23^1 статьяның 3 өлеше, 60^3 статья	Урманнарда санитар куркынычсызлык. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урманнарда санитария куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 декабрендәге 2047 номерлы карары
23^1 статьяның 3 өлеше, 53 статья	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы.	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 7 октябрендәге 1614 номерлы карары,

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урманнарны янгына каршы кору чаралары турында» 2025 елның 22 апрелендәге 526 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урман янгыннары аркасында урманнарда барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен федераль башкарма хакимият органнары көчләрен һәм чараларын җәлеп итү турында» 2017 елның 2 декабрендәге 1464 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урман янгыннары аркасында килеп чыккан урманнардагы гадәттән тыш хәлләр турында» 2011 елның 17 маендагы 376 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урман янгыннарын сүндерү планын һәм аның формаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урманнарда һәм урман янгыннарында янгын куркынычы турындагы мәгълүмат-ларның дөреслеген контрольдә тоту кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 18 августындагы 687 номерлы карары
22 статьяның 3 өлеше	Урманнарны үзләштерү өлкәсендә инвестиция эшчәнлеге. Урманнарны үзләштерү өлкәсендә өстенлекле инвестиция проектлары исемлеген әзерләү һәм раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урман комплексын үстерү максатларында өстенлекле инвестиция проектлары турында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең кайбер актларын үзгәртү һәм аларның үз көчләрен югалтуын тану хакында» 2018 елның 23 февралендәге 190 номерлы карары
114 статьяның 6 өлеше	Урман парк зоналарында урнашкан урманнарның функциональ зоналары	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 1 өлешенең 3 һәм 4 пунктларында күрсәтелгән урманнар булган җирләрнең чикләрен үзгәртү һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда функциональ зоналарны билгеләү гагыйдәләрен раслау турында» 2019 елның 21 декабрендәге 1755 номерлы карары
13 статья	Урман инфраструктурасы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Саклагыч урманнар, эксплуатация урманнары һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы боерыгы
21 статья	Урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Саклагыч урманнар, эксплуатация урманнары һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектлар исемлеге турында» 2022 елның 30 апрелендәге 1084-р номерлы күрсәтмәсе
21[1] статья	Урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган капиталь булмаган төзелмәләр, корылмалар төзү һәм эксплуатацияләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Саклагыч урманнар, эксплуатация урманнары, резерв урманнары өчен урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган капиталь булмаган төзелмәләр, корылмалар исемлеге турында» 2022 елның 23 апрелендәге 999-р номерлы күрсәтмәсе
45 статья	Урманнардан линия объектларын төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Электр челтәрләре хуҗалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары
73[1] статьяның 6 өлеше	Дәүләти яисә муниципаль мөлкәттәге урман кишәрлегенең аренда шартнамәсен төзү Дәүләт мөлкәтендә яисә муниципаль мөлкәттәге урман кишәрлегенең аренда шартнамәсен әзерләү һәм төзү тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Агач материалы әзерләү өчен дәүләт милегендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлеген арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста катнашучыларның конкурс тәкъдимнәрен бәяләү кагыйдәләрен һәм тәкъдим ителгән шартларны бәяләү һәм агач материалы әзерләү өчен дәүләт милегендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлеген арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста җиңүчене билгеләүгә нигез булган критерийларны раслау турында» 2019 елның 7 мартындагы 241 номерлы карары
93.1 статья	Дәүләт урман реестрын алып бару тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Дәүләт урман реестрын алып бару кагыйдәләрен раслау турында» 2023 елның 25 августындагы 1378 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Вәкаләтле дәүләт хакимияте органының яисә аңа буйсынучы дәүләт бюджет учреждениесенең «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтыннан файдаланып алына торган дәүләт урман реестрындагы белешмәләр, документлар һәм материаллар исемлеген раслау турында» 2022 елның 7

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		сентябрендәге 2565-р номерлы күрсәтмәсе (2025 елның 7 мартындагы ред.)
Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгы (алга таба – Россия Табигать министрлыгы) норматив актлары		
62 статьяның 7 өлеше	Урманнарны торгызу. Урманнарны торгызу кагыйдәләре	«Урманнарны торгызу кагыйдәләрен, урманнарны торгызу проектының формасын, составын, аны килештерү тәртибен, аны килештерүдән баш тарту нигезләрен, шулай ук урманнарны торгызу проектының электрон рәвештәге форматына карата таләпләр раслау турында» 2021 елның 29 декабрендәге 1024 номерлы боерык
73^1 статьяның 7 өлеше	Урман кишәрлегенең типик аренда шартнамәсе	«Урман кишәрлекләрен түләүле нигездә файдалануга тапшыру турында бер төрдәге шартнамәләрне раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 542 номерлы боерык
77 статьяның 7 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу турында типик шартнамә	«Урман утыртмаларын сату-алу турында бер төрдәге шартнамәне раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 488 номерлы боерык
60^{15} статья	Сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләре	«Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2025 елның 27 мартындагы 142 номерлы боерыгы
23^1 статьяның 3 өлеше, 64 статьяның 3 өлеше	Урманнарны тәрбия кылу. Урманнарны карап тору кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисүне гамәлгә ашыру тәртибе	«Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерык
112 статьяның 5 өлеше	Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яңадан үрчетү үзенчәлекләре	«Махсус саклана торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, торгызу үзенчәлекләрен раслау турында» 2021 елның 12 августындагы 558 номерлы боерык
53^1 статья	Урман янгыннарын кисәтү	«Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чараларының төрләрен, урманнан файдаланучы затларның әлеге чаралар белән тәэмин ителеш нормативларын, урманнардан файдаланганда урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чараларының булу нормаларын раслау турында» 2025 елның 9 апрелендәге 83 номерлы боерык
53^2 статья	Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман	«Урманнарда һәм урман янгыннарына мониторинг ясау тәртибен раслау турында»

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	янгыннарын мониторинглау	2014 елның 23 июнендәге 276 номерлы боерык
15 статьяның 3 өлеше	Урман үсә торган зоналар һәм урманлы районнар	«Россия Федерациясенең урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенең урман районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерык
87 статьяның 7 өлеше	Урман хуҗалыгы регламентларының составы, аларны эшләү тәртибе, аларның гамәлдә булу вакыты һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибе	«Урман хуҗалыгы регламентларының составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу вакытын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боерык
60^5 статья	Урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы	«Урман патологиясе буенча дәүләт мониторингын гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2017 елның 5 апрелендәге 156 номерлы боерык
60^7 статья	Зарарлы организмнар таралуны кисәтү	«Зарарлы организмнарның таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 912 номерлы боерык
60^6 статьяның 4 өлеше	Урман авыруларына бәйле тикшеренүләр. Урман патологиясе буенча тикшеренүләрне уздыру тәртибе	«Урман авыруларына бәйле тикшеренүләрне уздыру тәртибен һәм урман авыруларына бәйле тикшеренү актының рәвешен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 910 номерлы боерык
23^2 статьяның 10 өлеше, 29 статьяның 11 өлеше, 23^1 статьяның 3 өлеше	Диләнке эшләре. Агач материалы әзерләү. Агач материалы әзерләү кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисүне гамәлгә ашыру тәртибе	«Агач материалы әзерләү кагыйдәләрен һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач материалы әзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерык, «Диләнке эшләре төрләрен, аларны башкару тәртибен һәм эзлеклелеген, диләнке эшләренең технологик картасы формасын, урман бүлемтеген актыккы тикшерү акты формасын һәм урман бүлемтеген актыккы карап чыгу тәртибен раслау турында» 2022 елның 17 гыйнварындагы 23 номерлы боерык, «Урман бүлемтегенең таксация тасвирламасына кертелә торган мәгълүматлар составын, урман бүлемтегенең таксация тасвирламасын төзү тәртибен, аның электрон форматындагы форматына карата таләпләрне, урман бүлемтегенең таксация тасвирламасының урман бүлемтегенең хакыйкый торышы турындагы мәгълүматка

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		туры килмәвен билгеләү тәртибен, урман бүлемтегенең таксация тасвирламасы формасын раслау турында» 2022 елның 14 октябрендәге 687 номерлы боерык
60^4 статья	Урманнарны яклау буенча районнарга бүленеш	«Урман саклык районнарына бүлү тәртибен раслау турында» 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерык
91 статья	Дәүләт урман реестры	«Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматлар кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документларның исемлеген, аларның формаларын һәм аларны әзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрендәге 496 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрында булган, зарури тәртиптә тапшырыла торган мәгълүмат төрләре исемлеген һәм аларны тапшыру шартларын раслау турында» 2013 елның 30 октябрендәге 464 номерлы боерык,
70^1 статьяның 12 өлеше	Урман кишәрлекләрен проектлау	«Урман кишәрлегенең проект документациясе составына һәм эчтәлегенә, аны әзерләү тәртибенә карата таләпләрне раслау турында» 2017 елның 3 февралендәге 54 номерлы боерык
60^{13} статья	Урманнарны радиоактив пычранудан саклау үзенчәлекләре	«Урманнарның радиоактив пычрану зоналарында профилактика һәм тернәкләндерү чараларын гамәлгә ашыру үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 8 июнендәге 283 номерлы боерык
65 статьяның 5 өлеше	Урман орлыкчылыгы	«Урман орлыкчылыгы объектларын (урман-орлык плантацияләрен, даими урман-орлык кишәрлекләрен һәм башка урман утыртмаларын, урман үсемлекләре орлыкларын, үсентеләрне, урман агач токымнары чәчкеннәрен җитештерү (үстерү, җыю), шулай ук урман үсемлекләренең генофондын саклау һәм нәселдәнлек үзлекләрен өйрәнү максатларында файдаланыла торган урман орлыкчылыгы объектларын) төзү һәм аерып чыгару кагыйдәләрен раслау турында» 2025 елның 25 апрелендәге 231 номерлы боерык, «Урман үсемлекләре орлыкларын, төп урман агач токымнары үсентеләрен, чәчүлекләрен җитештерү (үстерү, җыю), аларның категорияләрен билгеләү, саклау, транспортировкалау, сату һәм алардан

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		файдалану тәртибен раслау турында» 2025 елның 15 маендагы 269 номерлы боерык
46 статьяның 4 өлеше	Урманнардан агач эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм эксплуатацияләү өчен файдалану	«Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 31 гыйнварындагы 54 номерлы боерык
38 статья	Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану	«Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерык
49 статьяның 4 өлеше	Урманнардан файдалану турында хисап. Урманнардан файдалану турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнардан файдалану турындагы хисапка кертелә торган мәгълүмат исемлеген, урманнардан файдалану турындагы хисапның рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнардан электрон рәвештә файдалану турындагы хисап форматына таләпләрне раслау турында» 2025 елның 19 мартындагы 115 номерлы боерык
66 статьяның 2 өлеше	Урманнарны яңадан үрчетү һәм урман үстерү турында хисап. Урманнардан файдалану һәм урман үрчетү турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисапка кертелә торган мәгълүмат исемлеген, урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисапның рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында электрон рәвештә хисап форматына таләпләрне раслау турында» 2025 елның 18 мартындагы 112 номерлы боерык
89 статья	Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза. Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 513 номерлы боерык
26 статьяның 3 өлеше	Урман декларациясе. Урман декларациясен тутыру һәм тапшыру тәртибе	«Урман декларациясенең формасын, аны тутыру һәм тапшыру тәртибен, электрон рәвештә урман декларациясе форматына таләпләр раслау турында» 2021 елның 29 апрелендәге 303 номерлы боерык
60 статьяның 3 өлеше, 60^{11} статьяның 3	Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап. Урманнарны янгыннардан	«Урманнарны янгыннардан саклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны янгыннардан саклау

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
өлеше	саклау турында хисап тапшыру тәртибе.	турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны янгыннардан саклау турында электрон рәвештә хисап тапшыру форматына карата таләпләр, урманнарны саклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны саклау турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны саклау турында электрон рәвештә хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2025 елның 18 мартындагы 111 номерлы боерык
60^{8} статьяның 5 өлеше	Зыянлы организмнарның чыганакларын юк итү	«Зыянлы организмнарның чыганакларын юк итү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 913 номерлы боерык
53^{4} статья	Урман янгыннарын сүндерү	«Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 1 апрелендәге 244 номерлы боерык
98^{2} статья	Урманнарны саклау	«Урманнарны саклауны гамәлгә ашыру тәртибен һәм нормативларын раслау турында» 2021 елның 15 декабрендәге 955 номерлы боерык
64^{1} статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман урнашкан җирләргә кертү	«Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман урнашкан җирләргә кертү тәртибен һәм тиешле акт рәвешен раслау турында» 2019 елның 11 мартындагы 150 номерлы боерык
86 статьяның 5 өлеше	Россия Федерациясе субъекты урман планы. Россия Федерациясе субъектының урман планы составы һәм аны әзерләү тәртибе	«Россия Федерациясе субъекты урман планының бертип формасын һәм составын, аны әзерләү һәм үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 20 декабрендәге 692 номерлы боерык
32 статья	Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу	«Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерык
67 статья, 68 статья	Урман корылышы турында гомуми нигезләмәләр Урман корылышының эчтәлеге	«Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы боерык
63 статьяның 3 өлеше	Урман үстерү. Урман үстерү кагыйдәләре	«Урман үстерү кагыйдәләрен, урман үстерү проектының формасын, составын, аны килештерү тәртибен, аны килештерүдән баш тарту нигезләрен, шулай ук урман үстерү проектының электрон рәвештәге форматына карата таләпләр раслау турында» 2021 елның 20 декабрендәге 978 номерлы боерык

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
88 статьяның 2 өлеше	Урманнарны үзләштерү проекты.	«Урманнарны үзләштерү проектының составын, аны эшләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен, электрон документ рәвешендә урманнарны үзләштерү проекты форматына карата таләпләр раслау турында» 2021 елның 16 ноябрендәге 864 номерлы боерык
39[1] статья	Урман питомникларын булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	«Урман питомникларын төзү һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 12 октябрендәге 737 номерлы боерык
45 статья	Урманнардан линия объектларын төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	«Урманнардан линия объектларын төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан линия объектларын төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерык
43 статья	Җир астын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләре	«Урманнардан җир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, җир кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урманнардан җир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерык
31 статья	Чәер әзерләү	«Чәер әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы боерык
38[1] статья	Урманнардан балыкчылыкны гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан балыкчылыкны гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 13 октябрендәге 742 номерлы боерык
39 статья	Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	«Урманнардан җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерык
34 статья	Азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыю	«Азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерык
40 статья	Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген,	«Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерык
41 статья	Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 908 номерлы боерык
29 статьяның 7 өлеше, 81 статьяның 3 пункты	Агач материалы әзерләү. Агачын әзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токымнары) исемлеге	«Агач материалын әзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токымнары) исемлеген раслау турында» 2011 елның 5 декабрендәге 513 номерлы боерык
53 статьяның 4 өлеше, 53^1 статья	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы. Урман янгыннарын кисәтү	«Урманнарны янгынга каршы төзекләндерү нормативларын билгеләү турында» 2025 елның 9 апрелендәге 184 номерлы боерык
Федераль урман хуҗалыгы агентлыгы (алга таба – Рослесхоз) норматив актлары		
29 статьяның 6 өлеше	Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибе	«Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы боерык, «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы боерык
53 статьяның 4 өлеше, 53^1 статья	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы. Урман янгыннарын кисәтү	«Урманнарның табигый янгын куркынычы классификациясен һәм, һава шартларына карап, урманнарда табигый янгын куркынычы классификациясен раслау турында» 2011 елның 5 июлендәге 287 номерлы боерык
65 статьяның 5 өлеше	Урман орлыкчылыгы	«Урман орлыкларын үстерү районнарын билгеләү турында» 2022 елның 19 декабрендәге 1032 номерлы боерык
Россия Федерациясе субъекты норматив актлары		
82, 83 статьялар	Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләре. Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарының аерым вәкаләтләрен Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнарына тапшыру	«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасы Урман планын раслау турында» 2018 елның 24 декабрендәге ПУ-880 номерлы Указы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасының урман хуҗалыгын үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 30 июлендәге 531 номерлы карары,

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасының региональ яки муниципальара әһәмияттәге гомуми автомобиль юллары исемлеген раслау турында» 2024 елның 30 декабрендәге 1258 номерлы карары
82 статьяның 7 өлеше	Татарстан Республикасында гражданнарга үз ихтыяҗлары өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе буенча түләү ставкаларын билгеләү	Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының «Татарстан Республикасында гражданнарга үз ихтыяҗлары өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе буенча түләү ставкаларын билгеләү турында» 2020 елның 7 октябрендәге 107-2/нпс-2020 номерлы карары

1 БҮЛЕК. ГОМУМИ МӘГЪЛҮМАТЛАР

1.1. Урманчылыкка кыскача сыйфатлама

1.1.1. Урманчылыкның атамасы һәм урнашкан урыны

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының Кама урманчылыгы (алга таба – урманчылык) Татарстан Республикасының үзәк өлешендә Мамадыш, Балык Бистәсе һәм Чистай районнары территориясендә урнашкан.

Урманчылыкның конторасы Татарстан Республикасы башкаласы Казан шәһәреннән һәм шул ук исемдәге тимер юл станциясеннән 130 километр (алга таба – км) ераклыктагы Кама поселогында урнашкан.

Урманчылыкның почта адресы: 422186, Татарстан Республикасы, Мамадыш районы, Кама урман хуҗалыгы авылы.

1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенең районнар буенча бүленеше

Урманчылык территориясенең муниципаль берәмлекләр буенча бүленеше 1 нче таблицада китерелә.

1 нче таблица

Урманчылыкның төзелеше

Т/с	Урманчылык	Кишәрлек урманчылыклары	Урман кварталларының номеры	Административ район (муниципаль берәмлек)	Гомуми мәйданы, гектар
1	2	3	4	5	6
1	Кама	Берсут	1-83	Мамадыш	8435,9689
2		Кама	4, 7, 10, 16 бер өлеше, 17, 27, 30 бер өлеше, 31, 32, 37, 38, 39, 44, 46, 49, 54 бер өлеше, 62 бер өлеше,	Мамадыш	720,3367

			74, 77, 79		
			1-3, 5, 6, 8, 9, 11-15, 16 бер өлеше, 18-26, 28, 29, 30 бер өлеше, 33-36, 40-43, 45, 47, 48, 50-53, 54 бер өлеше, 55-61, 62 бер өлеше, 63-73, 75, 76, 78, 80	Балык Бистәсе	4864,9944
		Кишәрлек урманчылыгы буенча җәмгысе			5585,3311
3		Кама буе	1-92	Балык Бистәсе	8853,4886
4		Усали	1-64	Мамадыш	8645,5111
5		Чистай	1-93	Чистай	4701,9349
6		Шомарбаш	1-3, 5, 6, 14, 15, 17, 19, 46	Мамадыш	1601,2531
			4, 7-13, 16, 18, 20-45, 47-50	Балык Бистәсе	5722,8522
		Кишәрлек урманчылыгы буенча җәмгысе			7324,1053
7		Шумбут	1-222	Балык Бистәсе	9962,0531
Урманчылык буенча барлыгы					53508,393

Урманчылыкның урман кишәрлекләре, Чистай районы территориясендә, төньяк өлештәге урман биләмәләре һәм көньяк өлештә төрле зурлыктагы аерым-аерым урнашкан урман кишәрлекләре булып урнашкан. Территорияләрендә урман фонды урнашкан муниципаль районнарның урманлы өлеше уртача алганда 24,6 процент тәшкил итә.

Урманчылык территориясе бүлеп күрсәтелгән Татарстан Республикасы 1 нче схематик каратада күрсәтелгән.

1 нче карта-схема

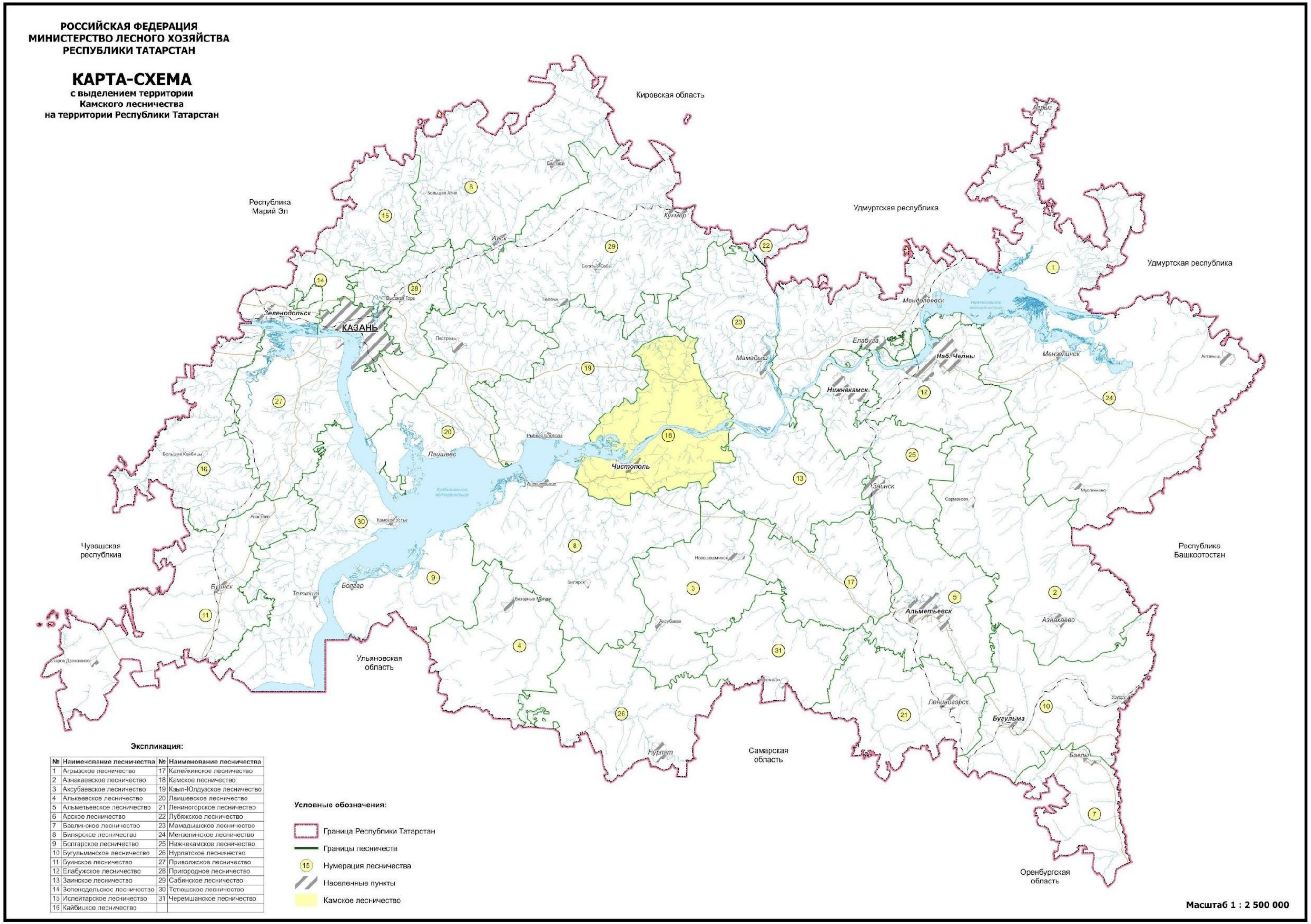

1.1.3. Урман үсә торган зоналар, урманлы районнар һәм урманнарны саклау һәм урман-орлык районнарына юәлү зоналары буенча урманчылык урманнарын бүлү

Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясе Урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясе Урманлы районнар исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерыгы белән расланган урман үсә торган районнарга бүленеш нигезендә урманчылык территориясе Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы урман-дала зонасына һәм Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районына кертелгән (2 нче таблица).

2 нче таблица

Урманчылык урманнарын урман үсә торган зоналарга һәм урманлы районнарга бүлү

<table>
<tr><th></th><th>Кишәрлек урманчылык-ларының аталышы</th><th>Урман үсә торган зона</th><th>Урманлы район</th><th>Саклык районна-рына бүлү зонасы</th><th>Урман орлык-чылыгы район-нарына бүлү</th><th>Ур-ман квар талл ары исе мле ге</th><th>Мәйданы, гектар</th></tr>
<tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td></tr>
<tr><td>1</td><td>Берсут</td><td rowspan="6">Ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасы</td><td rowspan="6">Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы</td><td rowspan="7">Урман авырулары буенча уртача хәтәрлек</td><td rowspan="7">Нарат өчен – 3, чыршы – 4, имән – 2</td><td>1-83</td><td>8435,9689</td></tr>
<tr><td>2</td><td>Кама</td><td>1-80</td><td>5585,3311</td></tr>
<tr><td>3</td><td>Кама буе</td><td>1-92</td><td>8853,4886</td></tr>
<tr><td>4</td><td>Усали</td><td>1-64</td><td>8645,5111</td></tr>
<tr><td>5</td><td>Шомарбаш</td><td>1-50</td><td>7324,1053</td></tr>
<tr><td>6</td><td>Шумбут</td><td>1-222</td><td>9962,0531</td></tr>
<tr><td>7</td><td>Чистай</td><td>Урман-дала зонасы</td><td>Россия Федерациясе Европа өлеше Урман-дала районы</td><td>1-93</td><td>4701,9349</td></tr>
<tr><td colspan="7">Урманчылык буенча барлыгы</td><td>53508,393</td></tr>
</table>

Урманчылык территориясенең һәм кишәрлек урманчылыкларының урман үсү районнарына һәм урманлы районнарга бүленеше 2 номерлы карта-схемада күрсәтелде.

2 нче карта-схема

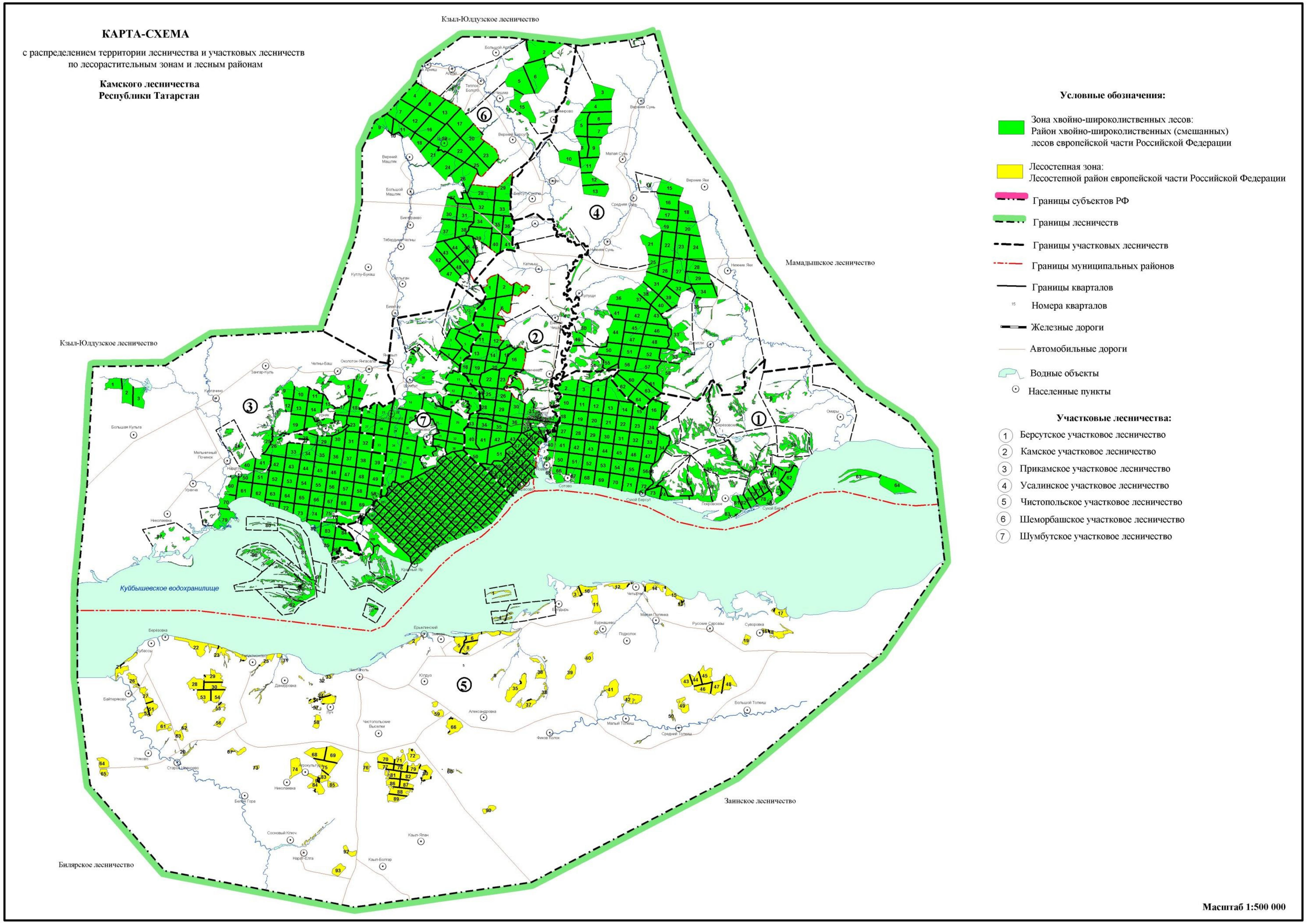

1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм саклагыч урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук саклагыч, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре

3 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеше һәм салагыч урман категорияләре буенча бүленеше

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
Барлыгы урманнар			53508,393	
1. Саклаучы урманнар, барлыгы:			23725,282	
шул исәптән:				
1.1. Махсус саклануы табигать территорияләрендә урнашкан урманнар	Барлыгы		4472,2585	Урман кодексы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы боерыгы
	Берсут	2, 10, 18, 26, 27 кварталлар өлешләре	11,9335	
	Кама	72, 73, 76 кварталлар, 4, 27, 31, 32, 39, 54, 62, 66, 69 кварталлар өлешләре	178,9806	
	Кама буе	69, 70, 77, 79, 86 кварталлар өлешләре	6,0895	
	Усали	2 квартал өлеше	0,0381	
	Чистай	16, 17 кварталлар өлешләре	41,5726	
	Шомарбаш	4, 5, 7, 8, 12-25 кварталлар, 1, 3, 6, 9-11, 26 кварталлар өлешләре	4176,8305	
	Шумбут	14, 22, 29, 34, 35, 43, 54, 55, 65, 85, 96, 109, 110, 185, 186, 194, 203 кварталлар өлешләре	56,8137	
1.2. Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Барлыгы		5733,5088	Урман кодексы, Су кодексы, Россия Табигать ресурслары һәм экология
	Берсут	1-5, 7-10, 13-16, 18-21, 24-29, 34-40, 43, 45, 47-49, 51, 52, 54-56, 60,	1137,2517	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		62-74, 76, 78, 80-83 кварталлар өлешләре		министрлыгының «Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы боерыгы
	Кама	4-7, 10-41, 43-45, 49, 54, 58-66, 68-71, 74, 77, 79, 80 кварталлар өлешләре	548,1812	
	Кама буе	1-5, 8-10, 12, 13, 15-19, 21, 24-26, 28, 29, 32-35, 40-42, 44, 45, 50-52, 56, 57, 59-62, 66-80, 82-87 кварталлар өлешләре	1479,6115	
	Усали	2, 4, 5, 7-11, 15, 16, 18-20, 22, 23, 27-30, 32-35, 38-40, 42, 43, 45, 47, 49-63 кварталлар өлешләре	438,9192	
	Чистай	1, 4, 31 кварталлар, 2, 3, 5-8, 10, 12-15, 17, 20-23, 25, 32, 33, 41, 42, 91 кварталлар өлешләре	474,1755	
	Шомарбаш	1-3, 6, 9-11, 27-39, 41, 43-46, 48-50 кварталлар өлешләре	285,1837	
	Шумбут	221, 222 кварталлар, 1-7, 10, 13-17, 19-22, 24, 25, 27-31, 34-36, 39, 41-45, 48, 49, 52-58, 60-66, 70, 71, 73-76, 81, 84-86, 95-97, 109, 110, 122, 123, 134, 161, 173, 182, 184-186, 194-196, 203-205, 209-212, 215-220	1370,186	

<table>
<tr><th>Урманнарның максатчан билгеләнеше</th><th>Кишәрлек урманчылыгы</th><th>Кварталларның яки өлешләренең номерлары</th><th>Мәйданы, гектар</th><th>Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре</th></tr>
<tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>кварталлар өлешләре</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">1.3. Табигать һәм башка объектларны саклау вазыйфасын үтәүче урманнар, барлыгы, шул исәптән:</td><td>2813,1519</td><td></td></tr>
<tr><td>1.3.1. Эчә торган һәм хуҗалык-көнкүреш суы белән тәэмин итү чыганакларының санитар саклык зоналарының беренче һәм икенче поясларында урнашкан урманнар</td><td>Чистай</td><td>5 квартал өлеше</td><td>0,2768</td><td>Урман кодексы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 авгус-тындагы 510 номерлы боерыгы</td></tr>
<tr><td rowspan="7">1.3.2. Саклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар</td><td colspan="2">Барлыгы</td><td>240,9894</td><td rowspan="7">Урман кодексы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 авгус-тындагы 510 номерлы боерыгы</td></tr>
<tr><td>Берсут</td><td>26, 40, 41, 49, 50 кварталлар өлешләре</td><td>9,7404</td></tr>
<tr><td>Кама</td><td>31-39, 44, 46, 48, 54, 57, 61 кварталлар өлешләре</td><td>45,5111</td></tr>
<tr><td>Кама буе</td><td>4 квартал өлеше</td><td>0,0438</td></tr>
<tr><td>Усали</td><td>23-28, 34 кварталлар өлешләре</td><td>81,2383</td></tr>
<tr><td>Шомарбаш</td><td>30-32, 34-36, 40, 41 кварталлар өлешләре</td><td>98,3973</td></tr>
<tr><td>Шумбут</td><td>16, 18, 21, 22 кварталлар өлешләре</td><td>6,0585</td></tr>
<tr><td>1.3.3. Яшел зоналарда урнашкан урманнар</td><td>Чистай</td><td>9, 24, 26-30, 35-38, 40, 51-57, 60-63, 67, 75, 80-89 кварталлар</td><td>1771,6270</td><td>ТАССР Министрлар Советының «Шәһәрләрнең һәм эшчеләр поселокларының яшел зонасы урманнарында урман хуҗалыгын алып баруны яхшырту чаралары турында» 1960 елның 30 апре-</td></tr>
</table>

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
				лендәге 264 номерлы карары
1.3.4. Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Чистай	34, 58, 59, 66, 68-72, 76-79 кварталлар	800,2587	РСФСР Министрлар Советының 1983 елның 31 августындагы 1453-р номерлы боерыгы
1.4. Кыйммәтле урманнар барлыгы, шул исәптән:			13278,2485	
1.4.1. эрозиягә каршы урманнар	Барлыгы		1409,4162	Урман кодексы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы боерыгы
	Берсут	7-9, 25, 35-39, 48 кварталлар өлешләре	813,8923	
	Кама	4, 7, 10, 17, 27 кварталлар өлешләре	103,3585	
	Кама буе	4, 8, 87 кварталлар өлешләре	32,1503	
	Усали	1, 14 кварталлар, 2, 30, 35, 49, 54, 59 кварталлар өлешләре	402,184	
	Шомарбаш	1, 3, 10, 46, 50 кварталлар өлешләре	26,2885	
	Шумбут	1, 2, 6, 7, 24 кварталлар өлешләре	31,5426	
1.4.2. Су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары	Барлыгы		6852,7184	Урман кодексы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы боерыгы
	Берсут	53 квартал 1, 2, 10, 18, 26-28, 34, 39-52, 54-61, 66-72, 75-82 кварталлар өлешләре	2057,1296	
	Кама	47, 52, 53, 55, 56, 67 кварталлар 32, 36-39, 43-46, 48-51, 54, 57-66, 68, 71, 75 кварталлар өлешләре	794,7005	
	Кама буе	24, 40-44, 49-57, 59-69, 73-77, 84, 86, 87 кварталлар өлешләре	1727,4725	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
	Шумбут	94, 106-108, 120, 121, 130-133, 136, 137, 140-146, 149, 150, 152-158, 162-170, 174-178, 187-189, 198 кварталлар, 6, 14, 22, 23, 29, 30, 34, 35, 42, 43, 54, 55, 62, 66, 74, 75, 83-85, 93, 95-97, 104, 105, 109-112, 115-119, 122-125, 127-129, 134, 135, 138, 139, 147, 151, 159, 171, 179, 180-182, 185, 190-193, 197, 199, 200, 206, 207, 213 кварталлар өлешләре	2273,4158	
1.4.3. Урманнарның уылдык чәчү урыннарын саклау полосалары	Барлыгы		3866,5543	Урман кодексы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы боерыгы
	Берсут	9, 38, 39, 48-50, 57-83 кварталлар өлешләре	1434,4066	
	Кама	78 квартал, 61, 62, 66, 70, 74, 75, 77, 79, 80 кварталлар өлешләре	122,2533	
	Кама буе	60-65, 70-75, 78-80, 82-87 кварталлар өлешләре	926,1838	
	Чистай	2, 3, 5-8, 10-18, 20-23, 25, 32, 33 кварталлар өлешләре	464,4647	
	Шумбут	148, 160, 172, 183, 201, 202, 208, 214 кварталлар, 109, 135, 147, 159, 161, 171, 173, 179-182, 184-186, 190-193, 195-197, 199, 200, 203-207, 209-213, 215-220 кварталлар	919,2459	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		өлешләре		
1.3.3. Урман-дала урманнары	Чистай	19, 39, 43-50, 64, 65, 73, 74, 90, 92, 93 кварталлар, 3, 5, 8, 11, 13, 16, 18, 20, 22, 41, 42, 91 кварталлар өлешләре	1149,5596	Урман кодексы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 августтындагы 510 номерлы боерыгы
2. Эксплуатация урманнары	Барлыгы		27211,2253	Урман кодексы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман корылышы буенча файдалану күрсәтмәсен раслау турында» 2022 елның 5 августтындагы 510 номерлы боерыгы
	Берсут	6, 11, 12, 17, 22, 23, 30-33 кварталлар, 1-5, 10, 13-16, 18-21, 24, 25, 27-29, 34, 42-47 кварталлар өлешләре	2971,6148	
	Кама	1-3, 8, 9, 42 кварталлар, 4-6, 10-41, 43, 44, 50, 51, 58 кварталлар өлешләре	3792,3459	
	Кама буе	6, 7, 11, 14, 20, 22, 23, 27, 30, 31, 36-39, 46-48, 58 кварталлар, 1-5, 8-10, 12, 13, 15-19, 21, 24-26, 28, 29, 32-35, 41-45, 49, 54-57, 59, 68,69 кварталлар өлешләре	4681,9372	
	Усали	3, 6, 12, 13, 17, 21, 31, 36, 37, 41, 44, 46, 48, 64 кварталлар, 2, 4, 5, 7-11, 15, 16, 18-20, 22-30, 32-35, 38-40, 42, 43, 45, 47, 50-63 кварталлар өлешләре	7723,1315	
	Шомарбаш	42, 47 кварталлар,	2737,4053	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		1-3, 6, 9, 10, 26-41, 43-46, 48-50 кварталлар өлешләре		
	Шумбут	8, 9, 11, 12, 26, 32, 33, 37, 38, 40, 46, 47, 50, 51, 59, 67-69, 72, 77-80, 82, 87-92, 98-103, 113, 114, 126 кварталлар, 1-7, 10, 13-25, 27-31, 34-36, 39, 41-45, 48, 49, 52-58, 60-64, 66, 70, 71, 73-76, 81, 83, 85, 86, 93, 96, 97, 104, 105, 111, 112, 115-119, 124, 125, 127-129, 138, 139, 151 кварталлар өлешләре	5304,7906	

1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды җирләре составыннан урманлы һәм урмансыз җирләргә сыйфатлама

4 нче таблица

Урманчылык территориясендә урман фондының урманлы һәм урмансыз җирләренә сыйфатлама

Җирләрнең сыйфатлама күрсәткечләре	Урманчылык буенча барлыгы	
	мәйданы, га	%
1	2	3
1. Җирләрнең гомуми мәйданы	53508,393	100,0
2. Урманлы җирләр, барлыгы	51343,2333	96,0
2.1. Урман үсемлекләре каплаган җирләр, барлыгы	50681,8841	94,7
2.2.1. Шул исәптән, урман культуралары	19958,4818	37,3
2.2. Урман үсемлекләре белән капланмаган җирләр, барлыгы	661,3492	1,2

Җирләрнең сыйфатлама күрсәткечләре	Урманчылык буенча барлыгы	
	мәйданы, га	%
1	2	3
шул исәптән:		
тоташмаган урман культуралары	535,2945	0,9
урман питомниклары; плантацияләр	5,6	0,1
урман торгызу фонды, барлыгы	120,4547	0,2
шул исәптән:		
киселгән урыннар	98,802	0,2
ачык, ташландык урыннар	21,6527	0,1
3. Урмансыз җирләр, барлыгы	2165,1597	3,9
шул исәптән:		
Сөрүлекләр	21,4716	0,1
Печән чабу урыннары	512,8507	0,9
җәйләү, көтүлек	20,8472	0,1
Сулар	188,9416	0,4
юллар, ызаннар	592,5055	0,9
утарлар һәм шуңа охшаш урыннар	241,827	0,4
Сазлар	358,9013	0,5
комнар	0,823	
текә тау бите	6,1506	0,1
нефтьсуырткыч	1,2592	
башка төрле җирләр	28,6485	0,1
электр энергиясе тапшыру линияләре трассасы	173,3657	0,3
газүткәргеч трассасы	15,0759	0,1
нефть үткәргеч трассасы	2,4919	

1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус саклана торган табигать территорияләренә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама

Хокукый режим Россия Федерациясе Урман кодексының 112 статьясы белән билгеләнә. Бу җирләр әйләнештән алынган яки әйләнешендә чикләнгән (РФ Җир кодексының 27 статьясы).

Махсус саклана торган табигать территорияләрендә тыела яисә рөхсәт ителә, гамәлгә ашырыла торган конкрет эшчәнлек төрләре, шул исәптән урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау яисә яңадан үрчетү өлкәсендә, Россия Федерациясе Җир кодексы, Россия Федерациясе Урман кодексы, «Махсус саклана торган табигать территорияләре турында» 33-ФЗ номерлы федераль закон, шулай ук аларны үтәү өчен чыгарылган Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Урманчылык территориясендә проектлана торган махсус сакланылучы табигать территорияләре (алга таба − МСТТ) юк.

Гамәлдәге махсус сакланылучы табигать территорияләре исемлеге

МСТТ исеме (аерып чыгаруга нигез)	Профиль	Кыскача сыйфатлама	Урманчылык территориясендә урнашу урыны	Урманчылык чикләрендәге мәйданы, га
1	2	3	4	5
Региональ әһәмияттәге «Бөрсет пихтарниклары» Тархан имәнлекләре табигать һәйкәле («Татарстан Республикасында махсус сакланучы табигать территорияләре турында» 1972 елның 9 маендагы 251 номерлы Татарстан АССР Министрлар Советы карары)	Ботаник	Татарстан территориясендә ак чыршы утыртылган иң көньяк агачлары хакимлек итә торган материклы ылыслы урман кишәрлеге Фәнни, эстетик, савыктыру әһәмиятенә ия. Тыюлыклы табигатьне саклау режимы.	Берсут кишәрлеге урманчылыгының 10 урман квартлы өлеше	8,4705
			Кама кишәрлеге урманчылыгының 69, 72, 73, 76 урман кварталлары, 27, 31, 66 урман кварталлары өлешләре	173,2769
Җәмгысе				181,7474
«1906 ел карагай урман культуралары» региональ әһәмияттәге табигать һәйкәле (Татарстан АССР Министрлар Советының «Табигать объектларын төбәк әһәмиятендәге табигать ядкәрләре итеп тану турында» 1987 елның 13 августындагы 344 номерлы карары)	Ботаник	Утыртмалары-ның сирәк составы һәм югары җитештерүчәнле-ге белән аерылып тора торган наратлы-карагайлы урман культураларының уникаль участогы. Тыюлыклы табигатьне саклау режимы.	Шумбут кишәрлеге урманчылыгының 194 урман кварталы, 203 урман кварталы өлеше	27,3707
«Берсөт елгасы» региональ әһәмияттәге табигать һәйкәле (Татарстан АССР Министрлар Советының «Су объектларын табигать һәйкәлләре дип тану турында» 1978 елның 10 гыйнварындагы 25 номерлы карары)	Гидро-логик	Бик матур, мул сулы елга. Хуҗалык-көнкүреш, рекреацион һәм фәнни әһәмияткә ия. Су саклау зонасында	Берсут кишәрлеге урманчылыгының 2, 10, 18, 26, 27 урман кварталлары өлешләре	4,1628
			Кама кишәрлеге	5,7037

МСТТ исеме (аерып чыгаруга нигез)	Профиль	Кыскача сыйфатлама	Урманчылык территориясендә урнашу урыны	Урманчылык чикләрендәге мәйданы, га
1	2	3	4	5
		тыюлы табигать саклау режимы	урманчылыгының 4, 27, 32, 39, 54, 62 урман кварталлары өлешләре	
			Шомарбаш кишәрлеге урманчылыгының 11 урман кварталы өлеше	0,2795
Җәмгысе				10,1460
«Чиста болыннар» комплексы профильле региональ әһәмияттәге дәүләт табигать заказнигы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә региональ әһәмияттәге комплексы профильле «Чиста болыннар» дәүләт табигать заказнигын оештыру турында» 2001 елның 23 апрелендәге 224с номерлы карары)	Комплексы	Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән үсемлекләр һәм хайваннарның табигый резерваты. Тыюлыклы табигатьне саклау режимы.	Чистай кишәрлеге урманчылыгының 16, 17 урман кварталлары өлешләре	41,5726
«Мишә» региональ әһәмияттәге дәүләт табигать зоологик (аучылык) заказнигы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Региональ әһәмияттәге «Мишә» дәүләт табигать зоологик (аучылык) заказнигы турында» 29.01.2004 ел, № 41 карары)	Аучылык һәм зоология профилендәге	Заказник төрләр тыюлыгы булып тора, аның максатлары: елга кондызын, тиенне, көртлекне һәм аларның тереклек итү урыннарын саклау, шулай ук кирәкле биотехник чаралар комплексын уздыру юлы белән яңадан тергезелү өчен	Усали кишәрлеге урманчылыгының 2 урман кварталы өлеше	0,0381
			Шомарбаш кишәрлеге урманчылыгының 4, 5, 7-9, 11-26 урман кварталлары, 1, 3, 6 урман кварталлары өлешләре	4176,4491

МСТТ исеме (аерып чыгаруга нигез)	Профиль	Кыскача сыйфатлама	Урманчылык территориясендә урнашу урыны	Урманчылык чикләрендәге мәйданы, га
1	2	3	4	5
		имин шартлар тудыру		
Җәмгысе				4176,4872
«Суша елгасы» региональ әһәмияттәге табигать һәйкәле (Татарстан АССР Министрлар Советының «Су объектларын табигать һәйкәлләре дип тану турында» 1978 елның 10 гыйнварындагы 25 номерлы карары)	Комп-лекслы	Елганың озынлыгы 32 км. Су җыю урыны мәйданы 0,4 мең. кв.км. Көньякка авыш куыш, сусаклагычка таба текә төп сөзәклек белән төшә торган, урман массив-лары белән капланган (24%) тигезлек буйлап ага.	Кама буе кишәрлеге урманчылыгының 70, 79 урман кварталлары өлешләре	4,2878
«Шумбут елгасы» региональ әһәмияттәге табигать һәйкәле (Татарстан АССР Министрлар Советының «Су объектларын табигать һәйкәлләре дип тану турында» 1978 елның 10 гыйнварындагы 25 номерлы карары)	Комп-лекслы	Югары Әрнәш, Шомарбаш, Югары Мәшләк авыллары ара-сыннан ага торган чыганак, тамагы Тукай авылыннан 3 км көньяктарак. Елганың озынлыгы 44 км. Су җыю урыны мәйданы 0,5 мең.кв.км. Кама ягына авышкан яссы, тигезләнгән тигезлек буйлап ага. Су җыю урынының урман белән каплану дәрәҗәсе 24%.	Кама буе кишәрлеге урманчылыгының 69, 77, 86 урман кварталлары өлешләре	1,8017
			Шомарбаш кишәрлеге урманчылыгының 9, 10 урман кварталлары өлешләре	2,6269
			Шомарбаш кишәрлеге урманчылыгының 14, 22, 29, 34, 35, 43, 54, 55, 65, 85, 96, 109, 110, 185, 186 урман кварталлары өлешләре	29,4430
Җәмгысе				33,8716
Барлыгы				4475,4833

1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарга сыйфатлама

Татарстан Республикасы территориясендә сыйфатламалары буенча илкүләм мирас урманнарына кертү өчен тиешле урманнар юк.

1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланырга тиешле биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлеге

Биологик күптөрлелекне саклау – урман хуҗалыгы эшчәнлеген алып баруда зарури шарт. Ул саклагыч урманнарда, махсус сакланучы урман кишәрлекләрендә генә түгел, ә диләнке эшләре гамәлгә ашырылганда да тәэмин ителергә тиеш.

Урман кишәрлекләрендә кисү эшләре уздырылганда тереклек итү тирәлеге шартлары шактый үзгәрә. Үсеш алуның үзгәргән шартларында, яңа шартларга хас булганча, бары тик урман биоценозлары гына яши ала, шуңа күрә тереклек тирәлеген тамырдан үзгәртә торган тоташ кисүләр барышында биотопларны (биоценоз белән киңлекләрнең абиотик факторлары буенча беришлеләренә карата) максималь саклау мөһим.

Үсемлекләрнең һәм хайваннарның урман төрләре тереклек итә торган шартлар төрлелеген саклау өчен диләнкеләрне аерып чыгарганда һәм таксациялəгəндә әһәмиятле биотоплар (әһәмиятле объектлар) – кисү эшләре кагылмый торган һәм биотөрлелекне саклау өчен әһәмиятле булган, зур булмаган җир кишәрлекләре аерып чыгарыла, ә диләнкеләр эшләнгәндә – саклана.

Аларның булуы билгеле бер дәрәҗәдә табигый җимерелү нәтиҗәләрен имитацияләргә булыша, киселгән урыннарда урман тирәлеген сакларга һәм торгызырга ярдәм итә. Әлеге объектлар Россия Кызыл китабына һәм/яки төбәкләрдәге Кызыл китапларга кертелгән, сирәк очраучы һәм зәгыйфь тере организм төрләренең потенциаль тереклек итү урыннары булып тора.

Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланырга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары 20 нче таблицада чагылдырылды.

1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлеге объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Саклагыч урманнар, эксплуатация урманнары һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы боерыгы.

Россия Федерациясе Урман кодексының 13 статьясы нигезендә урман юллары урманнардан теләсә нинди файдалану ысулында, шулай ук урманнарны саклау һәм торгызу максатларында да төзелергә мөмкин.

Гамәлдәге урман юлларына сыйфатлама киләсе таблицада китерелде.

Урман юлларына сыйфатлама

Т/с	Юлларның төрләре	Юллар озынлыгы, км					
		Барлы-гы	Урман хуҗалыгыныкы (типлары буенча)				Гомуми файдала-нудагы
			I тип	II тип	III тип	Җәмгысе	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Юллар, барлыгы	529	24	39	466	339	190
2.	Шул исәптән						
3.	а) автомобиль	529	24	39	466	339	190
4.	алардан:						
5.	каты түшәмәле	65	-	-	-	-	64
6.	грунт	464	59	23	382	464	126
7.	Шул исәптән						
8.	Ел әйләнәсе кулланыла торган	62	6	8	48	19	43

Урманчылык территориясендә булган гомуми файдаланудагы барлык автомобиль юллары һәм урман хуҗалыгы юллары агач материалы саты һәм эшкәртү урыннарына чыгару юллары булып хезмәт итә.

Урман эшкәртү инфраструктурасы (әзерләнгән агач материалын эшкәртү объектлары, биоэнергетика объектлары һәм башкалар) агач материалы белән башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен төзелә. Россия Федерациясе Урман кодексының 14 статьясына ярашлы рәвештә, саклагыч урманнарда, шулай ук Россия Федерациясе Урман кодексында, башка федераль законнарда каралган башка очракларда урман эшкәртү инфраструктурасын булдыру һәм эксплуатацияләү тыела.

Урманчылык территориясендә урман эшкәртү объектлары юк.

Урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү урман фонды җирләрендә Россия Федерациясе Урман кодексының 21 һәм 21[1] статьяларына ярашлы рәвештә башкарыла.

Территориаль планлаштыру схемасы буенча урманчылык территориясендә өстәмә объектлар планлаштырылмый. Башка категориягә караган, урман урнашкан җирләрдә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү урманнарның максатчан билгеләнеше буенча башка федераль законнарда каралган очракларда рөхсәт ителә.

Урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау яки эксплуатацияләү өчен кулланылган җирләр Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясының 9 өлеше нигезендә рекультивацияләнергә тиеш.

Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм алардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 31 гыйнварындагы 54 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан агач эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм

эксплуатацияләү өчен файдалану кагыйдәләренә ярашлы рәвештә, шулай ук Россия Федерациясе Урман кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очракларда, агач эшкәртү инфраструктурасы объектларын саклагыч урманнарда урнаштыру тыела.

Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча, гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигать территорияләрен, урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын, урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны тамгалап, кварталлар буйлап бүлгәләнеше 3 номерлы карта-схемада күрсәтелде.

3 нче карта-схема

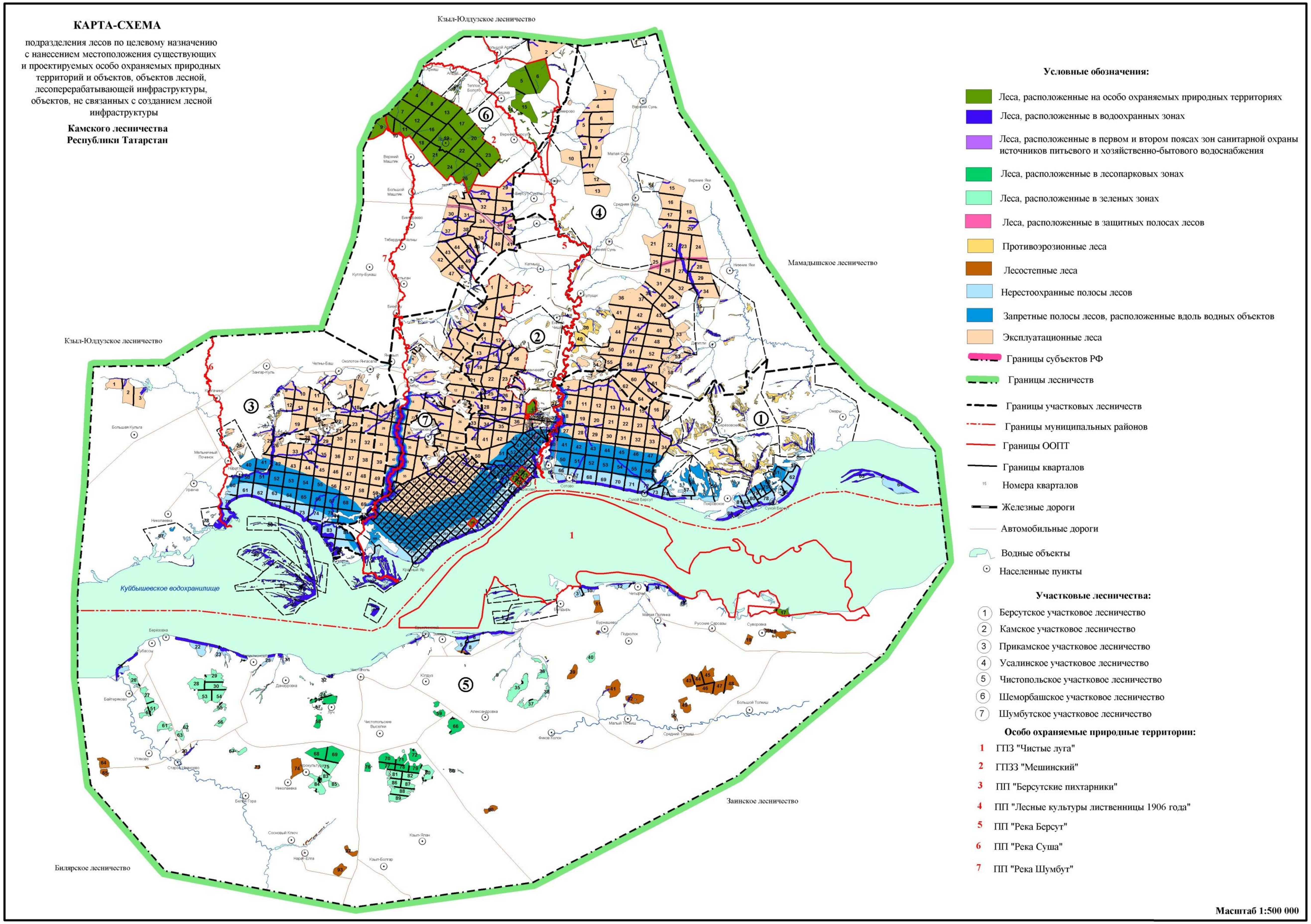

1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урман мөнәсәбәтләрендә Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары, муниципаль берәмлекләр, гражданнар һәм юридик затлар катнаша (Россия Федерациясе Урман кодексының 4 статьясы).

Шул ук вакытта, Россия Федерациясе Урман кодексының 5 статьясы нигезендә, урман динамикалы рәвештә яңартыла һәм трансформациягә бирелә торган табигый ресурс буларак карала, чөнки югарыда аталган статья нигезендә урманнардан файдалану, аларны саклау һәм яңадан үрчетү экологик система яки табигый ресурс кебек урман төшенчәсеннән чыгып гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урманнардан кварталларга бүлеп рөхсәтле файдалану төрләре 5 нче таблицада күрсәтелде.

5 нче таблица

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
1. Агач материалы әзерләү	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
2. Чәер әзерләү	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
3. Агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыю	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
4. Азык-төлек ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, гектар
җыю	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
5. Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру.	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-33, 35-57, 60-65, 67, 73-75, 80-93 урман кварталлары	3901,6762
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		52708,1343
6. Авыл-хуҗалыгын алып бару	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-33, 35-57, 60-65, 67, 73-75, 80-93 урман кварталлары	3901,6762
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		52708,1343
6.1. Балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәвәскәрләрчә балык тотудан тыш	Берсут	1-5, 7-10, 13-16, 18-21, 24-29, 34-40, 43, 45, 47-49, 51, 52, 54-56, 60, 62-74, 76, 78, 80-83 кварталлар өлешләре	1137,2517
	Кама	4-7, 10-41, 31, 43-45, 49, 54, 58-66, 68-72, 74, 77, 79, 80 кварталлар өлешләре	552,9991
	Кама буе	1-5, 8-10, 12, 13, 15-19, 21, 24-26, 28, 29, 32-35, 40-42, 44, 45, 50-52, 56, 57, 59-62, 66-80, 82-87 кварталлар өлешләре	1479,6115
	Усали	2, 4, 5, 7-11, 15, 16, 18-20, 22, 23, 27-30, 32-35, 38-40, 42, 43, 45, 47, 49-63 кварталлар өлешләре	438,9192
	Чистай	1, 4, 31 кварталлар, 2, 3, 5-8, 10, 12-17, 20-23, 25, 32, 33, 41, 42, 91 кварталлар өлешләре	493,6782
	Шомарбаш	1-12, 14-16, 19-22, 24, 26-39, 41, 43-46, 48-50 кварталлар өлешләре	531,2217
	Шумбут	221, 222 кварталлар, 1-7, 10, 13-17, 19-22, 24, 25, 27-31, 34-36, 39, 41-45, 48, 49, 52-58, 60-66, 70, 71, 73-76, 81, 84-86, 95-97, 109, 110, 122,	1371,5253

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, гектар
		123, 134, 161, 173, 182, 184-186, 194-196, 203-205, 209-212, 215-220 кварталлар өлешләре	
	Барлыгы		5733,5088
7. Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
8. Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
9. Урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	Берсут	6, 17, 22, 23, 30-33 урман кварталлары, 1-5, 10-16, 18-21, 24, 25, 27-29, 34, 42-47 урман кварталлары өлешләре	2463,4521
	Кама	2, 9 урман кварталлары, 1, 3-6, 8, 10-44, 50, 51, 58 урман кварталлары өлешләре	3061,6485
	Кама буе	23, 27, 36, 37, 39, 46, 47 урман кварталлары, 1-22, 24-26, 28-35, 38, 41-45, 48, 49, 54-59, 68, 69 урман кварталлары өлешләре	3673,8720
	Усали	13, 41, 44, 48, 64 урман кварталлары, 3-12, 15-40, 42, 43, 45-47, 50-63 урман кварталлары өлешләре	6325,6004
	Чистай	-	-
	Шомарбаш	1-3, 6, 9, 10, 26-50 урман кварталлары өлешләре	2475,0260
	Шумбут	9, 38, 40, 46, 47, 50, 51, 59, 67, 72, 77-80, 82, 87, 89-92, 100-103, 113, 114, 126 урман кварталлары, 1-8, 10-37, 39, 41-45, 48, 49, 52-58, 60-64, 66, 68-71, 73-76, 81, 83, 85, 86, 88, 93, 97-99, 104, 105, 111, 112, 115-119, 124, 125, 127-129, 138, 139, 151 урман кварталлары өлешләре	4361,6327
	Барлыгы		22361,2317
10. Җимешле,	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, гектар
җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
10.1. Урман питомникларын булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
11. Җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-33, 35-57, 60-65, 67, 73-75, 80-93 урман кварталлары	3901,6762
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
11.1. Тикшеренү эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
12. Сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портларын төзү һәм киңәйтү, гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
13. Линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-33, 35-57, 60-65, 67, 73-75, 80-93 урман кварталлары	3901,6762

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, гектар
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
14. Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм алардан файдалану.	Берсут	6, 17, 22, 23, 30-33 урман кварталлары, 1-5, 10-16, 18-21, 24, 25, 27-29, 34, 42-47 урман кварталлары өлешләре	2463,4521
	Кама	2, 9 урман кварталлары, 1, 3-6, 8, 10-44, 50, 51, 58 урман кварталлары өлешләре	3061,6485
	Кама буе	23, 27, 36, 37, 39, 46, 47 урман кварталлары, 1-22, 24-26, 28-35, 38, 41-45, 48, 49, 54-59, 68, 69 урман кварталлары өлешләре	3673,8720
	Усали	13, 41, 44, 48, 64 урман кварталлары, 3-12, 15-40, 42, 43, 45-47, 50-63 урман кварталлары өлешләре	6325,6004
	Чистай	-	-
	Шомарбаш	1-3, 6, 9, 10, 26-50 урман кварталлары өлешләре	2475,0260
	Шумбут	9, 38, 40, 46, 47, 50, 51, 59, 67, 72, 77-80, 82, 87, 89-92, 100-103, 113, 114, 126 урман кварталлары, 1-8, 10-37, 39, 41-45, 48, 49, 52-58, 60-64, 66, 68-71, 73-76, 81, 83, 85, 86, 88, 93, 97-99, 104, 105, 111, 112, 115-119, 124, 125, 127-129, 138, 139, 151 урман кварталлары өлешләре	4361,6327
	Барлыгы		22361,2317
15. Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру	Берсут	1-83 урман кварталлары	8435,9689
	Кама	1-80 урман кварталлары	5585,3311
	Кама буе	1-92 урман кварталлары	8853,4886
	Усали	1-64 урман кварталлары	8645,5111
	Чистай	1-93 урман кварталлары	4701,9349
	Шомарбаш	1-50 урман кварталлары	7324,1053
	Шумбут	1-222 урман кварталлары	9962,0531
	Барлыгы		53508,393
16. Россия Федерациясе Урман кодексының 6 статьясындагы 2 өлеше нигезендә билгеләнгән башка төрләр	Берсут	-	-
	Кама	-	-
	Кама яны	-	-
	Усали	-	-
	Чистай	-	-
	Шомарбаш	-	-
	Шумбут	-	-
	Барлыгы		–

Искәрмә:

- Махсус сакланылучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалануның барлык рөхсәт ителгән төрләре режимы тиешле махсус сакланылучы табигать территорияләре турындагы нигезләмәләр белән билгеләнә (Россия Федерациясе Урман кодексының 112 статьясы).

- Урманнарда агач материалы әзерләү Россия Федерациясе Урман кодексының 23.1, 23.2, 23.3, 23.5, 29, 29.1, 30, 111-115 статьялары, Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач материалы әзерләү кагыйдәләрен һәм агач материалы әзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы, Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Чәер әзерләү Россия Федерациясе Урман кодексының 31 статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Чәер әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы боерыгы нигезендә агач материалы әзерләү өчен билгеләнгән урманнарда гамәлгә ашырыла. Чәерне зарарлы организмнар булган урыннарда, урман янгыннары, зарарлы организмнар һәм башка тискәре факторлар тәэсирендә зарарланган һәм көчсезләнгән утыртмаларда; агач материалы әзерләү өчен өлгергән һәм картайган утыртмаларны тоташ яки сайланма кисү рөхсәт ителмәгән урман утыртмаларында, урман-орлык плантацияләренең даими урман-орлык кишәрлекләрендә, генетик резерватларда әзерләү рөхсәт ителми. Плюс агачларына, орлыклык агачларга, орлыклык агачлар төркемнәренә һәм полосаларына кирт салу рөхсәт ителми.

- Урманнарда агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю Россия Федерациясе Урман кодексының 32 статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнарда азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекләрен җыю РФ Урман кодексының 35 статьясы һәм Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекләрен җыю кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнарда аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Урман кодексының 36 статьясы нигезендә рөхсәт ителә, Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясында һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2017 елның 12 декабрендәге 661 номерлы боерыгында каралган очраклар искәрмә булып тора.

- Урманнарда авыл хуҗалыгын алып бару Россия Федерациясе Урман кодексының 38 статьясы һәм Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә, Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясында каралган очраклар искәрмә булып тора.

- Урманнарда фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Урман кодексының 40 статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнарда рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Урман кодексының 41 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 908 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

10. Урманнарда урман плантацияләре төзү Россия Федерациясе Урман кодексының 42 статьясы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнарда җиләк-җимешле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү Россия Федерациясе Урман кодексының 39 статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Җиләк-җимешле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнарда урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 39.1 статьясы һәм Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 12 октябрендәге 737 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 43 статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану тәртибен һәм, җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру максатларында, урман кишәрлеге бирелмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла, яшел зоналар, урман парклары, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү тыела торган зоналар искәрмә булып тора (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясы).

- Урманнарда сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портларын төзү һәм аларның территорияләрен киңәйтү, гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү Россия Федерациясе Урман кодексының 44 статьясы нигезендә рөхсәт ителә. Гидротехник корылмалар төзүдән тыш, урман парклары зоналарында һәм яшел зоналарда капиталь төзелеш объектлары төзү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясы).

- Урманнарда линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү Россия Федерациясе Урман кодексының 21, 21.1, 45 статьялары һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә, Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясының 4 һәм 5 өлешләрендә каралган чикләүләрдән тыш.

- Урманнарда дини эшчәнлек алып бару Россия Федерациясе Урман кодексының 47 статьясы һәм 125-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнардан файдалану, саклау, яклау, аларны торгызу әлеге урманнар урнашкан җирләрнең максатчан билгеләнеше нигезендә гамәлгә ашырыла. Урманнардан файдалану төрләре, аларның максатчан билгеләнешенә карамастан, махсус сакланылучы табигать территорияләре турында нигезләмәләр, урман фонды җирләрендә урманнардан файдалану режимын билгели торган башка документлар белән эшләнгән яки кабул ителә торган норматив-хокукый актлар белән чикләнергә мөмкин.

2 БҮЛЕК. УРМАННАРДАН РӨХСӘТЛЕ ФАЙДАЛАНУ НОРМАТИВЛАРЫ, ПАРАМЕТРЛАРЫ ҺӘМ ЧОРЛАРЫ, УРМАННАРНЫ САКЛАУ, ЯКЛАУ ҺӘМ ЯҢАДАН ҮРЧЕТҮ НОРМАТИВЛАРЫ

2.1. Урманнардан агач материалы әзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач материалы әзерләү өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 29, 29^1, 30 статьялары, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач материалын әзерләү кагыйдәләрен һәм агач материалын әзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалын әзерләү кагыйдәләре белән регламентлана.

Агач материалы әзерләү эшкуарлык эшчәнлеге максатларында гражданнар, юридик затлар тарафыннан, шулай ук гражданнар тарафыннан – шәхси максатларда (җылыту, төзелмәләр торгызу һ.б. өчен) гамәлгә ашырылырга мөмкин.

«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында каралган искәрмәле очракларда урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә дәүләт ихтыяҗларын яки муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен агач материалы әзерләүне гамәлгә ашыру рөхсәт ителә.

Чикләрендә агач материалы әзерләү өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән кварталлар исемлеге 5 нче таблицада күрсәтелде.

Россия Федерациясе Урман кодексында башкасы билгеләнмәгән булса, диләнкедә (кисү өчен билгеләнгән урман утыртмалары урнашкан территориядә) агач материалын әзерләү өчен кисүләрне гамәлгә ашыру рөхсәт ителә (Россия Федерациясе Урман кодексының 23^1 статьясы):

1) өлгергән, картайган урман утыртмаларын;

2) урманнарны саклау буенча чаралар үткәргәндә уртача яшьтәге, өлгергән, картайган урман утыртмалары;

3) Россия Федерациясе Урман кодексының 13, 14, 21 һәм 21^1 статьяларында каралган объектларны төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен, Россия Федерациясе Урман кодексының 68^3 статьясында каралган эшләрне башкару өчен билгеләнгән теләсә кайсы яшьтәге урман утыртмалары.

Агач материалы әзерләү эше эксплуатация урманнарында, саклагыч урманнарда гамәлгә ашырыла, әгәр Россия Федерациясе Урман кодексында, бүтән федераль законнарда башкасы каралмаса.

Саклагыч урманнарда тоташ кисүләр Россия Федерациясе Урман кодексның 21 статьясының 6 өлешендә каралган очракларда һәм сайланма кисүләр үзләренең тирәлек хасил итә, су саклый торган, санитар-гигиеник, савыктыру һәм башка төрле функцияләрен югалта башлаган урман утыртмаларын саклагыч урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар башкара торган файдалы функцияләрнең

сакланышын тәэмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәэмин итмәгән очракларда гамәлгә ашырыла, әгәр Россия Федерациясе Урман кодексында башкача билгеләнмәгән булса.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, әзерләнгән агач материалын алып чыгу агач материалы әзерләү максатларында урман кишәрлегеннән файдаланучы зат тарафыннан урман декларациясе буенча декларацияләнә торган чор башланган датадан 12 ай эчендә гамәлгә ашырыла. Агач материалы урман агачларын сату-алу шартнамәсе яисә РФ Урман кодексының 19 статьясының 5 өлешендә күрсәтелгән контракт нигезендә әзерләнгән очракта, агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу эшләре шартнамәдә яисә контрактта билгеләнгән вакыт эчендә тиешенчә гамәлгә ашырыла.

Урман агачларын, тарттыруның (транспорт белән күчерүнең), өлешчә эшкәртүнең, саклауның, алып чыгуның вакытлары урманнан файдаланучы затның язмача гаризасы нигезендә, вәкаләтле орган тарафыннан иң күбе 12 айга арттырылырга мөмкин.

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменнән (агач алуның рөхсәт ителгән күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләр яшен бозып, агач материалы әзерләү тыела.

2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару Россия Федерациясе Урман кодексының 29 статьясы, «Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы Рослесхоз боерыгы, «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге урман хуҗалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сайланма кисүләр буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме 6 нчы таблицада китерелә.

Әлеге урман хуҗалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган агачларны сайланма кисүләр буенча диләнке исәпләмәсе 7 нче таблицада китерелә.

6 нчы таблица

Урман хуҗалыгы регламенты гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сайланма кисүләр буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: Саклаучы урманнар														
Яклагыч урман категорияләре – Су саклау зоналарында урнашкан урманнар														
Ирекле-сайланма кисүләр														
Хуҗалык бүлемтеге – Нарат														
Барлыгы хисапка кертелгән	104	30,2							4	1,3	87	25,9	13	3,0
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		14								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	91	4,2							4	0,3	87	3,9	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	9	0,4												
ликвид		0,4												
Эшкә яраклы		0,3												
Хуҗалык бүлемтеге – Карагай														
Барлыгы хисапка кертелгән	1	0,3											1	0,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		-												-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	-	-											-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – Биек кәүсәле имән														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барлыгы хисапка кертелгән	1	0,2									1	0,2		
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		-										15		
1 мәртәбәдә киселә торган запас	1	-									1	-		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – 1-3 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	11	1,8							5	0,9	4	0,6	2	0,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	9	0,3							5	0,2	4	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – 4-5 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	5	0,5											5	0,5
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		-												-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	-	-											-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – каен														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барлыгы хисапка кертелгән	215	42,5	2	0,6					52	12,2	114	22,0	47	7,7
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		16		30						25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	168	6,6	2	0,2					52	3,1	114	3,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	17	0,7												
Матди кыйммәт		0,6												
Эшкә яраклы		0,3												
Хуҗалык бүлемтеге – усак														
Барлыгы хисапка кертелгән	148	32,8					3	0,9	65	15,4	51	10,9	29	5,6
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		18						30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	119	5,8					3	0,3	65	3,9	51	1,6	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	12	0,6												
Матди кыйммәт		0,5												
Эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык бүлемтеге – Кара зирек														
Барлыгы хисапка кертелде	135	22,9							1	0,2	134	22,7		
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		15								25		15		
1 мәртәбәдә киселә торган запас	135	3,5							1	0,1	134	3,4		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	14	0,4												
Матди кыйммәт		0,3												
Эшкә яраклы		0,1												
Хуҗалык бүлемтеге – Соры зирек														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барлыгы хисапка кертелгән	66	9,3									31	5,4	31	3,9
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		9										15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	31	0,8									31	0,8	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	3	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – Товарлык юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	115	28,3							2	0,6	33	9,4	80	18,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		6								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	35	1,6							2	0,2	33	1,4	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	4	0,2												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		0,1												
Сакланганлык категориясе буенча җәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	801	168,8												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		14												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	589	22,8												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	60	2,4												
ликвид		2,0												
Эшкә яраклы		1,0												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ылыслы														
Барлыгы хисапка кертелгән	105	30,5												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		14												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	91	4,2												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	9	0,4												
ликвид		0,4												
Эшкә яраклы		0,3												
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	17	2,5												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		12												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	10	0,3												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Йомшак яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	679	135,8												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		13												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	488	18,3												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	50	2,0												
ликвид		1,6												
Эшкә яраклы		0,7												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Саклык урманнары категориясе – МСТТ урнашкан урманнар														
Ирекле-сайланма кисүләр														
Хуҗалык бүлемтеге – Нарат														
Барлыгы хисапка кертелгән	23	7,6									19	6,6	4	1,0
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		13										15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	19	1,0									19	1,0	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		0,1												
Хуҗалык бүлемтеге – 1-3 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	17	2,9											17	2,9
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		-												-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	-	-											-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – каен														
Барлыгы хисапка кертелгән	101	17,9							28	6,5	13	2,6	60	8,8
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		11								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	41	2,0							28	1,6	13	0,4	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	4	0,2												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Матди кыйммәт		0,2												
Эшкә яраклы		0,1												
Хуҗалык бүлемтеге – Усак														
Барлыгы хисапка кертелгән	175	46,6			1	0,4	30	9,2	85	24,9	35	8,4	24	3,7
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		22				30		30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	151	10,4			1	0,1	30	2,8	85	6,2	35	1,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	15	1,0												
ликвид		0,8												
Эшкә яраклы		0,3												
Хуҗалык бүлемтеге – Соры зирек														
Барлыгы хисапка кертелгән	3	0,5											3	0,5
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		-												-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	-	-											-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – Товарлык юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	32	6,4									6	1,5	26	4,9
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		3										15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	6	0,2									6	0,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	1	-												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		–												
Саклык категориясе буенча җәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	351	81,9												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	217	13,6												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	22	1,3												
ликвид		1,1												
Эшкә яраклы		0,5												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Ылыслы														
Барлыгы хисапка кертелгән	23	7,6												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		13												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	19	1,0												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		0,1												
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	17	2,9												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		-												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	-	-												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Йомшак яфраклылар														
Барлыгы хисапка кертелгән	311	71,4												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		18												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	198	12,6												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	20	1,2												
ликвид		1,0												
Эшкә яраклы		0,4												
Яклагыч урман категорияләре – эрозиягә каршы урманнар														
Тигез-эзлекле кисүләр (сайланма)														
Хуҗалык бүлемтеге – 1-3 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	14	2,0							2	0,3	12	1,7		
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		20								25		15		
1 мәртәбәдә киселә торган запас	14	0,4							2	0,1	12	0,3		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – 4-5 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	2	0,2											2	0,2
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		-												-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	-	-											-	-

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – Каен														
Барлыгы хисапка кертелгән	110	21,7					7	1,7	52	11,0	31	5,9	20	3,1
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		19						30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	90	4,2					7	0,5	52	2,8	31	0,9	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	9	0,4												
Матди кыйммәт		0,3												
Эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык бүлемтеге – Усак														
Барлыгы хисапка кертелгән	78	16,6							60	13,2	17	3,2	1	0,2
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		23								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	77	3,8							60	3,3	17	0,5	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	8	0,4												
Матди кыйммәт		0,3												
Эшкә яраклы		0,1												
Сакланганлык категориясе буенча җәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	204	40,5												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		21												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	181	8,4												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	18	0,8												
Матди кыйммәт		0,6												
Эшкә яраклы		0,3												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	16	2,2												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		18												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	14	0,4												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Йомшак яфраклылар														
Барлыгы хисапка кертелгән	188	38,3												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		21												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	167	8,0												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	17	0,8												
Матди кыйммәт		0,6												
Эшкә яраклы		0,3												
Яклагыч урманнар категориясе – урманнарны саклау полосаларында урнашкан урманнар														
Ирекле-сайланма кисүләр														
Хуҗалык бүлемтеге – 1-3 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	1	0,2							1	0,2				

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		25								25				
1 мәртәбәдә киселә торган запас	1	0,1							1	0,1				
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – Каен														
Барлыгы хисапка кертелгән	8	1,8							2	0,5	6	1,3		
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17								25		15		
1 мәртәбәдә киселә торган запас	8	0,3							2	0,1	6	0,2		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – Усак														
Барлыгы хисапка кертелгән	2	0,4							2	0,4				
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		25								25				
1 мәртәбәдә киселә торган запас	2	0,1							2	0,1				
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – Товарлык юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	4	0,9							1	0,3			3	0,6

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		11								25				-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	1	0,1							1	0,1			-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		–												
Саклык категориясе буенча җәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	15	3,3												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		18												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	12	0,6												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	1	0,2												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		25												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	1	0,1												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Йомшак яфраклы														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барлыгы хисапка кертелгән	14	3,1												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		16												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	11	0,5												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган дилянке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Саклагыч урман категорияләре – урман-дала урманнары														
Ирекле-сайланма кисүләр														
Хуҗалык бүлемтеге – 1-3 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	94	15,4							39	7,4	53	7,8	2	0,2
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		20								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	92	3,1							39	1,9	53	1,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган дилянке күләме:														
Тамыр	9	0,3												
Ликвид		0,3												
Эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык бүлемтеге – Усак														
Барлыгы хисапка кертелгән	44	9,1					1	0,3	14	3,8	2	0,4	27	4,6
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		13						30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	17	1,2					1	0,1	14	1,0	2	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган дилянке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Ликвид		0,1												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – Товарлык юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	125	35,5					10	3,6	85	24,8	26	6,3	4	0,8
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		23						30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	121	8,2					10	1,1	85	6,2	26	0,9	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	12	0,8												
Ликвид		0,7												
Эшкә яраклы		0,4												
Якланганлык категориясе буенча җәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	263	60,0												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		21												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	230	12,5												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	23	1,2												
Ликвид		1,1												
Эшкә яраклы		0,6												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	94	15,4												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		20												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	92	3,1												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	9	0,3												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ликвид		0,3												
Эшкә яраклы		0,2												
Йомшак яфраклылар														
Барлыгы хисапка кертелгән	169	44,6												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		21												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	138	9,4												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	14	0,9												
Ликвид		0,8												
Эшкә яраклы		0,4												
Яклагыч урман категорияләре – урман паркы зоналарында урнашкан урманнар														
Ирекле-сайланма кисүләр														
Хуҗалык бүлемтеге – 1-3 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	100	15,8							27	4,8	43	7,3	30	3,7
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		15								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	70	2,3							27	1,2	43	1,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	7	0,2												
Ликвид		0,2												
Эшкә яраклы		0,1												
Хуҗалык бүлемтеге – каен														
Барлыгы хисапка кертелгән	7	1,2							1	0,3	3	0,5	3	0,4
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	4	0,2							1	0,1	3	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – усак														
Барлыгы хисапка кертелгән	141	29,1							84	20,2	25	5,4	32	3,5
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		20								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	109	5,9							84	5,1	25	0,8	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	11	0,6												
Ликвид		0,5												
Эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык секциясе – Товарлык юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	138	31,6									138	31,6		
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		15										15		
1 мәртәбәдә киселә торган запас	138	4,7									138	4,7		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	14	0,5												
Ликвид		0,4												
Эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык бүлемтеге – Тирәк культуралары														
Барлыгы хисапка кертелгән	2	0,5									2	0,5		
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		15										15		
1 мәртәбәдә киселә торган запас	2	0,1									2	0,1		
Уртача кабатлану чоры	10													

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		–												
Саклык категориясе буенча җәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	388	78,2												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	323	13,2												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	32	1,3												
Ликвид		1,1												
Эшкә яраклы		0,5												
шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	100	15,8												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		15												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	70	2,3												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	7	0,2												
Ликвид		0,2												
Эшкә яраклы		0,1												
Йомшак яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	288	62,4												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	253	10,9												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган дилянке күләме:														
Тамыр	25	1,1												
Ликвид		0,9												
Эшкә яраклы		0,4												
Яклагыч урманнар категориясе – яшел зоналарда урнашкан урманнар														
Ирекле-сайланма кисүләр														
Хуҗалык бүлемтеге – 1-3 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	544	92,2	24	6,3	38	9,3	30	6,3	46	8,7	329	51,7	77	9,9
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		18		30		30		30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	467	16,6	24	1,9	38	2,8	30	1,9	46	2,2	329	7,8	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган дилянке күләме:														
Тамыр	47	1,7												
Ликвид		1,4												
Эшкә яраклы		0,7												
Хуҗалык бүлемтеге – Каен														
Барлыгы хисапка кертелгән	8	1,5							2	0,4	6	1,1		
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		20								25		15		
1 мәртәбәдә киселә торган запас	8	0,3							2	0,1	6	0,2		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган дилянке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – Усак														
Барлыгы хисапка кертелгән	162	34,7					25	7,0	58	13,7	35	7,4	44	6,6
Гомуми запастан урт. сайлап алу		19						30		25		15		-

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
%														
1 мәртәбәдә киселә торган запас	118	6,6					25	2,1	58	3,4	35	1,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	12	0,7												
Ликвид		0,6												
Эшкә яраклы		0,3												
Хуҗалык секциясе – Товарлык юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	206	48,7							4	1,2	201	47,3	1	0,2
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		15								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	205	7,4							4	0,3	201	7,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	20	0,7												
Ликвид		0,6												
Эшкә яраклы		0,3												
Якланганлык категориясе буенча җәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	920	177,1												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	798	30,9												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	80	3,1												
Ликвид		2,6												
Эшкә яраклы		1,3												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	544	92,2												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		18												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	467	16,6												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	47	1,7												
Ликвид		1,4												
Эшкә яраклы		0,7												
Йомшак яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	376	84,9												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	331	14,3												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	33	1,4												
Ликвид		1,2												
Эшкә яраклы		0,6												
Саклагыч урман категориясе – су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары														
Ирекле-сайланма кисүләр														
Хуҗалык бүлемтеге – Нарат														
Барлыгы хисапка кертелгән	253	75,4							49	17,2	137	41,5	67	16,7
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		14								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	186	10,5							49	4,3	137	6,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	19	1,1												
Ликвид		0,9												
Эшкә яраклы		0,7												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Хуҗалык бүлемтеге – 1-3 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	21	3,9									19	3,6	2	0,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		13										15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	19	0,5									19	0,5	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – Каен														
Барлыгы хисапка кертелгән	683	145,3	39	10,6			39	9,9	301	66,7	239	47,2	65	10,9
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		21		30				30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	618	30,0	39	3,2			39	3,0	301	16,7	239	7,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	62	3,0												
Ликвид		2,6												
Эшкә яраклы		1,4												
Хуҗалык бүлемтеге – Усак														
Барлыгы хисапка кертелгән	317	77,7			2	0,6	30	8,8	184	46,4	88	19,5	13	2,4
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		22				30		30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	304	17,3			2	0,2	30	2,6	184	11,6	88	2,9	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	30	1,7												
Ликвид		1,4												
Эшкә яраклы		0,6												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Хуҗалык бүлемтеге – Кара зирек														
Барлыгы хисапка кертелде	11	1,8							2	0,5	5	0,8	4	0,5
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		11								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	7	0,2							2	0,1	5	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык бүлемтеге – Соры зирек														
Барлыгы хисапка кертелгән	12	1,6									12	1,6		
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		15										15		
1 мәртәбәдә киселә торган запас	12	0,2									12	0,2		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	1	-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – Товарлык юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	438	123,5					2	0,7	179	56,9	202	54,3	55	11,6
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		18						30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	383	22,6					2	0,2	179	14,2	202	8,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	38	2,3												
Ликвид		2,0												
Эшкә яраклы		1,1												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Хуҗалык бүлемтеге – Агач тал														
Барлыгы хисапка кертелгән	4	0,8											4	0,8
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		-												-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	-	-											-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган дилянке күләме:														
Тамыр	-	–												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		–												
Саклык категориясе буенча җәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	1739	430,0												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		19												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	1529	81,3												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган дилянке күләме:														
Тамыр	153	8,2												
Ликвид		6,9												
Эшкә яраклы		3,8												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Ылыслы														
Барлыгы хисапка кертелгән	253	75,4												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		14												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	186	10,5												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган дилянке күләме:														
Тамыр	19	1,1												
Ликвид		0,9												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Эшкә яраклы		0,7												
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	21	3,9												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		13												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	19	0,5												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Йомшак яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	1465	350,7												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		20												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	1324	70,3												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	132	7,0												
Ликвид		6,0												
Эшкә яраклы		3,1												
Саклаучы урманнар категориясе – уылдык саклаучы урман полосалары														
Ирекле-сайланма кисүләр														
Хуҗалык бүлемтеге – Нарат														
Барлыгы хисапка кертелгән	56	17,1	10	4,3					27	8,2	8	2,2	11	2,4
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		22		30						25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	45	3,7	10	1,3					27	2,1	8	0,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Тамыр	5	0,4												
Ликвид		0,3												
Эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык бүлемтеге – 1-3 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	46	8,4							27	5,4	10	1,7	9	1,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		20								25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	37	1,7							27	1,4	10	0,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	4	0,2												
Ликвид		0,1												
Эшкә яраклы		0,1												
Хуҗалык бүлемтеге – Каен														
Барлыгы хисапка кертелгән	66	13,4	3	1,0					5	1,2	44	8,8	14	2,4
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		14		30						25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	52	1,9	3	0,3					5	0,3	44	1,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	5	0,2												
Ликвид		0,2												
Эшкә яраклы		0,1												
Хуҗалык бүлемтеге – Усак														
Барлыгы хисапка кертелгән	117	26,6	1	0,3			13	3,6	45	10,6	52	11,1	6	1,0
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		21		30				30		25		15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	111	5,6	1	0,1			13	1,1	45	2,7	52	1,7	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Тамыр	11	0,6												
Ликвид		0,5												
Эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык бүлемтеге – Кара зирек														
Барлыгы хисапка кертелгән	70	12,0									70	12,0		
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		15										15		
1 мәртәбәдә киселә торган запас	70	1,8									70	1,8		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	7	0,2												
Ликвид		0,2												
Эшкә яраклы		0,1												
Хуҗалык секциясе – Товарлык юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	71	19,7									50	15,1	21	4,6
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		12										15		-
1 мәртәбәдә киселә торган запас	50	2,3									50	2,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	5	0,2												
Ликвид		0,2												
Эшкә яраклы		0,1												
Сакланганлык категориясе буенча җәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	426	97,2												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	365	17,0												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Тамыр	37	1,8												
Ликвид		1,5												
Эшкә яраклы		0,8												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Ылыслы														
Барлыгы хисапка кертелгән	56	17,1												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		22												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	45	3,7												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	5	0,4												
Ликвид		0,3												
Эшкә яраклы		0,2												
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	46	8,4												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		20												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	37	1,7												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	4	0,2												
Ликвид		0,1												
Эшкә яраклы		0,1												
Йомшак яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	324	71,7												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		16												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	283	11,6												
Уртача кабатлану чоры														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	28	1,2												
Ликвид		1,1												
Эшкә яраклы		0,5												
Саклагыч урманнар буенча сайланма кисүләр, барлыгы														
Барлыгы хисапка кертелгән	5107	1137,0												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		18												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	4244	200,3												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	426	20,1												
Ликвид		16,9												
Эшкә яраклы		8,8												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Ылыслы														
Барлыгы хисапка кертелгән	437	130,6												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		15												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	341	19,4												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	35	2,0												
Ликвид		1,7												
Эшкә яраклы		1,3												
Каты яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	856	143,5												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		17												

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1 мәртәбәдә киселә торган запас	710	25,0												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	71	2,5												-
Ликвид		2,0											-	-
Эшкә яраклы		1,1												
Йомшак яфраклы														
Барлыгы хисапка кертелгән	3814	862,9												
Гомуми запастан урт. сайлап алу %		18												
1 мәртәбәдә киселә торган запас	3193	155,9												
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	320	15,6												
Ликвид		13,2												
Эшкә яраклы		6,4												

7 нче таблица

Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Хуҗ. бүлемтеге һәм өстенлек итүче токым	Урман үс. беләнкапл. га	Шул исәптән яшь төркемнәре буенча						Өлгергән һәм карт. утыртмалар запасы, мең м³	1 га экс. ф. урт. зап. м³	Урт. тамыр массасы үсеше, мең м³	Кисенте яше	Исәпкә тотылачак диләнкеләр, мең м³				Кабул итүгә тәкъдим ителгән диләнке исәпләмәсе					Файдалану еллары саны эксп. фонды	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, га	
		Үренгеләр	Урта яшьле		Өлгереп килүче	Өлгергән һәм картайган						Эзлекле файдалануда	2 нче яшь төркеме	1 нче яшь төркеме	Интеграл	Мәйданы, га	Тамыр запасы, мең м³	Ликвидта				Өлгереп килүче	Өлгергән һәм карт.
			Барлыгы	Хисапка кертелгән		Барлыгы	ш.и. карт				Яшь классы							Барлыгы	Ш.и. эшкә яраклы	Ликвидтан эшкә яраклы %			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Тоташ диләнке кисүләр – мәйданы, га Урманнарның максатчан билгеләнеше: эксплуатацияләнә торган урманнар																							
Нарат	3372	647	876	876	1156	693	15	206,2	297	14,0	81 / V	38	45	46	35	35	10,4	9,2	7,5	82	20	1364	694
Чыршы	2353	1316	938	938	73	26		5,9	227	9,3	81 / V	26	6	3	6	2	0,5	0,4	0,3	77	12	253	20
Карагай	76	9	61	61	6					0,3	81 / V	1										51	2
Б/кәүс. имән	1770	569	1029	266	150	22		4,6	212	4,4	101 / VI	16	7	4	10	2	0,4	0,3	0,2	60	11	221	30
Т/кәүс. 1-3 бонит. имән	29		5		2	22	22	4,0	182	0,1	61 / VII		1	1	1	1	0,2	0,2	0,1	55	20		14
1-3 бонитетлы өрәнге	1184	158	989	300	3	34		5,2	152	3,0	61 / VII	18	4	2	4	2	0,3	0,2	0,1	45	17	300	17

Хуж. бүлемтегә һәм өстенлек итүче токым	Урман үс. белән капл. га	Шул исәптән яшь төркемнәре буенча						Өлгергән һәм карт. утыртмалар запасы, мең м³	1 га экс. ф. урт. зап. м³	Урт. тамыр массасы үсеше, мең м³	Кисенте яше	Исәпкә тотылачак диләнкеләр, мең м³				Кабул итүгә тәкъдим ителгән диләнке исәпләмәсе					Файдалану еллары саны эксп. фонды	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, га	
		Үренгеләр	Урта яшьле		Өлгереп килүче	Өлгергән һәм картайган						Эзлекле файдалануда	2 нче яшь төркеме	1 нче яшь төркеме	Интеграл	Мәйданы, га	Тамыр запасы, мең м³	Ликвидта				Өлгереп килүче	Өлгергән һәм карт.
			Барлыгы	Хисапка кертелгән		Барлыгы	ш.и. карт				Яшь классы							Барлыгы	Ш.и. эшкә яраклы	Ликвидтан эшкә яраклы %			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
4-5 бонитетлы өрәңге	6		2	2		4		0,5	110		51 / VI											2	4
Каен	7783	653	2629	969	1624	2877	259	600,9	209	24,2	61 / VII	120	182	225	184	136	28,4	25,0	13,8	55	21	969	3141
Усак	1571	371	220	220	204	776	252	180,6	233	6,1	41 / V	35	40	49	38	38	8,9	7,2	3,0	41	20	220	600
Соры зирек	19		3	3	9	7		0,9	125	0,1	41 / V		1	1								3	16
Кара зирек	42	1	16	9	10	15		2,8	189	0,1	61 / VII	1	1	1	1	1	0,2	0,2	0,1	45	14	9	15
Нектарлы юкә	1176	211	965	370						4,0	81 / IX											166	
Товарлык юкә	1814	226	489	212	103	996	490	250,0	251	5,9	61 / VII	28	44	55	45	28	7,0	6,0	3,2	53	36	212	819
Тирәк культуралары	75	11	37	8		27	12	7,1	266	0,4	31 / VII	2	2	3	3	2	0,5	0,4	0,2	41	14	8	7
Эксплуатация урманнары һәм тоташ кисүләр буенча җәмгысе																							
	21270	4172	8259	4234	3340	5499	1050	1268,7		71,9						247	56,8	49,1	28,5	58		3778	5379

Хуж. бүлемтеге һәм өстенлек итүче токым	Урман үс. белән капл. га	Шул исәптән яшь төркемнәре буенча						Өлгергән һәм карт. утыртмалар запасы, мең $м^3$	1 га экс. ф. урт. зап. $м^3$	Урт. тамыр массасы үсеше, мең $м^3$	Кисенте яше	Исәпкә тотылачак диләнкеләр, мең $м^3$				Кабул итүгә тәкъдим ителгән диләнке исәпләмәсе					Файдалану еллары саны эксп. фонды	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, га	
		Үренгеләр	Урта яшьле		Өлгереп килүче	Өлгергән һәм картайган						Эзлекле файдалануда	2 нче яшь төркеме	1 нче яшь төркеме	Интеграл	Мәйданы, га	Тамыр запасы, мең $м^3$	Ликвидта					
			Барлыгы	Хисапка кертелгән		Барлыгы	ш.и. карт				Яшь классы							Барлыгы	Ш.и. эшкә яраклы	Ликвидтан эшкә яраклы %		Өлгереп килүче	Өлгергән һәм карт.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Шул исәптән: ылыслы																							
	5801	1972	1875	1875	1235	719	15	212,1		23,6						37	10,9	9,6	7,8	81		1668	716
Каты яфраклы																							
	2989	727	2025	568	155	82	22	14,3		7,5						5	0,9	0,7	0,4	57		523	65
Йомшак яфраклылар																							
	12480	1473	4359	1791	1950	4698	1013	1042,3		40,8						205	45,0	38,8	20,3	52		1587	4598

2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

8 нче таблица.

Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларының файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	554,9	317,4					872,3
		мең м³	28,1	22,3					50,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	55,5	21,2					76,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	2,81	1,49					4,30
	Ликвид	мең м³	2,11	1,27					3,38
	Эшкә яраклы	мең м³	1,38	0,89					2,27
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	444,3	73,4					517,7
		мең м³	19,6	3,9					23,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	44,4	7,3					51,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,96	0,39					2,35
	Ликвид	мең м³	1,38	0,31					1,69
	Эшкә яраклы	мең м³	0,83	0,19					1,02
Өстенлек итүче токым – Карагай									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	10,4	17,0					27,4
		мең м³	0,8	1,2					2,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	күләме:								
	Мәйданы	га	1,1	1,1					2,2
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,08	0,08					0,16
	Ликвидлы	мең м³	0,06	0,06					0,12
	Эшкә яраклы	мең м³	0,04	0,04					0,08
Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1009,6	407,8					1417,4
		мең м³	48,5	27,4					75,9
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	101,0	29,6					130,6
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	4,85	1,96					6,81
	Ликвид	мең м³	3,55	1,64					5,19
	Эшкә яраклы	мең м³	2,25	1,12					3,37
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	138,8						138,8
		мең м³	5,0						5,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	13,9						13,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,50						0,50
	Ликвид	мең м³	0,33						0,33
	Эшкә яраклы	мең м³	0,14						0,14
Өстенлек итүче токым – тәбәнәк кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	2,8						2,8
		мең м³	0,1						0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,3						0,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,01						0,01
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,01						0,01

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	мең м³	–						-
Каты яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	141,6						141,6
		мең м³	5,1						5,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	14,2						14,2
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,51						0,51
	Ликвид	мең м³	0,34						0,34
	Эшкә яраклы	мең м³	0,14						0,14
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	157,4	504,4	2,2				664,0
		мең м³	4,3	21,3	0,1				25,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	15,7	50,5	0,2				66,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,43	2,13	0,01				2,57
	Ликвид	мең м³	0,28	1,70	0,01				1,99
	Эшкә яраклы	мең м³	0,11	0,94	-				1,05
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	77,4	90,1					167,5
		мең м³	2,8	3,6					6,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	7,7	9,0					16,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,28	0,36					0,64
	Ликвид	мең м³	0,17	0,27					0,44
	Эшкә яраклы	мең м³	0,03	0,09					0,12
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	24,7	10,2					34,9
		мең м³	0,8	0,5					1,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	күләме:								
	Мәйданы	га	2,5	0,7					3,2
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,08	0,03					0,11
	Ликвид	мең м³	0,06	0,02					0,08
	Эшкә яраклы	мең м³	0,02	0,01					0,03
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	17,2	224,4					241,6
		мең м³	0,4	12,0					12,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	1,7	15,0					16,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,04	0,80					0,84
	Ликвид	мең м³	0,03	0,64					0,67
	Эшкә яраклы	мең м³	0,01	0,32					0,33
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	276,7	829,1	2,2				1108,0
		мең м³	8,3	37,4	0,1				45,8
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	27,6	75,2	0,2				103,0
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,83	3,32	0,01				4,16
	Ликвид	мең м³	0,54	2,63	0,01				3,18
	Эшкә яраклы	мең м³	0,17	1,36	-				1,53
Яклагыч урманнар буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1427,9	1236,9	2,2				2667,0
		мең м³	61,9	64,8	0,1				126,8
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	142,8	104,8	0,2				247,8
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	6,19	5,28	0,01				11,48
	Ликвид	мең м³	4,43	4,27	0,01				8,71
	Эшкә яраклы	мең м³	2,56	2,48	-				5,04
Урманнарның максатчан билгеләнеше: эксплуатацияләнә торган урманнар									
Ылыслы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	201,9	298,3					500,2
		мең м³	8,8	19,1					27,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	20,2	19,9					40,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,88	1,27					2,15
	Ликвид	мең м³	0,66	1,08					1,74
	Эшкә яраклы	мең м³	0,42	0,76					1,18
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	762,9	475,7					1238,6
		мең м³	28,0	24,8					52,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	76,3	47,6					123,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	2,80	2,48					5,28
	Ликвид	мең м³	1,96	1,99					3,95
	Эшкә яраклы	мең м³	1,18	1,19					2,37
Өстенлек итүче токым – Карагач									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	5,2	37,0					42,2
		мең м³	0,2	2,4					2,6
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,5	2,5					3,0
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,02	0,16					0,18
	Ликвид	мең м³	0,01	0,13					0,14
	Эшкә яраклы	мең м³	0,01	0,08					0,09
Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	970,0	811,0					1781,0
		мең м³	37,0	46,3					83,3
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	97,0	70,0					167,0

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	3,70	3,91					7,61
	Ликвид	мең м³	2,63	3,20					5,83
	Эшкә яраклы	мең м³	1,61	2,03					3,64
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	476,8	8,9					485,7
		мең м³	16,7	0,4					17,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	47,7	0,6					48,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,67	0,03					1,70
	Ликвид	мең м³	1,08	0,02					1,10
	Эшкә яраклы	мең м³	0,42	0,01					0,43
Каты яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	476,8	8,9					485,7
		мең м³	16,7	0,4					17,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	47,7	0,6					48,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,67	0,03					1,70
	Ликвид	мең м³	1,08	0,02					1,10
	Эшкә яраклы	мең м³	0,42	0,01					0,43
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	299,3	521,3	23,7				844,3
		мең м³	8,0	22,1	0,9				31,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	29,9	52,1	2,4				84,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,80	2,21	0,09				3,10
	Ликвид	мең м³	0,52	1,77	0,07				2,36
	Эшкә яраклы	мең м³	0,18	0,97	0,04				1,19
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре	га	43,6	44,1	3,4				91,1

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	буенча ачыкланган фонд	мең м³	0,7	1,4	0,2				2,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	4,4	4,4	0,3				9,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,07	0,14	0,02				0,23
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,04	0,11	0,01				0,16
	Эшкә яраклы	мең м³	0,01	0,04	–				0,05
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	48,1	29,2	9,7				87,0
		мең м³	1,6	1,6	0,5				3,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	4,8	1,9	1,0				7,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,16	0,11	0,05				0,32
	Ликвидлы	мең м³	0,10	0,09	0,04				0,23
	Эшкә яраклы	мең м³	0,03	0,05	0,02				0,10
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	66,5	360,3					426,8
		мең м³	2,4	18,4					20,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	6,7	24,0					30,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,24	1,23					1,47
	Ликвид	мең м³	0,15	0,98					1,13
	Эшкә яраклы	мең м³	0,05	0,49					0,54
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	457,5	954,9	36,8				1449,2
		мең м³	12,7	43,5	1,6				57,8
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	45,8	82,4	3,7				131,9

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,27	3,69	0,16				5,12
	Ликвид	мең м³	0,81	2,95	0,12				3,88
	Эшкә яраклы	мең м³	0,27	1,55	0,06				1,88
эксплуатация урманнары буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1904,3	1774,8	36,8				3715,9
		мең м³	66,4	90,2	1,6				158,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	190,5	153,0	3,7				347,2
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	6,64	7,63	0,16				14,43
	Ликвид	мең м³	4,52	6,17	0,12				10,81
	Эшкә яраклы	мең м³	2,30	3,59	0,06				5,95
Урманчылык буенча барлыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	756,8	615,7					1372,5
		мең м³	36,9	41,4					78,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	75,7	41,1					116,8
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	3,69	2,76					6,45
	Ликвид	мең м³	2,77	2,35					5,12
	Эшкә яраклы	мең м³	1,80	1,65					3,45
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1207,2	549,1					1756,3
		мең м³	47,6	28,7					76,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	120,7	54,9					175,6
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	4,76	2,87					7,63
	Ликвид	мең м³	3,34	2,30					5,64
	Эшкә яраклы	мең м³	2,01	1,38					3,39
Өстенлек итүче токым – Карагач									
1.	Урман таләпләре	га	15,6	54,0					69,6

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	буенча ачыкланган фонд	мең $м^3$	1,0	3,6					4,6
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	1,6	3,6					5,2
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,10	0,24					0,34
	Ликвид	мең $м^3$	0,07	0,19					0,26
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,05	0,12					0,17
Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1979,6	1218,8					3198,4
		мең $м^3$	85,5	73,7					159,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	198,0	99,6					297,6
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	8,55	5,87					14,42
	Ликвид	мең $м^3$	6,18	4,84					11,02
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	3,86	3,15					7,01
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	615,6	8,9					624,5
		мең $м^3$	21,7	0,4					22,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	61,6	0,6					62,2
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	2,17	0,03					2,20
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең $м^3$	1,41	0,02					1,43
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,56	0,01					0,57
Өстенлек итүче токым – тәбәнәк кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	2,8						2,8
		мең $м^3$	0,1						0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	га	0,3						0,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,01						0,01
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,01						0,01
	Эшкә яраклы	мең м³	–						-
Каты яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	618,4	8,9					627,3
		мең м³	21,8	0,4					22,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	61,9	0,6					62,5
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	2,18	0,03					2,21
	Ликвидлы	мең м³	1,42	0,02					1,44
	Эшкә яраклы	мең м³	0,56	0,01					0,57
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	456,7	1025,7	25,9				1508,3
		мең м³	12,3	43,4	1,0				56,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	45,6	102,6	2,6				150,8
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,23	4,34	0,10				5,67
	Ликвид	мең м³	0,80	3,47	0,08				4,35
	Эшкә яраклы	мең м³	0,29	1,91	0,04				2,24
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	121,0	134,2	3,4				258,6
		мең м³	3,5	5,0	0,2				8,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	12,1	13,4	0,3				25,8
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,35	0,50	0,02				0,87
	Ликвид	мең м³	0,21	0,38	0,01				0,60
	Эшкә яраклы	мең м³	0,04	0,13	-				0,17

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	72,8	39,4	9,7				121,9
		мең м³	2,4	2,1	0,5				5,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	7,3	2,6	1,0				10,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,24	0,14	0,05				0,43
	Ликвидлы	мең м³	0,16	0,11	0,04				0,31
	Эшкә яраклы	мең м³	0,05	0,06	0,02				0,13
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	83,7	584,7					668,4
		мең м³	2,8	30,4					33,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	8,4	39,0					47,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,28	2,03					2,31
	Ликвид	мең м³	0,18	1,62					1,80
	Эшкә яраклы	мең м³	0,06	0,81					0,87
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	734,2	1784,0	39,0				2557,2
		мең м³	21,0	80,9	1,7				103,6
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	73,4	157,6	3,9				234,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	2,10	7,01	0,17				9,28
	Ликвид	мең м³	1,35	5,58	0,13				7,06
	Эшкә яраклы	мең м³	0,44	2,91	0,06				3,41
Барлыгы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	3332,2	3011,7	39,0				6382,9
		мең м³	128,3	155,0	1,7				285,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	**333,3**	**257,8**	**3,9**				595,0

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	**12,83**	**12,91**	**0,17**				25,91
	Ликвид	мең м³	**8,95**	**10,44**	**0,13**				19,52
	Эшкә яраклы	мең м³	**4,86**	**6,07**	**0,06**				10,99
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча:									
Берсут кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	295,1	56,6					351,7
		мең м³	13,4	3,8					17,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	29,5	3,8					33,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,34	0,25					1,59
	Ликвидлы	мең м³	1,00	0,21					1,21
	Эшкә яраклы	мең м³	0,65	0,15					0,80
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	171,7	52,2					223,9
		мең м³	6,9	3,0					9,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	17,2	5,2					22,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,69	0,30					0,99
	Ликвид	мең м³	0,48	0,24					0,72
	Эшкә яраклы	мең м³	0,29	0,14					0,43
Өстенлек итүче токым – Карагач									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	3,7						3,7
		мең м³	0,2						0,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,4						0,4
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,02						0,02
	Ликвидлы	мең м³	0,02						0,02
	Эшкә яраклы	мең м³	0,01						0,01
Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	470,5	108,8					579,3
		мең м³	20,5	6,8					27,3
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	47,1	9,0					56,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	2,05	0,55					2,60
	Ликвид	мең м³	1,50	0,45					1,95
	Эшкә яраклы	мең м³	0,95	0,29					1,24
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	34,3						34,3
		мең м³	1,3						1,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,4						3,4
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,13						0,13
	Ликвид	мең м³	0,08						0,08
	Эшкә яраклы	мең м³	0,03						0,03
Өстенлек итүче токым – тәбәнәк кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	2,8						2,8
		мең м³	0,1						0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,3						0,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,01						0,01
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,01						0,01
	Эшкә яраклы	мең м³	–						-
Каты яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	37,1						37,1
		мең м³	1,4						1,4
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	күләме:								
	Мәйданы	га	3,7						3,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,14						0,14
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,09						0,09
	Эшкә яраклы	мең м³	0,03						0,03
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	49,3	239,7	5,9				294,9
		мең м³	1,5	8,8	0,2				10,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	4,9	24,0	0,6				29,5
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,15	0,88	0,02				1,05
	Ликвид	мең м³	0,10	0,70	0,02				0,82
	Эшкә яраклы	мең м³	0,04	0,39	0,01				0,44
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	5,8	3,7					9,5
		мең м³	0,2	0,1					0,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,6	0,4					1,0
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,02	0,01					0,03
	Ликвид	мең м³	0,01	0,01					0,02
	Эшкә яраклы	мең м³	–	-					-
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		2,8					2,8
		мең м³		0,1					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га		0,2					0,2
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³		0,01					0,01
	матди кыйммәткә	мең м³		0,01					0,01

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	әйләндереп була торган								
	Эшкә яраклы	мең м³		–					-
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	32,3	78,1					110,4
		мең м³	1,3	4,5					5,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,2	5,2					8,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,13	0,30					0,43
	Ликвидлы	мең м³	0,08	0,24					0,32
	Эшкә яраклы	мең м³	0,03	0,12					0,15
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	87,4	324,3	5,9				417,6
		мең м³	3,0	13,5	0,2				16,7
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	8,7	29,8	0,6				39,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,30	1,20	0,02				1,52
	Ликвид	мең м³	0,19	0,96	0,02				1,17
	Эшкә яраклы	мең м³	0,07	0,51	0,01				0,59
Барлыгы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	595,0	433,1	5,9				1034,0
		мең м³	24,9	20,3	0,2				45,4
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	59,5	38,8	0,6				98,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	2,49	1,75	0,02				4,26
	Ликвид	мең м³	1,78	1,41	0,02				3,21
	Эшкә яраклы	мең м³	1,05	0,80	0,01				1,86
Кама кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган	га	74,3	119,3					193,6
		мең м³	3,4	8,6					12,0

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәм-гысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	фонд								
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	7,4	8,0					15,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,34	0,57					0,91
	Ликвид	мең м³	0,25	0,49					0,74
	Эшкә яраклы	мең м³	0,16	0,34					0,50
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	184,8	46,4					231,2
		мең м³	7,1	2,4					9,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	18,5	4,6					23,1
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,71	0,24					0,95
	Ликвид	мең м³	0,50	0,19					0,69
	Эшкә яраклы	мең м³	0,30	0,11					0,41
Өстенлек итүче токым – Карагач									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	0,2	2,4					2,6
		мең м³	-	0,2					0,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	-	0,2					0,2
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	-	0,01					0,01
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	-	0,01					0,01
	Эшкә яраклы	мең м³	–	-					-
Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	259,3	168,1					427,4
		мең м³	10,5	11,2					21,7
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	25,9	12,8					38,7
	сайлана торган запас:								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Тамыр	мең м³	1,05	0,82					1,87
	Ликвид	мең м³	0,75	0,69					1,44
	Эшкә яраклы	мең м³	0,46	0,45					0,91
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	32,7						32,7
		мең м³	1,0						1,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,3						3,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,10						0,10
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,07						0,07
	Эшкә яраклы	мең м³	0,03						0,03
Каты яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	32,7						32,7
		мең м³	1,0						1,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,3						3,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,10						0,10
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,07						0,07
	Эшкә яраклы	мең м³	0,03						0,03
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	91,2	107,6					198,8
		мең м³	2,2	4,9					7,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	9,1	10,8					19,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,22	0,49					0,71
	Ликвид	мең м³	0,14	0,39					0,53

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	мең м³	0,05	0,21					0,26
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	0,7	18,6					19,3
		мең м³	-	0,5					0,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,1	1,8					1,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	–	0,05					0,05
	Ликвид	мең м³	–	0,04					0,04
	Эшкә яраклы	мең м³	-	0,01					0,01
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	25,3	11,1					36,4
		мең м³	0,8	0,5					1,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	2,5	0,7					3,2
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,08	0,03					0,11
	Ликвид	мең м³	0,05	0,02					0,07
	Эшкә яраклы	мең м³	0,02	0,01					0,03
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	18,9	255,9					274,8
		мең м³	0,6	11,9					12,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	1,9	17,1					19,0
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,06	0,79					0,85
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,04	0,63					0,67
	Эшкә яраклы	мең м³	0,01	0,31					0,32
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	136,1	393,2					529,3
		мең м³	3,6	17,8					21,4
2.	Кабатлану чоры	ел							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	13,6	30,4					44,0
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,36	1,36					1,72
	Ликвид	мең м³	0,23	1,08					1,31
	Эшкә яраклы	мең м³	0,08	0,54					0,62
Барлыгы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	428,1	561,3					989,4
		мең м³	15,1	29,0					44,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	42,8	43,2					86,0
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,51	2,18					3,69
	Ликвид	мең м³	1,05	1,77					2,82
	Эшкә яраклы	мең м³	0,57	0,99					1,56
Ык буе кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	155,3	98,9					254,2
		мең м³	6,9	6,6					13,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	15,5	6,6					22,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,69	0,44					1,13
	Ликвид	мең м³	0,52	0,37					0,89
	Эшкә яраклы	мең м³	0,34	0,26					0,60
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	126,4	112,8					239,2
		мең м³	4,5	5,8					10,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	12,6	11,3					23,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,45	0,58					1,03
	Ликвидлы	мең м³	0,32	0,47					0,79

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	мең м³	0,19	0,29					0,48
Өстенлек итүче токым – Карагач									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	7,0	36,7					43,7
		мең м³	0,6	2,5					3,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,7	2,4					3,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,06	0,17					0,23
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,04	0,14					0,18
	Эшкә яраклы	мең м³	0,03	0,09					0,12
Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	288,7	248,4					537,1
		мең м³	12,0	14,9					26,9
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	28,8	20,3					49,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,20	1,19					2,39
	Ликвид	мең м³	0,88	0,98					1,86
	Эшкә яраклы	мең м³	0,56	0,64					1,20
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	32,7						32,7
		мең м³	0,9						0,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,3						3,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,09						0,09
	Ликвид	мең м³	0,06						0,06
	Эшкә яраклы	мең м³	0,02						0,02
Каты яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	32,7						32,7
		мең м³	0,9						0,9

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,3						3,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,09						0,09
	Ликвид	мең $м^3$	0,06						0,06
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,02						0,02
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	55,4	40,1					95,5
		мең $м^3$	1,4	1,7					3,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	5,5	4,0					9,5
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,14	0,17					0,31
	Ликвид	мең $м^3$	0,09	0,14					0,23
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,03	0,08					0,11
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1,4	6,3					7,7
		мең $м^3$	-	0,2					0,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,1	0,6					0,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	–	0,02					0,02
	Ликвидлы	мең $м^3$	–	0,02					0,02
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	-	0,01					0,01
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	33,8	6,6	4,1				44,5
		мең $м^3$	1,2	0,4	0,2				1,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,4	0,4	0,4				4,2
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,12	0,03	0,02				0,17
	Ликвид	мең $м^3$	0,08	0,02	0,02				0,12

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре: Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	Җәмгысе
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,03	0,01	0,01				0,05
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		63,4					63,4
		мең $м^3$		3,9					3,9
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га		4,2					4,2
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$		0,26					0,26
	Ликвид	мең $м^3$		0,21					0,21
	Эшкә яраклы	мең $м^3$		0,11					0,11
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	90,6	116,4	4,1				211,1
		мең $м^3$	2,6	6,2	0,2				9,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	9,0	9,2	0,4				18,6
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,26	0,48	0,02				0,76
	Ликвид	мең $м^3$	0,17	0,39	0,02				0,58
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,06	0,21	0,01				0,28
Барлыгы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	412,0	364,8	4,1				780,9
		мең $м^3$	15,5	21,1	0,2				36,8
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	41,1	29,5	0,4				71,0
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	1,55	1,67	0,02				3,24
	Ликвид	мең $м^3$	1,11	1,37	0,02				2,50
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,64	0,85	0,01				1,50
Үсәле кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	37,8	11,2					49,0
		мең $м^3$	2,1	0,6					2,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,8	0,7					4,5
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,21	0,04					0,25
	Ликвид	мең м³	0,16	0,03					0,19
	Эшкә яраклы	мең м³	0,10	0,02					0,12
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	276,6	142,0					418,6
		мең м³	10,2	7,7					17,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	27,6	14,2					41,8
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,02	0,77					1,79
	Ликвид	мең м³	0,71	0,62					1,33
	Эшкә яраклы	мең м³	0,43	0,37					0,80
Өстенлек итүче токым – Карагач									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	4,7	4,8					9,5
		мең м³	0,2	0,3					0,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,5	0,3					0,8
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,02	0,02					0,04
	Ликвид	мең м³	0,01	0,01					0,02
	Эшкә яраклы	мең м³	0,01	0,01					0,02
Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	319,1	158,0					477,1
		мең м³	12,5	8,6					21,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	31,9	15,2					47,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,25	0,83					2,08
	Ликвид	мең м³	0,88	0,66					1,54
	Эшкә яраклы	мең м³	0,54	0,40					0,94
Каты яфраклы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	244,0	8,9					252,9
		мең м³	8,4	0,4					8,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	24,4	0,6					25,0
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,84	0,03					0,87
	Ликвид	мең м³	0,54	0,02					0,56
	Эшкә яраклы	мең м³	0,22	0,01					0,23
Каты яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	244,0	8,9					252,9
		мең м³	8,4	0,4					8,8
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	24,4	0,6					25,0
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,84	0,03					0,87
	Ликвид	мең м³	0,54	0,02					0,56
	Эшкә яраклы	мең м³	0,22	0,01					0,23
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	113,5	281,0					394,5
		мең м³	3,7	12,7					16,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	11,4	28,1					39,5
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,37	1,27					1,64
	Ликвид	мең м³	0,23	1,01					1,24
	Эшкә яраклы	мең м³	0,09	0,56					0,65
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	39,1	17,5					56,6
		мең м³	0,6	0,7					1,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре: Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	Җәм-гысе
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	га	3,9	1,8					5,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,06	0,07					0,13
	Ликвид	мең м³	0,04	0,05					0,09
	Эшкә яраклы	мең м³	0,01	0,02					0,03
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1,7	16,4					18,1
		мең м³	0,1	1,0					1,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,2	1,1					1,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,01	0,07					0,08
	Ликвид	мең м³	0,01	0,06					0,07
	Эшкә яраклы	мең м³	–	0,04					0,04
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	4,2	29,7					33,9
		мең м³	0,1	1,8					1,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,4	2,0					2,4
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,01	0,12					0,13
	Ликвид	мең м³	0,01	0,10					0,11
	Эшкә яраклы	мең м³	–	0,05					0,05
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	158,5	344,6					503,1
		мең м³	4,5	16,2					20,7
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	15,9	33,0					48,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,45	1,53					1,98
	Ликвид	мең м³	0,29	1,22					1,51
	Эшкә яраклы	мең м³	0,10	0,67					0,77
Барлыгы									
1.	Урман таләпләре	га	721,6	511,5					1233,1

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	буенча ачыкланган фонд	мең м³	25,4	25,2					50,6
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	72,2	48,8					121,0
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	2,54	2,39					4,93
	Ликвид	мең м³	1,71	1,90					3,61
	Эшкә яраклы	мең м³	0,86	1,08					1,94
Чистай кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	39,6	115,5					155,1
		мең м³	2,2	8,3					10,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	4,0	7,7					11,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,22	0,56					0,78
	Ликвид	мең м³	0,17	0,48					0,65
	Эшкә яраклы	мең м³	0,11	0,34					0,45
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	53,1						53,1
		мең м³	2,2						2,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	5,3						5,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,22						0,22
	Ликвид	мең м³	0,16						0,16
	Эшкә яраклы	мең м³	0,10						0,10
Өстенлек итүче токым – Карагач									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		5,3					5,3
		мең м³		0,3					0,3
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га		0,4					0,4

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$		0,02					0,02
	Ликвидлы	мең $м^3$		0,02					0,02
	Эшкә яраклы	мең $м^3$		0,01					0,01
Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	92,7	120,8					213,5
		мең $м^3$	4,4	8,6					13,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	9,3	8,1					17,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,44	0,58					1,02
	Ликвид	мең $м^3$	0,33	0,50					0,83
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,21	0,35					0,56
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	34,9						34,9
		мең $м^3$	0,9						0,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,5						3,5
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,09						0,09
	Ликвид	мең $м^3$	0,06						0,06
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,02						0,02
Каты яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	34,9						34,9
		мең $м^3$	0,9						0,9
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,5						3,5
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,09						0,09
	Ликвид	мең $м^3$	0,06						0,06
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,02						0,02
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1.	Урман таләпләре	га	18,9	2,0					20,9

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	буенча ачыкланган фонд	мең м³	0,4	0,1					0,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	1,9	0,2					2,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,04	0,01					0,05
	Ликвид	мең м³	0,03	0,01					0,04
	Эшкә яраклы	мең м³	0,01	-					0,01
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	36,8	55,1					91,9
		мең м³	1,3	2,4					3,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	3,7	5,5					9,2
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,13	0,24					0,37
	Ликвид	мең м³	0,08	0,18					0,26
	Эшкә яраклы	мең м³	0,02	0,06					0,08
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	2,3	1,2					3,5
		мең м³	0,1	-					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,2	0,1					0,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,01	-					0,01
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,01	-					0,01
	Эшкә яраклы	мең м³	–	-					-
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		2,2					2,2
		мең м³		0,1					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га		0,1					0,1

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³		0,01					0,01
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³		–					-
	Эшкә яраклы	мең м³		–					-
	Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе								
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	58,0	60,5					118,5
		мең м³	1,8	2,6					4,4
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	5,8	5,9					11,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,18	0,26					0,44
	Ликвид	мең м³	0,12	0,19					0,31
	Эшкә яраклы	мең м³	0,03	0,06					0,09
	Барлыгы								
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	185,6	181,3					366,9
		мең м³	7,1	11,2					18,3
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	18,6	14,0					32,6
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,71	0,84					1,55
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м³	0,51	0,69					1,20
	Эшкә яраклы	мең м³	0,26	0,41					0,67
	Шомарбаш кишәрлеге урманчылыгы								
	Ылыслы								
	Өстенлек итүче токым – Нарат								
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	75,4	77,8					153,2
		мең м³	5,1	5,6					10,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	7,6	5,2					12,8
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,51	0,37					0,88

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Ликвидлы	мең $м^3$	0,38	0,32					0,70
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,25	0,22					0,47
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	205,8	69,2					275,0
		мең $м^3$	8,6	3,5					12,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	20,6	6,9					27,5
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,86	0,35					1,21
	Ликвид	мең $м^3$	0,60	0,28					0,88
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,36	0,17					0,53
Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	281,2	147,0					428,2
		мең $м^3$	13,7	9,1					22,8
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	28,2	12,1					40,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	1,37	0,72					2,09
	Ликвид	мең $м^3$	0,98	0,60					1,58
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,61	0,39					1,00
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	237,0						237,0
		мең $м^3$	9,2						9,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	23,7						23,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең $м^3$	0,92						0,92
	Ликвидлы	мең $м^3$	0,60						0,60
	Эшкә яраклы	мең $м^3$	0,24						0,24
Каты яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	237,0						237,0
		мең $м^3$	9,2						9,2
2.	Кабатлану чоры	ел							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	23,7						23,7
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,92						0,92
	Ликвидлы	мең м³	0,60						0,60
	Эшкә яраклы	мең м³	0,24						0,24
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	83,3	231,4					314,7
		мең м³	2,1	11,1					13,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	8,3	23,1					31,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,21	1,11					1,32
	Ликвид	мең м³	0,14	0,89					1,03
	Эшкә яраклы	мең м³	0,05	0,49					0,54
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	12,6						12,6
		мең м³	0,5						0,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	1,3						1,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,05						0,05
	Ликвид	мең м³	0,03						0,03
	Эшкә яраклы	мең м³	–						-
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		1,3					1,3
		мең м³		0,1					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га		0,1					0,1
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³		–					-
	Ликвид	мең м³		–					-
	Эшкә яраклы	мең м³		–					-

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	3,6	14,4					18,0
		мең м³	0,1	0,6					0,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	0,4	1,0					1,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,01	0,04					0,05
	Ликвид	мең м³	–	0,03					0,03
	Эшкә яраклы	мең м³	–	0,02					0,02
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	99,5	247,1					346,6
		мең м³	2,7	11,8					14,5
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	10,0	24,2					34,2
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,27	1,15					1,42
	Ликвид	мең м³	0,17	0,92					1,09
	Эшкә яраклы	мең м³	0,05	0,51					0,56
Барлыгы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	617,7	394,1					1011,8
		мең м³	25,6	20,9					46,5
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	61,9	36,3					98,2
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	2,56	1,87					4,43
	Ликвид	мең м³	1,75	1,52					3,27
	Эшкә яраклы	мең м³	0,90	0,90					1,80
Шомбыт кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	79,3	136,4					215,7
		мең м³	3,8	7,9					11,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре: Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	Җәмгысе
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	күләме:								
	Мәйданы	га	7,9	9,1					17,0
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,38	0,53					0,91
	Ликвид	мең м³	0,29	0,45					0,74
	Эшкә яраклы	мең м³	0,19	0,32					0,51
	Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	188,8	126,5					315,3
		мең м³	8,1	6,3					14,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	18,9	12,7					31,6
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,81	0,63					1,44
	Ликвид	мең м³	0,57	0,50					1,07
	Эшкә яраклы	мең м³	0,34	0,30					0,64
	Өстенлек итүче токым – Карагач								
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		4,8					4,8
		мең м³		0,3					0,3
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га		0,3					0,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³		0,02					0,02
	Ликвидлы	мең м³		0,01					0,01
	Эшкә яраклы	мең м³		0,01					0,01
	Ылыслы хуҗалык буенча җәмгысе								
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	268,1	267,7					535,8
		мең м³	11,9	14,5					26,4
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	26,8	22,1					48,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,19	1,18					2,37
	Ликвид	мең м³	0,86	0,96					1,82
	Эшкә яраклы	мең м³	0,53	0,63					1,16
	Йомшак яфраклылар								
	Өстенлек итүче токым – каен								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңарту кисүләре	Формасын үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берәнсәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	45,1	123,9	20,0				189,0
		мең м³	1,0	4,1	0,8				5,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	4,5	12,4	2,0				18,9
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,10	0,41	0,08				0,59
	Ликвид	мең м³	0,07	0,33	0,06				0,46
	Эшкә яраклы	мең м³	0,02	0,18	0,03				0,23
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	24,6	33,0	3,4				61,0
		мең м³	0,9	1,1	0,2				2,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10	10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	2,4	3,3	0,3				6,0
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,09	0,11	0,02				0,22
	Ликвид	мең м³	0,05	0,08	0,01				0,14
	Эшкә яраклы	мең м³	0,01	0,03	-				0,04
Өстенлек итүче токым – товарлык Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	9,7		5,6				15,3
		мең м³	0,2		0,3				0,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10		10				
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	1,0		0,6				1,6
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,02		0,03				0,05
	Ликвид	мең м³	0,01		0,02				0,03
	Эшкә яраклы	мең м³	-		0,01				0,01
Өстенлек итүче токым – нектарлы Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	24,7	141,0					165,7
		мең м³	0,7	7,6					8,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	2,5	9,4					11,9
	сайлана торган запас:								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлч. бер.	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Җәмгысе
			Сирәк-ләп кисү	Аркы-лы кисү	Яңарту кисүләре	Форма-сын үзгәр-теп кисү	Рекон-струкция кисүләре	Берән-сәрән агачлар-ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Тамыр	мең м³	0,07	0,51					0,58
	Ликвид	мең м³	0,05	0,41					0,46
	Эшкә яраклы	мең м³	0,02	0,20					0,22
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча җәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	104,1	297,9	29,0				431,0
		мең м³	2,8	12,8	1,3				16,9
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	10,4	25,1	2,9				38,4
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	0,28	1,03	0,13				1,44
	Ликвид	мең м³	0,18	0,82	0,09				1,09
	Эшкә яраклы	мең м³	0,05	0,41	0,04				0,50
Барлыгы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	372,2	565,6	29,0				966,8
		мең м³	14,7	27,3	1,3				43,3
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	га	37,2	47,2	2,9				87,3
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең м³	1,47	2,21	0,13				3,81
	Ликвид	мең м³	1,04	1,78	0,09				2,91
	Эшкә яраклы	мең м³	0,58	1,04	0,04				1,66

Тәрбияви кисүләр Россия Табигать министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы нигезендә башкарыла. Урманнарны карау өчен кисүләр үткәрүнең яшь чоры түбәндәге таблицада китерелгән.

Урманны тәрбияви кисүләрнең төрле төрләрен үткәрүнең яшь чорлары

Т/с	Урман утыртмаларын тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисү төрләре	Урман утыртмаларының яше, ел				
		Кисентенең яшенә карап, вегетатив барлыкка килгән агачларның ылыслы һәм каты яфраклы орлыклы һәм беренче геренация токымнары		Кисенте яшенә карап, башка агач токымнары		
		100 елдан артык	100 елдан азрак	60 елдан артык	50-60 яшь	50 елдан азрак
1	2	3	4	5	6	7

1.	Тоныкландырып кисүләр	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	5 кадәр
2.	Чистартып кисүләр	11-20	11-20	11-20	11-20	6-10
3.	Сирәкләп кисүләр	21-60	21-40	21-40	21-30	11-20
4.	Аркылы кисүләр	60 артык	40 артык	40 артык	30 артык	20 артык

Өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кисү режимы нормативлары, үсү шартларының типларын, карау өчен состав буенча утыртмаларның төркемнәрен, бонитет классларын, караудан соң катламның минималь йомыклыгын, агачлар саны яки масса буенча сайлап алу процентын күрсәтеп, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгының 2 нче кушымтасында китерелгән.

2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Барлык төр кисүләрдә ел саен рөхсәт ителгән агач материалы алу күләме 9 нчы таблицада китерелде.

Россия Федерациясе Урман кодексының 60^8 статьясының 3 өлеше буенча зарарлы организмнарның чыганакларын бетергәндә чаралар уздыру барышында (һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә) әзерләнгән агач материалы күләме файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменә кертелми. Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү Урман патологиясен мониторинглау буенча дәүләт фонды тарафыннан ачыкланган урман утыртмаларына урман патологиясе буенча уздырылган тикшерүнең расланган актлары нигезендә башкарыла.

Кисүләрнең барлык төрләре буенча ел саен файдалану күләме 85,59 мең куб.м матди кыйммәткә әйләндереп була торган агач материалы тәшкил итә.

9 нчы таблица

Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

мәйданы - га, запасы - мең куб.м

Хуҗалыклар	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны карау өчен агачларны кисү вакытында			Зыян күргән һәм һәлак булган урман утыртмаларын кисү вакытында			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлыгы		
	Мәй-даны	Запасы		Мәй-даны	Запасы		Мәй-даны	Запасы		Мәйданы	Запасы		Мәйда-ны	Запасы	
		Лик-видлы	Эшкә ярак-лы		Лик-видлы	Эшкә ярак-лы		Лик-видлы	Эшкә ярак-лы		Лик-видлы	Эшкә яраклы		Лик-вид-лы	Эшкә ярак-лы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Урманчылык буенча барлыгы															
Ылыслы	72,0	11,30	9,10	297,6	11,02	7,01	-	-	-	1,1	0,09	–	370,7	22,41	16,11
Каты яфраклы	76,0	2,70	1,50	62,5	1,44	0,57	-	-	-	-	-	-	138,5	4,14	2,07
Йомшак яфраклы	525,0	52,00	26,70	234,9	7,06	3,41	-	-	-	2,9	-	-	762,8	59,06	30,11
Җәмгысе	673,0	66,00	37,30	595,0	19,52	10,99	-	-	-	4,0	0,09	–	1272,0	85,61	48,29
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча:															
Берсут кишәрлеге урманчылыгы															
Ылыслы	7,0	0,80	0,60	56,1	1,95	1,24	-	-	-	0,1	0,01	-	63,2	2,76	1,84
Каты яфраклы	6,0	0,20	0,10	3,7	0,09	0,03	-	-	-	-	-	-	9,7	0,29	0,13
Йомшак яфраклы	92,0	9,00	4,70	39,1	1,17	0,59	-	-	-	0,1	-	-	131,2	10,17	5,29

Җәмгысе	105,0	10,00	5,40	98,9	3,21	1,86	-	-	-	0,2	0,01	-	204,1	13,22	7,26
Кама кишәрлеге урманчылыгы															
Ылыслы	2,0	0,40	0,30	38,7	1,44	0,91	-	-	-	-	-	-	40,7	1,84	1,21
Каты яфраклы	-	-	-	3,3	0,07	0,03	-	-	-	-	-	-	3,3	0,07	0,03
Йомшак яфраклы	34,0	5,60	2,90	44,0	1,31	0,62	-	-	-	0,2	-	-	78,2	6,91	3,52
Җәмгысе	36,0	6,00	3,20	86,0	2,82	1,56	-	-	-	0,2	-	-	122,2	8,82	4,76
Ык буе кишәрлеге урманчылыгы															
Ылыслы	25,0	3,80	3,10	49,1	1,86	1,20	-	-	-	1,0	0,08	–	75,1	5,74	4,30
Каты яфраклы	-	-	-	3,3	0,06	0,02	-	-	-	-	-	-	3,3	0,06	0,02
Йомшак яфраклы	91,0	7,50	3,90	18,6	0,58	0,28	-	-	-	1,4	-	-	111,0	8,08	4,18
Җәмгысе	116,0	11,30	7,00	71,0	2,50	1,50	-	-	-	2,4	0,08	–	189,4	13,88	8,50
Усали кишәрлеге урманчылыгы															
Ылыслы	2,0	0,60	0,50	47,1	1,54	0,94	-	-	-	-	-	-	49,1	2,14	1,44
Каты яфраклы	5,0	0,70	0,40	25,0	0,56	0,23	-	-	-	-	-	-	30,0	1,26	0,63
Йомшак яфраклы	56,0	8,90	4,60	48,9	1,51	0,77	-	-	-	0,2	-	-	105,1	10,41	5,37
Җәмгысе	63,0	10,20	5,50	121,0	3,61	1,94	-	-	-	0,2	-	-	184,2	13,81	7,44
Чистай кишәрлеге урманчылыгы															
Ылыслы	-	-	-	17,4	0,83	0,56	-	-	-	-	-	-	17,4	0,83	0,56
Каты яфраклы	62,0	1,70	1,00	3,5	0,06	0,02	-	-	-	-	-	-	65,5	1,76	1,02
Йомшак яфраклы	74,0	3,00	1,40	11,7	0,31	0,09	-	-	-	-	-	-	85,7	3,31	1,49
Җәмгысе	136,0	4,70	2,40	32,6	1,20	0,67	-	-	-	-	-	-	168,6	5,90	3,07
Шомарбаш кишәрлеге урманчылыгы															
Ылыслы	-	-	-	40,3	1,58	1,00	-	-	-	-	-	-	40,3	1,58	1,00
Каты яфраклы	-	-	-	23,7	0,60	0,24	-	-	-	-	-	-	23,7	0,60	0,24
Йомшак яфраклы	56,0	5,70	2,90	34,2	1,09	0,56	-	-	-	0,6	-	-	90,8	6,79	3,46
Җәмгысе	56,0	5,70	2,90	98,2	3,27	1,80	-	-	-	0,6	-	-	154,8	8,97	4,70
Шомбыт кишәрлеге урманчылыгы															
Ылыслы	36,0	5,70	4,60	48,9	1,82	1,16	-	-	-	-	-	-	84,9	7,52	5,76
Каты яфраклы	3,0	0,10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,0	0,10	-
Йомшак яфраклы	122,0	12,30	6,30	38,4	1,09	0,50	-	-	-	0,4	-	-	160,8	13,39	6,80
Җәмгысе	161,0	18,10	10,90	87,3	2,91	1,66	-	-	-	0,4	-	-	248,7	21,01	12,56

2.1.4. Кисентеләрнең яше

Урман утыртмалары кисентеләренең «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы белән билгеләнгән яше 10 нчы таблицада китерелә.

10 нчы таблица

Кисентеләрнең яше

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре, шул исәптән саклагыч урман категорияләре	Хуҗалык бүлемтекләре һәм аларга керә торган, өстенлек итүче токымнар	Бонитет класслары	Кисенте-ләрнең яше, ел
1	2	3	4
Урман үсү зонасы: Урман-дала зонасы Урманлы район: Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала зонасы			
Саклагыч урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары – саклагыч урманнар категориясеннән тыш)	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	101-120
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	121-140
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	71-80
		IV һәм түбәнрәк	61-70
	Карама, өрәңге	Барысы да	71-80
	Йомшак яфраклы		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	71-80
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	51-60
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	36-40
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5
Саклагыч урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары), эксплуатация урманнары	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	81-100
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	101-120
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	61-70
		IV һәм түбәнрәк	51-60
	Карама, өрәңге	Барысы да	61-70
	Йомшак яфраклы		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	61-70
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	41-50

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре, шул исәптән саклагыч урман категорияләре	Хуҗалык бүлемтекләре һәм аларга кирә торган, өстенлек итүче токымнар	Бонитет класслары	Кисентеләрнең яше, ел
1	2	3	4
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	31-35
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5
Урман үсемлекләре зонасы: ылыслы-киң яфраклы урманнар: Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы			
Саклагыч урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары – саклагыч урманнар категориясеннән тыш)	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	101-120
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	121-140
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	71-80
		IV һәм түбәнрәк	61-70
	Карама, өрәңге	Барысы да	71-80
	Йомшак яфраклы		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	71-80
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	51-60
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	36-40
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5
Саклагыч урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары), эксплуатация урманнары	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	81-100
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	101-120
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	61-70
		IV һәм түбәнрәк	51-60
	Карама, өрәңге	Барысы да	61-70
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	61-70
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	41-50
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	31-35
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5

2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, диләнкеләрнең күләмнәрен, диләнкеләрнең тоташу чорларын, киртекләр санын, кисүләрнең кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)

Агач материалы әзерләүгә карата таләпләр Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач материалы әзерләү кагыйдәләрен һәм агач материалы әзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Диләнке эшләре төрләрен, аларны башкару тәртибен һәм эзлеклелеген, диләнке эшләренең технологик картасы формасын, диләнкене актыкка карап чыгу актының формасын һәм диләнкене актыкка карап чыгу тәртибен раслау турында» 2022 елның 17 гыйнварындагы 23 номерлы боерыгы белән расланган Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда, урман паркларында агач материалы әзерләү кагыйдәләрендә һәм агач материалы әзерләү үзенчәлекләрендә билгеләнгән.

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү буенча төп оештыру-техник элементларның параметрлары киләсе таблицада китерелде.

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисүләрдә төп оештыру-техник элемент параметрлары

Т/с	Агач материалы әзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
Россия Федерациясе Европа өлешенең урман-далалы урман районы			
1.	Сайланма кисү ешлыгы, процент		
	Бик зәгыйфь	10 кадәр	
	Зәгыйфь	11-20	
	Уртача	21-30	
	Уртача-югары	31-40	
	югары	41-50	
	Бик югары (сайланма санитар кисү өчен)	51-70	
2.	Диләнкеләрнең (сайланма кисүләрдә) чик мәйданы, гектар		
	Яклаучы урманнар:		
	Ирекле-сайланма кисүләр	25	
	Төркемле-сайланма кисүләр	15	
	Тигез-эзлекле кисүләр	15	
	Төркемле-эзлекле кисүләр	10	
	Полоса аша эзлекле кисүләр	5	
	Эксплуатация урманнары		
	Ирекле-сайланма кисүләр	50	
	Төркемле-сайланма кисү	30	
	Тигез-эзлекле кисүләр	30	
	Төркемле-эзлекле кисүләр	25	
	Полоса аша эзлекле кисү	15	
3.	Сайланма кисүләрдә диләнкеләрнең чик дәрәҗәдәге		

Т/с	Агач материалы әзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
	мәйданы, гектар		
	нарат, карагай		5
	Чыршы, пихта		5
	орлыктан яңартылганда имән		2,5
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка токымнар		10
	Каты яфраклы		
	йомшак яфраклылар		10
4.	Тоташ кисүләрдәге диләнкеләрнең чик дәрәҗәдәге киңлеге, м		
	нарат, карагай		50
	Чыршы, пихта		50
	орлыктан яңартылганда имән		50
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка токымнар		100
	Каты яфраклы		
	йомшак яфраклылар		100
5.	Диләнкеләр тоташу чоры, ел		
	нарат, карагай		4
	Чыршы, пихта		4
	орлыктан яңартылганда имән		4
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка токымнар		4
	Каты яфраклы		
	йомшак яфраклылар		2
6.	Кисүләр кабатлану чоры, ел		
	Ирекле-сайланма кисү	8-30	
	Төркемле-сайланма кисү	8-30	
	Тигез-эзлекле кисү	4-8	
	Төркемле-эзлекле кисү	30-40	
	Полоса аша эзлекле кисү	4-8	
7.	Урман кварталының 1 км ягына хисаплаганда киртекләр саны		
	диләнкеләрнең киңлеге (озынлыгы) 50 м кадәр булганда		4 артык түгел
	диләнкеләрләрнең киңлеге (озынлыгы) 51-150 м булганда		3 артык түгел
	диләнкеләр киңлеге (озынлыгы) 151-250 м булганда		2 артык түгел
	диләнкеләр киңлеге (озынлыгы) 250 м артыграк булганда		1
8.	Төяү пунктлары, җитештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми мәйдан (диләнкенең гомуми мәйданыннан)		
	- алга таба ясалма урман торгызып	3 проценттан артык түгел	чикләнми
	Мәйданы 10 гектардан артык булган диләнкеләрдә		иң күбе 5 процент
	- агач материалының сезонара запасларын булдыру өчен		15 артык түгел
	- туфракка зыян салып		процент
	10 гектар һәм аннан да кимрәк булган урман полосаларында:		иң күбе 3 процент
	- алга таба яңартып	0,3 гектарга кадәр	
	- алдан торгызып	0,25 гектарга	

Т/с	Агач материалы әзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
		кадәр	
	- эзлекле кисүләрдә		0,4 гектарга кадәр
	- сайланма кисүләрдә		0,3 гектарга кадәр
9.	Сөйрәмә җир трассалары һәм диләнкедәге юллар мәйданы (диләнке мәйданыннан проценты) - күп операцияле техника кулланып	15 проценттан артык түгел	20 проценттан артык түгел 30 процентка кадәр
	- алга таба ясалма урман торгызып		чикләнми
Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы			
1.	Сайланма кисү ешлыгы, процент		
	Бик зәгыйфь	10 кадәр	
	Зәгыйфь	11-20	
	Уртача	21-30	
	Уртача-югары	31-40	
	югары	41-50	
	Бик югары (сайланма санитар кисү өчен)	51-70	
2.	Диләнкеләрнең (сайланма кисүләрдә) чик мәйданы, гектар		
	Яклаучы урманнар:		
	Ирекле-сайланма кисү	50	
	Төркемле-сайланма кисү	25	
	Дәвамлы-эзлекле кисү	20	
	Тигез-эзлекле кисү	25	
	Төркемле-эзлекле кисү	15	
	Полоса аша эзлекле кисү	15	
	Эксплуатация урманнары		
	Ирекле-сайланма кисү	100	
	Төркемле-сайланма кисү	50	
	Дәвамлы-эзлекле кисү	40	
	Тигез-эзлекле кисү	50	
	Төркемле-эзлекле кисү	30	
	Полоса аша эзлекле кисү	30	
3.	Сайланма кисүләрдә диләнкеләрнең чик дәрәҗәдәге мәйданы, гектар		
	нарат, карагай		20
	Чыршы, пихта		20
	орлыктан яңартылганда имән		5
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка		20
	Каты яфраклы		
	йомшак яфраклылар		25
4.	Тоташ кисүләрдәге диләнкеләрнең чик дәрәҗәдәге киңлеге, м		
	нарат, карагай		200
	Чыршы, пихта		200
	орлыктан яңартылганда имән		100
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка токымнар		200
	Каты яфраклы		

Т/с	Агач материалы әзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
	йомшак яфраклылар		250
5.	Диләнкеләр тоташу чоры, ел		
	нарат, карагай		4
	Чыршы, пихта		3
	орлыктан яңартылганда имән		4
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка токымнар		4
	Каты яфраклы		
	йомшак яфраклылар		2
6.	Кисүләр кабатлану чоры, ел		
	Ирекле-сайланма кисү	8-30	
	Төркемле-сайланма кисү	8-30	
	Дәвамлы-эзлекле кисү	30-40	
	Тигез-эзлекле кисү	4-8	
	Төркемле-эзлекле кисү	30-40	
	Полоса аша эзлекле кисү	4-8	
7.	Урман кварталының 1 км ягына хисаплаганда киртекләр саны		
	диләнкеләрнең киңлеге (озынлыгы) 50 м кадәр булганда		4 артык түгел
	диләнкеләрләрнең киңлеге (озынлыгы) 51-150 м булганда		3 артык түгел
	диләнкеләрнең киңлеге (озынлыгы) 151-250 м булганда		2 артык түгел
	диләнкеләр киңлеге (озынлыгы) 250 м артыграк булганда		1
8.	Төяү пунктлары, җитештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми мәйдан (диләнкенең гомуми мәйданыннан)		
	- алга таба ясалма урман торгызып	3 проценттан артык түгел	чикләнми
	Мәйданы 10 гектардан артык булган диләнкеләрдә		иң күбе 5 процент
	- агач материалының сезонара запасларын булдыру өчен		15 проценттан артык түгел
	- туфракка зыян салып		3 проценттан артык түгел
	10 гектар һәм аннан да кимрәк булган урман полосаларында: - алга таба яңартып	0,3 гектарга кадәр	
	- алдан торгызып	0,25 гектарга кадәр	
	- эзлекле кисүләрдә		0,4 гектарга кадәр
	- сайланма кисүләрдә		0,3 гектарга кадәр
9.	Сөйрәмә җир трассалары һәм диләнкедәге юллар мәйданы (диләнке мәйданыннан проценты)	15 проценттан артык түгел	20 проценттан артык түгел
	- күп операцияле техника кулланып		30 процентка кадәр
	- алга таба ясалма урман торгызып		чикләнми

2.1.6. Урман торгызу методлары

Урманнарны торгызу табигый, ясалма яки катнаш ысул белән башкарыла һәм Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урманнарны торгызу кагыйдәләрен, урманнарны торгызу проектының формасын, составын, аны килештерү тәртибен, аны килештерүдән баш тарту нигезләрен, шулай ук урманнарны торгызу проектының электрон рәвешендәге форматына карата таләпләр раслау турында» 2021 елның 29 декабрендәге 1024 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман типлары һәм урман торгызу ысуллары шулай ук Урман торгызу кагыйдәләре белешмәләре белән җайга салына.

Татарстан Республикасында урман хасил итүче токымнар булып гади нарат, Европа чыршысы, Себер карагае, Себер пихтасы, сабакчалы имән, кытыршы карама, шома карама, гади корычагач, ланцет корычагач, очлы яфраклы өрәңге, корыч яфраклы өрәңге, иенке каен, вак яфраклы юкә, гади усак, кара зирек, соры зирек, кара тирәк, ак тирәк, агачсыман тал, таллык тора.

2.1.7. Урманнардан үзагач әзерләү өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар

Агач материалы әзерләү әлеге Кагыйдәләр, Россия Федерациясе субъектының урман планы, урманчылыкның урман хуҗалыгы регламенты, шулай ук урманнарны үзләштерү проекты, диләнкенең таксация тасвирламасы һәм урман декларациясе (урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе нигезендә агач материалы әзерләү яисә Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә агач материалы әзерләү өчен урман утыртмаларын бер үк вакытта сатып, урманнарны саклау буенча эшләрне сатып алуны гамәлгә ашыру очракларыннан тыш. Бу максатларда урманнарны саклау эшләрен башкару контрактына урман утыртмаларын сату-алу турында шартлар кертелә) нигезендә гамәлгә ашырыла. Бу максатларда урманнарны саклау буенча эшләрне башкару контрактына урман утыртмаларын сатып алу-сату турында шартлар кертелә).

Россия Федерациясе Урман кодексының 23^4 статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман бүлемтегенең таксация тасвирламасына кертелә торган мәгълүматлар составын, урман бүлемтегенең таксация тасвирламасын төзү тәртибен, аның электрон форматындагы форматына карата таләпләрне, урман бүлемтегенең таксация тасвирламасының урман бүлемтегенең хакыйкый торышы турындагы мәгълүматка туры килмәвен билгеләү тәртибен, урман бүлемтегенең таксация тасвирламасы формасын раслау турында» 2022 елның 14 октябрендәге 687 номерлы боерыгы нигезендә диләнкеләрне аерып чыгару һәм таксацияләү белешмәләре нигезендә диләнкенең таксация тасвирламасы төзелә. Урман бүлемтегенең таксация тасвирламасы урман утыртмаларының сан һәм сыйфат характеристикалары һәм тиешле урман бүлемтегендә әзерләнергә тиешле агач күләме турында мәгълүматны үз эченә ала һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 23^3 статьясының 11 өлешендә каралган

тәртиптә аерып чыгару һәм таксацияләү нәтиҗәләре буенча алынган мәгълүматлар нигезендә төзелә һәм урманнардан файдаланучылар һәм диләнке эшләрен башкаручылар тарафыннан төзелә.

Урман утыртмаларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, әзерләнгән агач материалын алып чыгу агач материалы әзерләү максатларында урман кишәрлегеннән файдаланучы зат тарафыннан урман декларациясе буенча декларацияләнә торган чор башланган датадан 12 ай эчендә гамәлгә ашырыла. Агач материалы урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе яисә Россия Федерациясе Урман кодексының 19 статьясының 5 өлешендә күрсәтелгән контракт (сату-алу) нигезендә әзерләнгән очракта, агачларны кисү, тарттыру (транспорт белән күчерү), өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу эшләре шартнамәдә яисә контрактта билгеләнгән вакыт эчендә тиешенчә гамәлгә ашырыла.

Әлеге пунктта күрсәтелгән агачларны кисү, тарттыру (транспорт белән күчерү), өлешчә эшкәртү, саклау һәм алып чыгу эшләре Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне мониторинглау буенча федераль хезмәт белешмәсе белән расланган әлеге таләпләрне вакытында үтәү мөмкинлеген юкка чыгаручы начар һава шартлары барлыкка килгән очракта рөхсәт ителә.

Урман утыртмаларын кисүнең, агач материалы саклауның һәм алып чыгуның чорлары урманнан файдаланучы затның язмача гаризасы нигезендә, вәкаләтле орган тарафыннан иң күбе 12 айга арттырылырга мөмкин.

Исемлеге Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерыгы белән расланган агачларның һәм куаклыкларның төрләренең (токымнарының) агач материалын әзерләү рөхсәт ителми. Агач материалы әзерләгәндә урманнарның биотөрлелеген арттыру максатларында теләсә кайсы ярусында һәм аларның төркемнәрендә аерым агачлар (карт агачлар, куышлы, кош оялары булган, шулай ук оя кору һәм вак җәнлекләрнең качу урыны өчен яраклы агачлар) сакланырга мөмкин.

Урман агачларын кисү, тарттыру (транспорт белән күчерү), өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу вакытларын үзгәртүгә рөхсәт язмача рәвештә диләнкенең (кишәрлек урманчылыгын, урман кварталы номерын, урман-таксация бүлемтеге номерын, диләнке номерын) урнашкан урынын, диләнкенең мәйданын, агач материалының күләмен һәм агачларны кисү, тарттыру (транспорт белән күчерү), өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу буенча билгеләнгән (озынайтылган) вакытны (датаны) күрсәтеп бирелә.

Агач материалы әзерләү өчен урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәрге чорга төзелә.

2.2. Урманнардан чәер әзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 31 статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Чәер әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы боерыгы белән регламентлана.

Чәер әзерләү чәер әзерләү өчен билгеләнгән урманнарда гамәлгә ашырыла.

Кирт салу өчен өлгергән һәм картайган урман утыртмалары тапшырыла:

1) I-IV бонитет классларына караган нарат агачлары;

2) I-III бонитет классларына караган чыршы агачлары;

3) I-III бонитет классларына караган яфраклы агачлар;

4) I-III бонитет классларына караган урта яшьтәге, өлгереп килә торган һәм өлгергән пихта агачлары;

Кирт салу өчен түбәндәгеләр тапшырылырга мөмкин:

1) агачлыклар составында наратның катнашы урман утыртмасының агач материалының гомуми запасында 40% кимрәк булган урман утыртмалары;

2) сазлыкланган туфракларда IV бонитет классына караган һәм V бонитет классына караган нарат агачлары;

3) тоташмаган нарат агачлары;

4) үз билгеләнешен үтәп бетергән орлык бирүче нарат агачлары, орлык бирә торган полосалар;

5) сайланма кисү өчен билгеләнгән нарат агачлары;

6) 2-3 гектарга кадәр мәйданны биләүче имән агачлары.

10-15 еллык кирт салу вакытын тәэмин итү өчен өлгергән һәм картайган нарат агачлары җитәрлек булмаган очракта, кирт салуны тәмамлау вакытына кисү яшенә җитәчәк һәм кисү өчен билгеләнәчәк өлгереп килүче агачларга кирт салу рөхсәт ителә.

Чәер әзерләү чәер әзерләү өчен билгеләнгән урманнарда гамәлгә ашырыла.

Кирт салу өчен өлгергән һәм картайган урман утыртмалары тапшырыла:

1) I-IV бонитет классларына караган нарат агачлары;

2) I-III бонитет классларына караган чыршы агачлары;

3) I-III бонитет классларына караган яфраклы агачлар;

4) I-III бонитет классларына караган урта яшьтәге, өлгереп килә торган һәм өлгергән пихта агачлары;

Урманчылыкта урманнарны тәртипкә китергәндә кирт салу фонды ачыкланмады, чөнки кирт салу эше башкарылмый һәм алдагы исәпкә алу чорына проектланмый һәм таблица тутырылмый. Шуңа бәйле рәвештә, урманчылык буенча урман хуҗалыгы регламентында кирт салу төрләре, агачларда каррлар күләме һәм агачларның диаметрына карап, каррлар арасындагы каешларның киңлеге, урманнардан чәер әзерләү өчен файдалану чорлары каралмый.

11 нче таблица

Агачларга кирт салу фонды

майданы, мең гектар

Т/с	Күрсәткечләр	Кирт салу		
		Урманнарның максатчан билгеләнеше		
		Саклагыч урманнар	Эксплуатация урманнары	Җәм-- гысе
1	2	3	4	5
1.	Кирт салуга яраклы, өлгергән һәм картайган утыртмалар, барлыгы:	-	-	-
	алардан:	-	-	-
1.1.	кирт салуга җәлеп ителмәгәне	-	-	-
1.2.	кирт салу буенча табышлы түгел	-	-	-
2.	Ел саен кирт салу күләме	-	-	-

2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 32 статьясы, Россия Федерациясе Табигать министрлыгының «Агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыеп алу кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталларының һәм аларның өлешләренең исемлекләре 5 нче таблицада күрсәтелде.

Агач булмаган урман ресурсларын шәхси ихтыяҗлар өчен гражданнар тарафыннан әзерләү һәм җыеп алу, чыршылардан һәм яңа ел бәйрәмнәре өчен башка ылыслы токымнардан кала, Россия Федерациясе Урман кодексының 11 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Агач булмаган урман ресурсларын шәхси ихтыяҗлар өчен гражданнар тарафыннан әзерләүгә һәм җыеп алуга карата Россия Федерациясе Урман кодексының 32 статьясының 1, 3 һәм 4 өлешләре кулланылмый.

Агачларны әзерләү ел дәвамында җир өстендә яткан агач ботакларын яки аларның урман кисү эшләре үткәрелгән урыннарда кисү калдыклары булмаган һәм агачларның табигый һәлак булуы нәтиҗәсендә, зарарлы организмнар зарарланганда, буран, кар өеме сындыру нәтиҗәсендә барлыкка килгән өлешләрен җыю юлы белән башкарыла. Коры-сарыны әзерләү урман утыртмаларын кисмичә, фәкать кул белән генә, кул көче кулланылган эшләрдә файдаланыла торган кораллар, җайланмалар һәм механизмнар ярдәмендә генә, агачларны кисмичә гамәлгә ашырыла.

2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләре буенча әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыеп алу өчен урманнардан рөхсәтле файдалануның ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре 12 нче таблицада китерелде.

12 нче таблица

Агач булмаган урман ресурслары әзерләү өчен урманнардан рөхсәтле файдалану параметрлары

Т/с	Агач булмаган урман ресурсы төре	Үлчәү берәмлеге	Әзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
1.	Туз	тонна	14,4
2.	Агачларның, куакларның кайрысы	тонна	-
3.	Озын корыган ботак	куб.м	–
4.	Ботаказык	тонна	
5.	Чыршы һәм нарат ботаклары	тонна	500
6.	Чыршылар һәм (яки) яңа ел бәйрәмнәре өчен башка ылыслы токым агачлары	данә	-
7.	Мунчала	тонна	-

Агач булмаган урман ресурсларының классификациясе бар, аның нигезендә ресурсларны, барлыкка килү (әзерлек) урынына, ресурсны исәпкә алу (бәяләү) ысулына, файдалану холкына карап, 3 төркемгә бүлү каралган.

2.3.2. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыю өчен файдалану чорлары

Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю өчен дәүләт яки муниципаль милектәге урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе ун елдан кырык тугыз елга кадәр төзелә.

2.4. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыеп алу өчен урманнардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 34, 35 статьялары, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыю кагыйдәләрен раслау турында» 2020

елның 28 июлендәге 494 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыеп алу кагыйдәләре, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Азык-төлек урман ресурсларына кыргый җимешләр, җиләкләр, чикләвекләр, гөмбәләр, орлыклар, каен суты һәм башка урман ресурслары керә.

Азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыеп алу гражданнар, юридик затлар тарафыннан эшкуарлык максатларында, шулай ук гражданнар тарафыннан – шәхси ихтыяҗлар өчен гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Гражданнар, юридик затлар урман кишәрлекләрен арендалау шартнамәләре нигезендә азык-төлек урман ресурсларын әзерлиләр һәм дару үләннәрен җыялар.

Урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәрге чорга төзелә.

Шәхси ихтыяҗлар өчен азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыю Россия Федерациясе Урман кодексының 11 статьясының 1 өлеше, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә башкарыла.

Чикләрендә азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыеп алу өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталлары һәм аларның өлешләре исемлеге 5 нче таблицада күрсәтелде.

2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләгәндә һәм дару үләннәрен җыйганда ел саен урманнардан рөхсәтле файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре 13 нче таблицада китерелә.

13 нче таблица

Азык-төлек урман ресурслары әзерләгәндә һәм дару үләннәре җыеп алганда урманнардан файдалану параметрлары

Т/с	Азык-төлек урман ресурсларының, дару үләннәренең төре	Үлчәү берәмлеге	Әзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
Азык-төлек ресурслары			
1.	Миләш җимешләре	тонна	0,5
	Җәмгысе	тонна	0,5
2.	Гөмбәләр	тонна	1
	Барлыгы	тонна	1

Дару чималы			
3.	Сары мәтрүшкә, икеөйле кычыткан, ландыш, дикоподий, аю табаны, дару ромашкасы, акбаш, эт тигәнәге, канлы үлән, сазанак, песи үләне, сәдәп гөле, лапчатка, үги ана яфрагы, кыр наратбашы һ.б.	тонна	0,5 (коры хәлендә)

Җиләк, гөмбә һәм дару чималлары уңышының 90 процентына кадәр өлеше җирле халык тарафыннан үзләштерелә.

2.4.2. Әзерләү һәм җыеп алу вакытлары

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре җыю өчен урманнардан рөхсәтле файдалану чорлары урман кишәрлегенең аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4.3. Агач сутлары әзерләгәндә нормативлар һәм параметрлар

Каен суты әзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә 5 елдан да ким булмаган вакыт кала рөхсәт ителә.

Каен суты әзерләү сайланма кисүләр башкарыла торган утыртмаларда кирт салу ысулы белән гамәлгә ашырыла, кисүгә билгеләнгән агачлардан алу рөхсәт ителә.

Кисеп җибәрү өчен тулылыгы кимендә 0,4 һәм бер гектарга кимендә 200 данә агачлы, бонитетның I-III классларына караган урманның сәламәт өлеше сайлап алына. Кисеп җибәргәндә күкрәк биеклегендәге диаметры 20 см һәм аннан да юанрак булган агачларны билгелиләр.

Агач тамыры башланган җирдән 20-35 см биеклектә канал бораулау эшләрен башкаралар. Агачта бер һәм аннан да күбрәк кирт салу тишекләре ясалган очракта, алар кәүсәнең бер ягында бер-берсеннән, сут бер савытка агып төшәрлек итеп, 8-15 см ераклыкта урнаштырыла.

Агач диаметрына карап, бораулана торган каналлар саны нормативлары киләсе таблицада китерелгән.

Агачның күкрәк биеклегендәге диаметры, см	Кирт салганда каналлар саны	Искәрмә
20-22	1	Диаметры 16 см булган агачларга кисәргә бер ел калгач кирт салу рөхсәт ителә, түбәндәгечә басым нормалары булганда: 16-20 см – 1 канал 21-24 см – 2 канал 25 см һәм күбрәк – 3 канал
23-27	2	
28-32	3	
33 һәм аннан күбрәк	3	

Кирт салу чоры тәмамланганнан соң, агачларның чирләп китүен кисәтү максатларында, тишекләр сагыз пастасы белән сылап куелырга яисә агач бөке белән ябылырга һәм вар, бакча замазкасы яисә известьлы балчык белән сылап куелырга тиеш.

Калган елларда каналлар беренче елгы кисеп җибәрү каналлары дәрәҗәсендә 10 см интервал белән агач кәүсәсе әйләнесенең теге яисә бу ягына таба бораулана.

Әзерләү агачның техник сыйфатларын саклап калырлык итеп гамәлгә ашырылырга тиеш.

2.4.4. Абага-кара абага әзерләү

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү аларның үсентеләренә зыян китермәслек алымнар белән гамәлгә ашырылырга тиеш. Үсемлекләрне тамыры белән йолкып алу, яфракларына һәм тамыр үзәгенә зыян китерү тыела.

Кара абага чималын әзерләү бер кишәрлектә 3-4 ел дәвамында алып барыла. Аннары үсемлекләрне торгызу өчен тәнәфес кирәк: чималны бер тапкыр җыйган вакытта (бер сезонда) – 2-3 ел, ике тапкыр җыйган очракта – 3-4 ел.

2.4.5. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыеп алу өчен файдалану чорлары

Дәүләт яисә муниципаль милектәге урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе, азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыю өчен урманнардан файдалану максатларында, Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясындагы 3 өлеше нигезендә ун елдан алып кырык тугыз елга кадәр төзелә.

Урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе срогы урман хуҗалыгы регламентында урманнардан файдалану буенча каралган срокка туры китереп билгеләнә.

2.5. Урманнардан аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Аучылык хуҗалыгы кыргый хайваннарның популяцияләре белән рациональ идарә итү һәм ел саен продукция алу рәвешендә урманнардан комплекслы файдалануга үз өлешен кертә.

Аучылык 209-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны аучылык хуҗалыгы өлкәсендәге эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 25, 36 статьялары белән регламентлана.

Урманнардан ау хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен аучылык хуҗалыгын алып бару өчен файдалануны хокукый җайга салу Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану

кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлекләрен бирмичә аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2017 елның 12 декабрендәге 661 номерлы боерыгы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Аучылык инфраструктурасына карый торган объектлар исемлеге турында» 2017 елның 11 июлендәге 1469-р номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Аучылык биләмәләре чикләренә хокукый режимында аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен башкару рөхсәт ителә торган җирләр кертелә.

Аучылык биләмәләре түбәндәгеләргә бүленә:

1) 209-ФЗ номерлы федераль законда каралган нигезләрдә юридик затлар, шәхси эшкуарлар тарафыннан файдаланыла торган аучылык биләмәләре (алга таба – беркетелгән аучылык биләмәләре);

2) ау максатларында физик затлар ирекле йөри алу хокукына ия булган аучылык биләмәләре (алга таба – гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре).

Гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре Россия Федерациясе субъектындагы аучылык биләмәләренең гомуми мәйданында кимендә егерме процентын тәшкил итәргә тиеш.

Аучылык биләмәләре ауның бер яки берничә төрен гамәлгә ашыру өчен кулланылырга мөмкин.

Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5 нче таблицасында китерелгән.

2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен рөхсәт ителгән биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары

Ел саен уздырыла торган биотехник чаралар күләме түбәндәге таблицада чагылдырылган.

Ел саен уздырыла торган биотехник чаралар күләме

т/с	Чараларның төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган
1	2	3	4
1.	Ашату мәйданнары кору	данә	40
2.	Пошилар өчен тозлыклар урнаштыру	данә	20
3.	Куяннар өчен тозлыклар урнаштыру	данә/кг	20/400
4.	Усак, тал кисү	куб.м	–
5.	Аучы манаралары урнаштыру	данә	-
6.	Ашату өчен печән әзерләү	тонна	3,0
7.	Чуер ташлыклар кору	данә	11
8.	Гөрелдәвекләр кору	данә	11
9.	Кабан өчен ашату кырлары ясау	гектар	6
10.	Ауны чикли һәм тыя торган аншлаглар, күрсәткечләр урнаштыру	данә	14

2.6. Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Урманнар авыл хуҗалыгы алып бару (печән чабу, авыл хуҗалыгы терлекләрен көтү, умартачылык, төньяк боланчылыгы, товарлы аквакультура (товарлы балыкчылык), авыл хуҗалыгы культураларын үстерү һәм башка авыл хуҗалыгы эшчәнлеге) өчен кулланылырга мөмкин, урман кишәрлеген биреп яки бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә гамәлгә ашырыла.

Авыл хуҗалыгын алып бару өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5 нче таблицасында китерелгән.

2.6.1. Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

14 нче таблица

Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

Т/с	Файдалану төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	Сөрүлекләр	гектар	21,4716
2	Печән чабу	гектар	512,8507
3	Терлек көтү		
	а) урманда	гектар	50936,508
	б) утлавыкларда	гектар	20,8472
4	Умартачылык		
	а) бал бирүчеләр, шул исәптән:		
	- юкә (III –VIII яшь класслары)	гектар	1203
	- печәнлекләрдә, аланлыкларда, чүлле, агач киселгән урыннарда үләннәр	гектар	633,3054
	б) 1 гектардан бал продуктлылыгы, шул исәптән:		
	- юкә	килограмм	250
	- үләннәр	килограмм	100
	в) умарта оялары күләмен тәэмин итү мөмкинлеге	күләме	170

2.7. Балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәвәскәрләрчә балык тотудан тыш

Балыкчылыкны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 38[1] статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урманнардан балыкчылыкны гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 13 октябрендәге 742 номерлы боерыгы белән регламентлана.

Урманнардан файдалануның бу төре алар урнашкан җирләрнең максатчан билгеләнеше белән бәйле һәм аны алып бару урман хуҗалыгы мәнфәгатьләре белән туры килсә генә рөхсәт ителә.

Балык тоту өчен кишәрлек урманчылыклары буенча урман кварталлары яки аларның өлешләре исемлеге, һәвәскәрләрчә балык тотудан тыш, әлеге Регламентның 5 нче таблицасында китерелгән.

2.8. Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 40 статьясына ярашлы рәвештә урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану урманчылыкның барча территориясендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Урманнардан файдалану Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Фәнни-тикшеренү, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5 нче таблицасында китерелде.

2.9. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

2.9.1. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары

Рекреация эшчәнлеге Россия Федерациясе Урман кодексында туризм, физик культура һәм спорт, ял оештыру һәм гражданнарның сәламәтлеген ныгыту өлкәсендә хезмәтләр күрсәтү белән бәйле эшчәнлек буларак карала.

Урманнардан шушы рәвешле файдалану (Россия Федерациясе Урман кодексының 41 статьясында) урман кишәрлекләре бирүне таләп итә торган төрләргә карый, әмма урман ресурсларыннан башка гына гамәлгә ашырыла, бирелгән урман кишәрлекләрендә кирәкле урман инфраструктурасы, шул исәптән капиталь һәм капиталь булмаган төзелмәләр һәм корылмалар булдырыла, территория төзекләндерелә (Россия Федерациясе Урман кодексының 13, 41 статьялары).

Рекреация эшчәнлеген оештыру үзенчәлекләре Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрендә бәян ителгән.

2.9.2. Рекреация эшчәнлеге зонасына караган, шул исәптән физик-культура, спорт һәм спорт-техник корылмалар торгызу рөхсәт ителә торган, кварталларның һәм (яисә) аларның өлешләренең исемлеге.

Кишәрлек урманчылыклары буенча рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 5 нче таблицасында китерелгән.

Чикләрендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру объектларын төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү күздә тотылган урманнарны үзләштерүнең планлаштырыла торган зоналары.

Кишәрлек урманчылыгы	Квартал №	Файдаланучының, объектның исеме	Планлаштырыла торган чаралар
2	3	4	5
Чистай	66 (5)	Чистай муниципаль районы «Яшьләр үзәге» муниципаль бюджет учреждениесенең «Солнышко» җәйге савыктыру лагере	Үзгәртеп кору максатларында физкультура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла
Чистай	16 (23)	«Чистай муниципаль районы «Ватан» хәрби-патриотик эш һәм яшьләрне чакырылышка кадәр әзерләү үзәге» муниципаль бюджет учреждениесенең «Яшьтәш» җәйге савыктыру лагере	Үзгәртеп кору максатларында физкультура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла
Чистай	78 (15)	«Референс» ҖЧҖ ял базасы	Инфраструктураны оештыру максатларында пирс һәм автостоянка төзү планлаштырыла
Шумбут	116 (194), 130 (203), 117 (204), 131 (212)	«Форест» ҖЧҖ ял базасы	Инфраструктураны оештыру максатларында автостоянка, керү юллары, пирс, электр линияләре, юллар һәм трассалар, спорт һәм физкультура корылмалары комплексы, туклану объектлары, күпфункцияле мәйданчыклар, җәяүлеләр күпере, элемтә корылмалары, җир асты торбаүткәргечләре төзү планлаштырыла.

2.9.3. Рекреация эшчәнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү

Рекреацияләү зоналары вазифаи зоналарга түбәндәгечә бүлгәләнә:
1. Интенсив файдаланулы.
2. Уртача файдаланулы.
3. Оешкан рәвештә ял итүле.
4. Резерватлы.
5. Заказник.
6. Катгый режимлы.
7. Хуҗалыкка бәйле.

2.9.4. Урман кишәрлекләрендә вакытлыча төзелгән корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары

Ял итү билгеләнешендәге урманнарда территорияне төзекләндерү нормалары (гомуми мәйданның 100 гектарына)

№	Төзекләндерү элементлары	Яшел зона		Чикләрендәге (1 км маршрутка) актив ял итүгә бәйле
		Актив ял	Һава сулап йөрү	
1	2	3	4	5
1.	Гравийлы, йөри торган өлеше 4,5 м (км) киңлегендә булган машина белән килү юллары	0,15	0,02	-
2.	Биләмәләр эчендәге гравийлы, өслеге 3 м (км) киңлегендә булган юллар	1,8	0,5	-
3.	15 машинага исәпләнгән, грунтлы, гравий белән вак таш кушылган автотукталышлар (данә)	0,25	0,03	-
4.	Җәяүләп йөри торган сукмаклар (км)	-	0,04	–

2.9.5. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары

Рекреация эшчәнлеге урманнарында хуҗалык эшчәнлеге халыкны ял иттерү өчен иң яхшы шартларны оештыруга, эстетик һәм санитар-гигиеник таләпләргә җавап бирә торган урман ландшафтларын саклауга һәм яхшыртуга, ландшафтларның типларын рациональ (оптималь) ярашлылыгын билгеләүгә юнәлдерелгән булырга тиеш.

Рекреация билгеләнешендәге урманнар өчен эшләрнең әһәмиятле элементы булып аларның территорияләрен төзекләндерү тора, ул юллар төзү һәм ремонтлаудан, ял итү өчен урыннар һәм мәйданчыклар корудан, кече архитектура формаларын, урман скульптурасын урнаштырудан, төрле урман янгыннары корылмаларын төзүдән һәм башка төрле чараларны гамәлгә ашырудан гыйбарәт. Юл-сукмак челтәре барча территорияне бердәм композиция бөтенлегенә берләштерергә тиеш.

Рекреация басымы йогынтысында урман тирәлегенең үзгәрү дәрәҗәсен ял итү режимы билгели, ә ял режимы - урманнарның территориясен оештыруны.

Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдаланганда урман кишәрлекләрендә капиталь һәм капиталь булмаган төзелмә объектлары, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары өстәмә тикшерүләр уздырганнан соң урманнарны үзләштерү проектларында аталган максатларда (ял, туризм оештыру, физик культура-савыктыру, спорт эшчәнлеге һ.б.) файдалану өчен тапшырылган конкрет урман кишәрлеге өчен бирелә.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясы нигезендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

2.10. Урманнардан урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү билгеле бер токым (максатчан токым) урман үсемлекләрен үстерүгә бәйле эшкуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Билегеле бер токым урман утыртмаларына алар хисабыннан алдан билгеле сыйфатламалары булган агач материалын алу тәэмин итәлә торган ясалма утыртылган урман утыртмалары карый.

Урман плантацияләре урман фонды җирләрендә дә, башка категориядәге җирләрдә дә оештырыла ала.

Гражданнарга, юридик затларга урман плантацияләрен ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен урман кишәрлекләре – Россия Федерациясе Урман кодексы нигезендә, җир кишәрлекләре – җир законнары нигезендә арендага тапшырыла.

Урман плантацияләрендә урман утыртмаларын кисү һәм урман утыртмаларына кирт салу эшләрен башкару чикләүләрсез рөхсәт ителә.

Урманчылыкта урман плантацияләре, урман плантацияләрен техник проектлау материаллары юк, урманчылыкта урман плантацияләренә нигез салу өчен махсус тикшерүләр уздырылмады.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

2.11. Урманнардан җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман җимешләрен, җиләкләрне, декоратив үсемлекләрне һәм дару үләннәрен үстерү җимешләр, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре, җиләкләр һәм башка шуңа охшаш урман ресурсларын алуга бәйле эшмәкәрлек эшчәнлегеннән гыйбарәт. Урманнардан файдалануның әлеге төре Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урманнардан җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрендә регламентлана һәм урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе нигезендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды җирләре составындагы урмансыз җирләр, шулай ук урман булып җитешмәгән, агачлар киселгән урыннар, аланнар һәм урман культураларын утыртканчыга кадәр урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман утыртмалары белән капланмаган җирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшкә яраклы үзлеге беткән торфлыклар һ.б.) җирләр файдаланыла.

Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин.

Урманнардан җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә яки тыелырга мөмкин.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясы нигезендә җмешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

Кишәрлек урманчылыклары буенча җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 5 нче таблицасында китерелде.

2.12. Урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм сроклары

Урман питомникларын (даими, вакытлыча) булдыру һәм аларны эксплуатацияләү төп урман агач токымнары үсентеләрен үстерү белән бәйле эшчәнлек булып тора.

Урман питомникларын төзү һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман питомникларын төзү һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 12 октябрендәге 737 номерлы боерыгы белән расланган.

Урманнардан урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә мөмкин.

Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды җирләрендә һәм башка категория җирләрдә рөхсәт ителә (Россия Федерациясе Урман кодексының 39.1 статьясы).

Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану максатында урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе ун елдан кырык тугыз елга кадәр төзелә.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны кишәрлек урманчылыклары буенча эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге Регламентның 5 нче таблицасында китерелә.

Хәзерге вакытта Кама урманчылыгы чикләрендә бер даими урман питомнигы бар, аларда төп урман хасил итүче токымнар үстерелә.

2.13. Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 43 статьясы, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану тәртибен һәм, җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру максатларында, урман кишәрлеге бирелмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре һәм урманчылыкларның кишәрлек урманчылыклары кисемендә урман кишәрлекләренең урнашкан урыны 5 нче таблицада чагылдырылган.

Урманнарны җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатларында файдалану өчен дәүләт яки муниципаль милектәге урман кишәрлеге арендага бирелә яки бу урман кишәрлегенә карата Россия Федерациясе Урман кодексының 9 статьясына ярашлы рәвештә сервитут

билгеләнергә мөмкин. Урманнарны урман кишәрлеген бирмичә, сервитут билгеләмичә генә җир астын геологик өйрәнү максатларында файдалану рөхсәт ителә, әгәр күрсәтелгән максатларда эш башкару урман утыртмаларын кисүгә яки капиталь төзелеш объектларын төзүгә китермәсә.

Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдалана торган затлар түбәндәгеләрне тәэмин итә:

кулланыла торган урманнарны һәм урманга тоташкан урман кашакларны, ясалма һәм табигый су агымнарын җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычранудан даими чистарту;

җитештерү эшчәнлеге барышында җимерелгән юлларны, киптерү канауларын, дренаж системаларын, күперләрне, башка гидротехник корылмаларны, квартал баганаларын, квартал юлларын, аншлагларны, урманнар территориясен төзекләндерү элементларын торгызуны;

Россия Федерациясе законнарына ярашлы рәвештә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган, җир асты байлыкларын геологик өйрәнүгә, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыруга бәйле объектларны тиешле эшләрне үтәү чорлары тәмамлану белән консервацияләүне яисә юк итүне һәм күрсәтелгән объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм (яки) эксплуатацияләү өчен файдаланылган җирләрне рекультивацияләүне;

әлеге затлар гаебе белән барлыкка килгән һәлакәт очракларын, шулай ук аларның нәтиҗәләрен бетерү буенча кирәкле чараларны күрү;

сейсмик разведка эшләрен планлаштыру һәм үткәрү, шулай ук хәрәкәт составын һәм йөкләрне яңа урынга күчерү максатларында квартал ызаннары, урман юллары биләгән һәм урман утыртмалары белән капланмаган башка җирләрдән актив файдалану.

Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенеке була.

Аталган агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды җирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

Россия Федерациясе Урман кодексының 73^1 статьясының 3 өлешендә Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдалану өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә агач материалы әзерләү өчен аукцион уздырмыйча урман кишәрлекләренең аренда шартнамәләрен төзү каралган.

Россия Федерациясе Урман кодексының 73^1 статьясының 3 өлешендәге 3 пунктында 43, 45 статьяларда каралган очракларда, дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлеген файдалануга алу шартнамәсе җир асты байлыкларыннан файдалануга лицензия гамәлдә булган чорга төзелә.

Җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру максатлары өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге Регламентның 5 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны яңадан үрчетү һәм урман үстерүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны яңадан үрчетү проектына яки урман үстерү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кисәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән мәйданга тигез мәйданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны яңадан үрчетү яки урман үстерү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.14. Урманнардан сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портлары булдыру һәм аларны киңәйтү, гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 44 статьясына ярашлы рәвештә, урман кишәрлекләре сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портларын булдыру һәм аларны киңәйтү, су законнарына ярашлы рәвештә гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен файдаланыла.

Урман законнары нормаларында билгеләнгәнчә, Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенеке була.

Әлеге агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды җирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше һәм 74 статьясының 3 өлеше нигезендә урман кишәрлекләре атап үтелгән максатларда дәүләт органнары карарлары нигезендә, аукционнар уздырмыйча гына, бер елдан алып кырык тугыз елга кадәрге чорга арендага тапшырыла.

Дәүләт яки муниципаль милектәге урман кишәрлекләре гражданнарга, юридик затларга Россия Федерациясе Урман кодексының 9 статьясына ярашлы рәвештә сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портларын булдыру һәм аларны киңәйтү, гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен бирелә.

Сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портларын булдыру һәм аларны киңәйтү, гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен кишәрлек урманчылыклары

буенча урман кварталлары яки аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5 нче таблицасында китерелгән.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны яңадан үрчетүне һәм урман үстерүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны яңадан үрчетү проектына яки урман үстерү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән мәйданга тигез мәйданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны яңадан үрчетү яки урман үстерү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.15. Урманнардан линия объектларын төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясының 10^{1} пунктына ярашлы рәвештә, линия объектларына электр тапшыру линияләре, элемтә линияләре (шул исәптән линия-кабель корылмалары), торбаүткәргечләр, автомобиль юллары, тимер юл линияләре һәм башка шундый корылмалар керә.

Урманнардан файдалануның әлеге төре Россия Федерациясе Урман кодексының 45 статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать министрлыгының «Урманнардан линия объектларын төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан линия объектларын төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерыгы нигезендә регламентлана.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, елга портлары, причаллар төзү өчен гражданнарга һәм юридик затларга урманчылыкның барча территориясе буйлап урман кишәрлекләрен даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшыру аренда хокукында гамәлгә ашырылырга мөмкин, ә махсус якланучы урман кишәрлекләрендә фәкать күрсәтелгән эшләрне урнаштыру ихтималының башка вариантлары булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре гражданнарга һәм юридик затларга Россия Федерациясе Урман кодексының 9 статьясы һәм 73^{1} статьясының 3 өлеше нигезендә аукцион уздырмыйча кырык тугыз елга кадәр бирелә.

Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнарны төзелеш, реконструкция, линия объектларын эксплуатацияләү белән бәйле объектларны урнаштыру өчен кулланганда урман булмаган җирләр, ә андый җирләр булмаганда – урманны

торгызу өчен билгеләнгән җирләр (киселгән, янган, сирәкләнгән, чүлгә әверелгән урыннар, аланлыклар һәм башка урыннар), шулай ук түбән тулылыклы һәм аз дәрәҗәдә кыйммәтле урман агачлары үскән мәйданнар кулланылырга тиеш.

Линия объектларын төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында арендага, даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылган урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кисү урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Урманнардан файдалануның әлеге төрендә урман фонды җирләрендә урнашкан урманнардан шушы рәвешле файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенеке була (Россия Федерациясе Урман кодексының 20 статьясының 2 өлеше). Әлеге агач материалын сату Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды җирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм линия объектларын эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны тудыру өчен билгеләнгән сак һәм санитар-саклык зоналарында урман утыртмаларын кисү күрсәтелгән зоналарда билгеләнгән режимга туры китереп гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Электр челтәрләре хуҗалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануда махсус шартлар билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары нигезендә көчәнеше 1000 вольтка кадәр булган электр челтәрләре өчен түбәндәгечә саклык зонасы билгеләнә:

электр тапшыру буенча һава линияләре буйлап (биналарга кертү өлешендәге тармакларыннан тыш) җир өслегендә кырый үткәргечләр проекцияләреннән һәр ягыннан 2 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә (алар үз торышыннан читкә чыгып тормаганда);

җир астыннан электр тапшыручы кабель линияләре буйлап кырый кабельләрдән һәр ягыннан 1 метр ераклыкта торучы, паралелль турылар белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә.

1000 В югары булган электр челтәрләренең саклык зонасы киләсе таблицага туры китереп билгеләнә.

Көчәнеше 1000 В югары булган электр челтәрләренең саклык зонасы

Т/с	Көчәнешнең проектта каралган номинал классы, кВт	Саклык зонасы, м
1	2	3
1.	1 кадәр	2 (бина диварлары, конструкцияләр һ. б. буенча салынган үз-үзен күтәрүче яки изоляцияләнгән чыбыклы линияләр өчен саклау зонасы билгеләнгән норматив хокукый актларга ярашлы рәвештә мондый линияләрдән рөхсәт ителгән минималь ераклыклар белән билгеләнә)
2.	1- 20	10 (5 – торак пунктлар чикләрендә урнаштырылган үзтотышлы яки изоляцияләнгән чыбыклы линияләр өчен)

Т/с	Көчәнешнең проектта каралган номинал классы, кВт	Саклык зонасы, м
3.	35	15
4.	110	20
5.	150, 220	25
6.	330, 500, +/- 400	30
7.	750, +/- 750	40
8.	1150	55

Торбаүткәргечләргә (алар нинди ысул белән салынган булса да) зыян салыну ихтималын булдырмас өчен саклык зоналары билгеләнә:

нефть, табигый газ, нефть продуктлары, нефть һәм ясалма углеводород газы транспортлаучы торбаүткәргеч трассалары буйлап, – торбаүткәргеч күчәренең һәр ягыннан 25 м ераклыкта узучы шартлы сызыклар белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә;

сыегайтылган углеводородлы газлар, тотрыклы булмаган бензин һәм конденсат транспортлаучы торбаүткәргеч трассалары буйлап, – торбаүткәргеч күчәренең һәр ягыннан 100 м ераклыкта уза торган шартлы сызыклар белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә;

күптармаклы торбаүткәргеч трассалары буйлап кырый торбаүткәргечләрнең күчәрләреннән югарыда күрсәтелгән аралыкларда уза торган шартлы сызыклар белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә;

су асты кичүләре буйлап – кичүләрнең кырый тармаклары күчәрләреннән һәр ягыннан 100 м аралыкта торучы параллель яссылыклардан гыйбарәт булган су өслегеннән төпкә кадәрге су тирәлегенең бер өлеше рәвешендә;

конденсатны саклау һәм газсызландыру савытлары, продукцияне аварияле чыгару өчен җир амбарлары тирәли – күрсәтелгән объектлар территориясе чикләренең һәр ягыннан 50 м ераклыкта торучы, йомык линия белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә;

продукцияне транспортка әзерләүче технологик җайланмалар, суырту һәм тутыру буенча төп һәм аралык насос станцияләре, резервуар парклары, компрессор һәм газ бүлү станцияләре, продукцияне үлчәү төеннәре, салу һәм бушату эстакадалары, газны җир астында саклау станцияләре, нефть, нефть продуктларын җылыту пунктлары тирәли – күрсәтелгән объектларның территорияләре чикләреннән һәр ягыннан 100 м торучы йомык сызыклар белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә (Магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре (Россиянең Федераль тау һәм сәнәгый күзәтчелегенең 1992 елның 24 апрелендәге 9 номерлы карары белән расланган) (Россиянең Федераль тау һәм сәнәгый күзәтчелегенең 1994 елның 23 ноябрендәге 61 номерлы карары редакциясендә).

Аерып чыгару полосаларының чикләре аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирәкле җир кишәрлекләрен аерып чыгаруның Россия Федерациясе Транспорт министрлыгы раслаган нормаларын исәпкә алып билгеләнә.

Аерып чыгару полосаларының һәм саклык зоналарының зурлыклары Россия Федерациясе Транспорт министрлыгының «Тимер юлларны аерып чыгару

полосаларын формалаштыру өчен кирәкле җир кишәрлекләрен аерып чыгару нормаларын, шулай ук тимер юлларның саклык зоналарын исәпләп чыгару нормаларын раслау турында» 2008 елның 6 августындагы 126 номерлы боерыгында билгеләнгән Тимер юлларны аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирәкле җир кишәрлекләрен аерып чыгару нормалары, шулай ук тимер юлларның саклык зоналарын исәпләп чыгару нормалары, җир корылышы, шәһәр төзелеше һәм проект документациясе, тимер юл линияләрен, төеннәрен һәм станцияләрен үстерүнең генераль схемалары нигезендә, шулай ук барлыкка килгән җирдән файдалану тәртибен һәм аерып чыгару полосаларының һәм саклык зоналарының элегрәк расланган зурлыкларын һәм чикләрен исәпкә алып билгеләнә.

Линия объектларын төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге кишәрлек урманчылыклары буенча әлеге регламентның 5 нче таблицасында китерелде.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны яңадан үрчетүне һәм урман үстерүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны яңадан үрчетү проектына яки урман үстерү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән мәйданга тигез мәйданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны яңадан үрчетү яки урман үстерү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.16. Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм сроклары

Урманнардан агач эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм эксплуатацияләү өчен файдалану агач һәм башка урман ресурсларын эшкәртү объектларын булдыру, алардан продукция җитештерүгә бәйле эшкуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм эксплуатацияләү өчен урман кишәрлекләрен куллану Россия Федерациясе Урман кодексының 46 статьясы, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 31 гыйнварындагы 54 номерлы боерыгы белән регламентлана.

Дәүләт яки муниципаль милектәге урман кишәрлекләре гражданнарга, юридик затларга урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм эксплуатацияләү өчен арендага бирелә.

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе бер елдан башлап кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

Әгәр федераль законнарда федераль дәүләт учреждениеләре тарафыннан урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителә икән, дәүләт милкендәге урман кишәрлекләре әлеге учреждениеләргә күрсәтелгән максатлар өчен даими (вакытын чикләмичә) файдалануга бирелә ала.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру максатларында, барыннан да элек, урмансыз җирләр, ә урман кишәрлегендә андый җирләр булмаганда – кисүләрдән соң торгызылмаган кишәрлекләр, янган, сирәкләнгән җирләр, чүллекләр, ачык урыннар, шулай ук тулылыгы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган җирләр файдаланыла.

Бүтән урман кишәрлекләреннән күрсәтелгән максатларда файдалану күрсәтелгән объектларны урнаштыруның башка вариантлары булмаганда рөхсәт ителә.

Саклагыч урманнарда булдыру, шулай ук Россия Федерациясе Урман кодексында һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда урман эшкәртү инфраструктурасын булдыру һәм эксплуатацияләү тыела.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдаланганда түбәндәге очраклар булмаска тиеш:

урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив һәм нефть матдәләре белән) һәм урманнарга башка төрле тискәре йогынты ясау;

Гражданнарның урманнарда булуына чикләүләр кертелгән очракта, транспорт чаралары белән урман кишәрлекләренә керү.

Кишәрлек урманчылыклары буенча урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яки аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5 нче таблицасында китерелгән.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны яңадан үрчетүне һәм урман үстерүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны яңадан үрчетү проектына яки урман үстерү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән мәйданга тигез мәйданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны яңадан үрчетү яки урман үстерү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.17. Урманнардан дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнарны дини оешмалар 125-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен куллана ала.

Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә дини һәм хәйриячелек билгеләнешендәге биналарны, корылмаларны, төзелмәләрне торгызу рөхсәт ителә. Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре дини оешмаларга дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен түләүсез нигездә файдалануга тапшырыла (Россия Федерациясе Урман кодексының 47 статьясы).

Кишәрлек урманчылыклары буенча дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 5 нче таблицасында китерелде.

2.18. Урманнарны саклауга, яклауга һәм яңадан үрчетүгә карата таләпләр

2.18.1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр

Россия Федерациясе Конституциясенең 9 статьясы һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 51 статьясы нигезендә урманнар янгыннардан сакланырга тиеш.

Урманнарны янгыннардан саклау Россия Федерациясе Урман кодексы һәм «Янгын куркынычсызлыгы турында» федераль закон нигезендә биологик, урманчылык, экологик һәм төбәк үзенчәлекләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла һәм урманнардагы янгыннарны булдырмый калуга, вакытында ачыклауга һәм сүндерүгә юнәлдерелгән оештыру, хокукый һәм башка чаралар комплексын үз эченә ала.

Урманнардан файдаланганда, аларны саклаганда, яклаганда, яңадан үрчеткәндә, урманнарда башка төр эшчәнлекне гамәлгә ашырганда, шулай ук урманнарда гражданнар йөргәндә урманнарда янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча бердәм таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 7 октябрендәге 1614 номерлы карары белән расланган Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрендә билгеләнгән. Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары төрләре, урманнардан файдаланучы затларның әлеге чаралар белән тәэмин ителү нормативлары, урманнардан файдаланганда урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чараларын булдыру нормалары Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары төрләрен, урманнардан файдаланучы затларның әлеге чаралар белән тәэмин ителү нормативларын, урманнардан файдаланучы затларның урманнарны кулланганда

урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чараларын булдыру нормаларын раслау турында» 2025 елның 9 апрелендәге 83 номерлы боерыгы белән расланган. Урманнарның табигый янгын куркынычын классификацияләү, һава шартларына бәйле рәвештә урманнарда янгын куркынычын классификацияләү Рослесхозның «Урманнарның табигый янгын куркынычын классификацияләүне һәм һава шартларына бәйле рәвештә урманнарда янгын куркынычын классификацияләүне раслау турында» 2011 елның 05 июлендәге 287 номерлы боерыгы белән расланган.

Урманнарны янгыннардан саклауның нәтиҗәлелеген арттыру максатларында Рослесхозның «Янгын-химия станцияләре турында нигезләмә раслау турында» 1997 елның 19 декабрендәге 167 номерлы боерыгы белән Янгын-химия станцияләре турында нигезләмә расланган.

Кама урманчылыгы мәйданының янгын куркынычы классларына бүленеше түбәндәге таблицада күрсәтелде.

Җирләрнең гомуми мәйданын табигый янгын куркынычы класслары буенча бүлү

Мәйданы, гектар

Т/с	Кишәрлек урманчылы-гы	Табигый янгын куркынычы класслары					Җәмгысе	Уртача класс
		I.	II.	III.	IV.	V		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Берсут	804,7914	940,6105	1162,4765	4746,0761	782,0144	8435,9689	IV
2	Кама	682,4939	553,4791	557,9472	3224,8118	566,5991	5585,3311	III
3	Кама буе	773,7949	1609,5642	1169,5458	3952,1973	1348,3864	8853,4886	III
4	Усали	663,1107	1696,2493	442,6502	5455,3175	388,1834	8645,5111	III
5	Чистай	110,9657	458,9088	495,1137	3459,2135	177,7332	4701,9349	IV
6	Шомарбаш	712,6354	802,7219	1033,4313	4384,2094	391,1073	7324,1053	IV
7	Шумбут	812,9035	824,8580	2038,2361	4986,0076	1300,0479	9962,0531	IV
Җәмгысе		4560,6955	6886,3918	6899,4008	30207,8332	4954,0717	53508,3930	IV
%		8,53	12,86	12,89	56,46	9,26	100,00	

Урманда янгын барлыкка килү һәм таралу ихтималы, шулай ук аның интенсивлыгы һава шартларына карап билгеләнә. Бу вакытта метеорологик шартлар арасында янучан материалларны дымландыру яки корыту процессларына бәйлесе зуррак әһәмияткә ия булып тора. Мондый факторларга түбәндәгеләр керә: явым-төшемнәр, һаваның дымлылыгы һәм һава температурасы, җил һәм болытлылык.

Урманнарда һава торышына карап, янгын чыгу куркынычының федераль класслары

Т/с	Урманнардагы янгын чыгу куркынычы классы	Комплекслы күрсәткеч зурлыгы	Янгын чыгу буенча куркыныч дәрәҗәсе
1	2	3	4
1.	I	0 … 300	Юк
2.	II	301 … 1000	Аз
3.	III	1001 … 4000	Уртача
4.	IV	4001 … 10000	югары
5.	V	10 000 артык	Гадәттән тыш

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урманнарны янгынга каршы төзекләндерү чаралары турында» 2011 елның 16 апрелендәге 281 номерлы карарына, «Урманнарны янгынга каршы төзекләндерү нормативлары раслау турында» 2012 елның 27 апрелендәге 174 номерлы боерыгына таянып, регламентта табигый һәм икътисадый шартларны, урманнарның пирологик сыйфатламаларын, янгынның ихтимал чыганакларын исәпкә алып, янгынга каршы чаралар комплексы билгеләнгән.

Янгынга каршы кору чараларының ел саен башкарыла торган күләме киләсе таблицада күрсәтелде.

Урманнарны янгынга каршы төзекләндерү буенча чараларның төрләре һәм күләмнәре характеристикасы

Урманнарны янгынга каршы кору буенча чаралар төрләре	Үлч. бер.	Гамәлдәге нормативлар нигезендә ихтыяҗ	Гамәлдә булганы	Проектлана торган чаралар күләме
1	2	3	4	5
1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүматы булган стендлар һәм башка тамгалар урнаштыру, түбәндәгеләр рәвешендә:		46	11	35
2. Урманнарда булган гражданнарның ял итү зоналарын төзекләндерү (учак ягу һәм ял итү өчен җайлаштырылган урын)	данә	61	51	10
3. Шлагбаумнар урнаштыру һәм эксплуатацияләү	данә	4	18	18
4. Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юллары:	км		529	
- төзү		-	-	4.9
- үзгәртеп кору		-	-	18.8

Урманнарны янгынга каршы кору буенча чаралар төрләре	Үлч. бер.	Гамәлдәге нормативлар нигезендә ихтыяҗ	Гамәлдә булганы	Проектлана торган чаралар күләме
1	2	3	4	5
- эксплуатацияләү (юлларны агымдагы ремонтлау һәм карап тоту чаралары комплексы)		-	-	529
5. Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар:	км		171	
- урнаштыру		80	-	80
- чистарту һәм яңарту:		240	-	240
6. Төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү	данә			
- янгын күзәтү пунктларыннан (каланчалардан) файдалану		1	1	1
- янгынга каршы инвентарь туплау пунктлары		ДПД өчен 1әр	4	-
7. Янгын сүндерү сулыклары төзелеше	3-5 КПО	планлаштырылмый		
8. Янгын сүндерү сулыкларыннан һәм су белән тәэмин итү чыганакларына керү юлларыннан файдалану	данә	Булганнары санына карап	3	3

Урманнарда янгынга каршы профилактика уздыруда урман янгыннарына каршы пропаганда әһәмиятле роль уйный, ул урманнарны саклау һәм урман янгыннарын булдырмый калуга җаваплылык рухында җәмәгатьчелек фикерен һәм аерым кешеләрнең карашларын формалаштыру максатында аңга планлы рәвештә йогынты ясауга юнәлдерелгән мәгълүмат-пропаганда чаралары һәм гамәлләре җыелмасыннан гыйбарәт. Урман янгыннарына каршы пропаганда максатчан, оператив булырга, ел чорына, урманнарда халыкның конкрет төркеме тарафыннан башкарыла торган эшчәнлекнең (ял итү, агач әзерләү, экспедицияләр һ.б.) торышына һәм холкына туры килергә, конкрет фактларны үз эченә алырга тиеш, ә басма матбугат чаралары эчтәлекле, кызыклы һәм образлы булырга тиеш.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары белән расланган Урман янгыннарын сүндерү планын һәм аның формасын эшләү һәм раслау кагыйдәләре нигезендә ел саен Урман янгыннарын сүндерү планы расланa.

2.18.2. Урманнарны саклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны саклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганакларын ликвидацияләү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары)

Урманнарны яклау урманнарда зарарлы организмнарны ачыклауга һәм аларның таралуын кисәтүгә, ә зарарлы организм чыганаклары барлыкка килгән очракта, аларны бетерүгә юнәлдерелгән.

Урманнарны саклау дәүләт хакимияте органнары тарафыннан аларның Россия Федерациясе Урман кодексының 81-84 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны зарарлы организмнардан саклау Россия Федерациясе Урман кодексының 60^1-60^{11} статьялары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 декабрендәге 2047 номерлы карары белән расланган Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре (алга таба – Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнардагы санитар куркынычсызлык чаралары түбәндәгеләрне үз эченә ала:

а) урманны саклау районнарына бүлү

б) дәүләт урман патологиясе мониторингы

в) урман патологиясенә тикшеренүләр уздыру

г) зарарлы организмнарның таралуын кисәтү

д) урманнарда санитар куркынычсызлыкның башка чаралары, шул исәптән:

аварияле агачларны кисү – структур кимчелекләре булган агачларны, шул исәптән черек, тамырлары ярылган, куркыныч булып иелеп торган, бөтен агачның яки аның бер өлешенең егылуына һәм дәүләт, муниципаль милеккә, шулай ук гражданнарның милкенә һәм сәламәтлегенә зыян китерергә сәләтле агачларны кисү;

агитация чаралары, шул исәптән урманнарда санитар куркынычсызлык турында халык белән профилактик әңгәмәләр, уку йортларында урманнарда санитар куркынычсызлык турында ачык дәресләр үткәрү, аншлаглар һәм плакатлар элү, шулай ук урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәү кирәклеге турында массакүләм мәгълүмат чараларында мәгълүмати материаллар урнаштыру.

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан урман фонды җирләрендә урманнарны саклык районнарына бүлү «Рослесозащита» ФБУ филиалы – «Татарстан Республикасы Урманны саклау үзәге» тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урманнарны саклау районнарына бүлү тәртибе Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урманнарны саклау районнарына бүлү тәртибен раслау турында» 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман патологиясе буенча дәүләт мониторигын уздыру тәртибе шулай ук «Рослесозащита» ФБУ филиалы – «Татарстан Республикасы Урманны саклау үзәге» тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Дәүләт урман патологиясе мониторингын гамәлгә ашыру тәртибе Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Дәүләт урман патологиясе мониторингын гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2017 елның 5 апрелендәге 156 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман патологиясе буенча тикшеренүләр (алга таба – УПТ) урманнарда дәүләт урман-патологик мониторинг белешмәләрен, шулай ук урманнарның санитар

һәм урман-патологик торышы турында башка мәгълүматларны исәпкә алып уздырыла.

Урман патологиясен тикшерү тәртибе, урман патологиясен тикшерү актының формасы Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман патологиясен тикшерү тәртибен һәм урман патологиясен тикшерү акты формасын раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 910 номерлы боерыгы белән расланган.

УПТ урман кишәрлекләренең агымдагы санитар һәм урман-патологик торышы турында мәгълүмат алу, шулай ук зарарлы организмнар таралуны кисәтү чараларын нигезләү һәм билгеләү максатларында уздырыла.

УПТ материаллары нигезендә санитар-савыктыру чаралары (алга таба – ССЧ) уздырыла.

ССЧ урман утыртмаларның санитар һәм урман патологик торышын яхшырту, зарарлы организмнарның таралу куркынычын киметү, урман корткычлары һәм авыруларына каршы көрәшү, урман утыртмаларын үзләренең максатчан функцияләре белән тәэмин итү, шулай ук уңайсыз факторлардан (ут тәэсире, һава шартлары, туфрак-климат факторлары һәм башкалар, биотик һәм башка урманнарның тотрыклылыгына яки максатчан функциясенә зыян китерүче абиотик факторлар) китерелгән зыян күләмен киметү максаты белән Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Зарарлы организмнарның таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 912 номерлы боерыгы белән расланган Зарарлы организмнарның таралуын кисәтү буенча чараларны гамәлгә ашыру кагыйдәләренә ярашлы рәвештә үткәрелә.

Зарарлы организмнар таралуны кисәтү түбәндәгеләрнең уздырылуын үз эченә ала:

1) урманнарны саклау буенча профилактик чаралар;

2) санитар-савыктыру чаралары, шул исәптән һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү;

3) вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән башка чаралар.

Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнарда зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын уздыру территорияләрне махсус саклау режимын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисүнең, матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агач материалын, шулай ук аварияле агачларны җыештыруның планлаштырылган күләмнәре 15 нче таблицада китерелгән.

15 нче таблица

Санитар-савыктыру чараларының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Авария-ле агач-ларны жыеш-тыру	Матди кыйм-мәткә әйлән-дереп булмый торган агач-ларны жыеш-тыру	Җәм-гысе
			Бар-лыгы	шул исәптән:				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урманчылыклар буенча җәмгысе								
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	23,8	1,6	22,2	0,0	363	386,8
		мең куб.м	1,4	0,2	1,2	0,0	4	5,4
2.	Кисү яисә җыештыру чоры	ел		2	3	0	10	
3.	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар	8,2	0,8	7,4	0,0	36,3	44,5
	Сайлана торган запас, барлыгы:							
	- тамыр	мең куб.метр	0,5	0,1	0,4	0,0	0,4	0,9
	- ликвидлы	мең куб.м	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	- эшкә яраклы	мең куб.метр	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Искәрмә: Санитар-савыктыру чараларының күләменә урман авырулары буенча тикшерүләр акты нигезендә үзгәрешләр кертелә («Урманнарны зарарлы организмнардан саклауны җайга салуны камилләштерү өлешендә Россия Федерациясе Урман кодексына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 30 декабрендәге 455 номерлы федераль закон буенча).

15.1 нче таблица

Зарарлы организмнар таралуны кисәтү буенча профилактика һәм башка төрле чараларның параметрлары

т/с	Чара	Үлчәү берәмлеге	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1	2	3	4	5	6
урман хуҗалыгы					
1.	начар шартларда (корылык, бөҗәкләр зыян салу) урман утыртмаларының тотрыклылыгын арттыру өчен ашламалар һәм минерал өстәмәләр куллану	гектар	зарурлыкка карап		
2.	Агачларны дәвалау	данә	зарурлыкка карап		
3.	зарарлы организмнар чыганагы барлыкка килмәсен өчен пестицидлар һәм урманны саклау өчен биологик чаралар куллану	гектар	зарурлыкка карап		
Биотехник					
4.	бөҗәк белән тукланучы кошларның һәм бөҗәк белән тукланучы башка хайваннарның тереклек итү һәм үрчү шартларын яхшырту	гектар	зарурлыкка карап		
5.	энтомофаг-бөҗәкләрнең тереклек итү урыннарын саклау, аларны чыгару, күчерү һәм интрудукцияләү	гектар	зарурлыкка карап		
6.	нектар бирүче үләнле үсемлекләр чәчү	гектар	зарурлыкка карап		
7.	феромоннар куллану	гектар	зарурлыкка карап		

Профилактика, санитар-савыктыру, җир өстендә корыта торган һәм биотехник урман саклау чараларын үтәү нормативлары

Чараның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Чараның күләме
Урман авырулары ягыннан тикшеренү	гектар	107
Тоташ санитар кисү	гектар	0,8
Сайланма санитар кисү	гектар	7,4
Ликвидлы булмаган агачларны җыештыру	гектар	36,3
Аварияле агачларны кисү	данә	10
Профилактик чаралар	зарурлыкка карап	
Агитация чаралары	зарурлыкка карап	

15.2 нче таблица

Зарарлы организмнарның чыганакларын юкка чыгару чараларының параметрлары

т/с	Чара	Үлчәү берәмлеге	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1	2	3	4	5	6
1.	зарарлы организмнарның чыганакларын тикшерү	гектар	зарурлыкка карап		
2.	зарарлы орзанизмнарны юкка чыгару яисә күләмен киметү, шул исәптән химия препаратлары белән	гектар	зарурлыкка карап		
3.	зарарлы организмнар белән зарарланган урман утыртмаларының токым һәм яшь составларын җайга салу максатларында урман утыртмаларын кисү.	гектар	зарурлыкка карап		

2.18.3. Урманнарны яңадан үрчетүгә карата таләпләр (урманнарны торгызу, урман үстерү, урманнарны карау чараларын үткәрү нормативлары, параметрлары, чорлары)

Киселгән, һәлак булган, зыян күргән урманнар яңадан үрчетелергә тиешле.

Россия Федерациясе Урман кодексының 61 статьясының 2 пункты нигезендә урманнарны яңадан үрчетү түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) урман орлыкчылыгы;

2) урманнарны торгызу;

3) урманнарны тәрбия кылу;

4) урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман урнашкан җирләргә кертү.

Урман орлыкчылыгы 149-ФЗ номерлы федераль закон һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 65 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу Россия Федерациясе Урман кодексының 61, 62 статьяларына, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урманнарны торгызу кагыйдәләрен, урманнарны торгызу проектының формасын, составын, аны килештерү тәртибен, аны килештерүдән баш тарту нигезләрен, шулай ук проектның электрон рәвешендәге форматына карата таләпләрне раслау турында» 2021 елның 29 декабрендәге 1024 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләренә (алга таба – Урманнарны торгызу кагыйдәләре) ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Урман үстерү Россия Федерациясе Урман кодексының 63 статьясына, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман үстерү кагыйдәләрен, урман үстерү проектының формасын, составын, аны килештерү

тәртибен, аны килештерүдән баш тарту нигезләрен, шулай ук проектның электрон рәвешендәге форматына карата таләпләрне раслау турында» 2021 елның 20 декабрендәге 978 номерлы боерыгы белән расланган Урман үстерү кагыйдәләренә (алга таба – Урман үстерү кагыйдәләре) ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

«Россия Федерациясе Урман кодексының 63.1 статьясының 6 өлеше нигезендә, Россия Федерациясе Урман кодексының 63.1 статьясының 1, 2 һәм 5 өлешләрендә күрсәтелгән затлар, башка федераль законнарда башкача билгеләнмәсә, Россия Федерациясе Урман кодексының 63.1 статьясының 1 өлешендә күрсәтелгән очракта урман утыртмаларын кискәннән соң яки Россия Федерациясе Урман кодексының 63.1 статьясының 2 өлешендә күрсәтелгән очракта, җирләрне урман фонды җирләреннән башка категория җирләренә күчергәч өч елдан соңга калмыйча, урман питомникларында үстерелгән үсентеләрне, төп урман барлыкка китерүче токымнарның чәчкеннәрен утыртуны һәм утырту мизгеленнән башлап өч ел эчендә урманның төп агач токымнарының урман үсемлекләрен агротехник карап тотуны тәэмин итәләр. Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 4 пункты нигезендә Россия Федерациясе субъектлары территориясендә урманнарны ясалма һәм катнаш торгызу мәйданнарының бер өлеше, чүлләр зоналарыннан тыш, ябык тамыр системалы чәчкеннәр һәм (яисә) үсентеләр утырту юлы белән башкарыла (2025 елның 1 мартына кадәр кимендә 20%, 2025 елның 1 мартыннан кимендә 30%).

Урманнарны карау Россия Федерациясе Урман кодексының 64 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы (алга таба – Урманнарны карау кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урманнарны карау урманнарны үзләштерү проекты нигезендә урманнардан файдаланучылар, шулай ук дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары (алга таба – дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары) тарафыннан Россия Федерациясе Урман кодексының 81-84 статьяларына ярашлы рәвештә билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә башкарыла.

Урманнарны тәрбия кылу эшләре Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләренә туры китереп, чара төрләре буенча Россия Федерациясе субъектларының урман планнарында, урманчылыкларның (урман паркларының) урман хуҗалыгы регламентларында, урманнарны үзләштерү проектларында күрсәтелгән күләмнәрдә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны карап тоту чараларына урман утыртмаларын тәрбия кылу максатларында уздырыла торган кисүләр; агроурман-меолиоратив чаралар; бүтән чаралар, шул исәптән урман утыртмаларын яңарту; урман утыртмаларының формасын үзгәртү; урман утыртмаларын реконструкцияләү; урманнарны урманчылык-урман яклау буенча тәрбияләү; урманның яңарышын, шытымнарын һәм утыртмаларның башка кыйммәтле компонентларын (тәрбия объектларын) карау; урманнарны рекреацион-ландшафт тәрбияләү; урманнарны тәрбия кылуның ярдәмче төрләре; урманнарны карауның махсус төрләре керә.

Урманнарны карау чаралары эксплуатация урманнарының максатчан билгеләнешен, саклагыч урманнарның һәм махсус сакланучы урман кишәрлекләренең категорияләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Эксплуатация урманнарында урманнарны тәрбия кылу чаралары урманнарның продуктлылыгын арттыруга, югары сыйфатлы агач материалы һәм агач булмаган урман ресурслары алуга юнәлдерелгән.

Эксплуатация урманнарында ясалма һәм табигый барлыкка килгән, агач материалына ихтыяҗ зур булган максатчан агач токымнарына карата тәрбияви чаралар башкарыла. Максатчан агач токымнары Россия Федерациясе субъектының урман планында агач материалын җитештерү структурасына һәм аңа булган ихтыяҗга ясалган анализ нигезендә билгеләнергә тиеш.

Саклагыч урманнарда һәм махсус сакланучы урман кишәрлекләрендә урманнарны карау чаралары тирәлек урманнарның хасил итүче, су саклаучы, саклагыч, санитар-гигиена, савыктыру һәм файдалы функцияләрен саклауга һәм торгызуга юнәлдерелгән.

Саклык урманнары һәм урманнарның махсус сакланучы кишәрлекләре өчен максатчан токымлы агачлар булып саклык урманнарының һәм махсус саклана торган урман кишәрлекләренең максатчан билгеләнешенә җавап бирә торган агач токымнары санала.

Урманнарны карау буенча уздырылган чараларның сыйфатлылыгын һәм нәтиҗәлелеген бәяләү дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары тарафыннан, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Диләнке эшләре төрләрен, аларның тәртибен һәм аларны башкару эзлеклелеген, диләнке эшләренең технологик картасы формасын, диләнкене актыккы карау акты формасын һәм диләнкене актыккы карау тәртибен раслау турында» 2022 елның 17 гыйнварындагы 23 номерлы боерыгы белән расланган Диләнкеләрне тәрбия кылу тәртибенә туры китереп, диләнке эшләре тәмамланганнан соң диләнкеләрне караганда, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматларны кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документларның исемлеген, формасын һәм аларны әзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрендәге 496 номерлы боерыгы белән расланган тәртиптә дәүләт урман реестрына мәгълүмат керткәндә һәм аны үзгәрткәндә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман утыртмалары биләгән җирләргә кертү Россия Федерациясе Урман кодексының 64[1] статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмалары вәкаләтле федераль башкарма хакимияте билгеләгән критерияләргә һәм таләпләргә җавап биргән очракта, урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман утыртмалары били торган җирләргә кертү дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан аларның Россия Федерациясе Урман кодексының 81-84 статьяларына ярашлы рәвештә билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урман торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман утыртмалары били торган җирләргә кертү тәртибе һәм тиешле акт формасы вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә.

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карау буенча тәрбия кылуга бәйле булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары 16 нчы таблицада китерелде.

16 нчы таблица

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карау буенча тәрбия кылуга бәйле булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары

Урманнарны карау төрләренең исеме	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хуҗалык (ылыслы, яфраклы каты, яфраклы йомшак токымнар)	Агач токымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Мәйданы, га	Киселә торган запас, куб.метр	
								Гомуми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Урманнарны карау буенча кисүләр уздыру, шул исәптән:									
Тоныкландырып кисүләр	Берсут	*Саклагыч урманнар*							
		Ылыслы	Нарат	1,2	-	5	0,2	-	-
			Барлыгы	1,2			0,2		
		Яктылык кертү өчен кисү, барлыгы		1,2			0,2		
Чистартып кисүләр	Берсут	*Саклагыч урманнар*							
		каты яфраклы	Имән	0,3	-	5	0,1	-	-
		йомшак яфраклы	каен	4,7	60	5	0,9	12	13
		Барлыгы		5,0	60		1,0	12	12
		Эксплуатация урманнары							
		ылыслы	Нарат	8,2	90	10	0,8	9	11
			Карагай	0,6	20	10	0,1	2	33
			Җәмгысе	8,8	110		0,9	11	13
		йомшак яфраклы	каен	20,4	370	5	4,1	74	18
			Юкә	3,4	70	5	0,7	14	21
			җәмгысе	23,8	440		4,8	88	18
		Барлыгы		32,6	550		5,7	99	17
		Араларын чистартып кисү, барлыгы		37,6	610		6,7	111	16
Яшь үсентеләрне	Берсут	Яшь агачлыкларны карау, кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы							
		ылыслы	Нарат	9,4	90		1,0	9	10
			Карагай	0,6	20		0,1	2	33
			җәмгысе	10,0	110		1,1	11	11
		каты яфраклы	Имән	0,3	-		0,1	-	-

карау		йомшак яфраклы	каен	25,1	430		5,0	86	17
			Юкә	3,4	70		0,7	14	21
			җәмгысе	28,5	500		5,7	100	18
		Барлыгы		38,8	610		6,9	111	16
Тоныкландырып кисүләр	Кама	*Эксплуатация урманнары*							
		ылыслы	Нарат	11,4	120	5	2,3	24	11
			җәмгысе	11,4	120		2,3	24	11
		Яктылык кертү өчен кисү, барлыгы		11,4	120		2,3	24	11
Чистартып кисүләр	Кама	*Саклагыч урманнар*							
		ылыслы	Нарат	3,4	60	10	0,3	6	18
			Чыршы	0,4	10	8	0,1	1	25
			Җәмгысе	3,8	70		0,4	7	18
		йомшак яфраклы	Юкә	2,4	20	5	0,5	4	8
			җәмгысе	2,4	20		0,5	4	8
		Барлыгы		6,2	90		0,9	11	15
		Эксплуатация урманнары							
		ылыслы	Нарат	7,2	130	10	0,7	13	18
			Чыршы	31,1	900	8	3,9	113	29
			җәмгысе	38,3	1030		4,6	126	27
		йомшак яфраклы	каен	3,5	30	5	0,7	6	9
			Юкә	4,4	50	5	0,9	10	11
			җәмгысе	7,9	80		1,6	16	10
		Барлыгы		46,2	1110		6,2	142	24
		Араларын чистартып кисү, барлыгы		52,4	1200		7,1	153	23
Яшь үсентеләрне карау	Кама	Яшь агачлыкларны карау, кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы							
		ылыслы	Нарат	22,0	310		3,3	43	14
			Чыршы	31,5	910		4,0	114	29
			җәмгысе	53,5	1220		7,3	157	23
		йомшак яфраклы	каен	3,5	30		0,7	6	9
			Юкә	6,8	70		1,4	14	10
			җәмгысе	10,3	100		2,1	20	10
		Барлыгы		63,8	1320		9,4	177	21
Тоныкландырып	Кама буе	*Эксплуатация урманнары*							

кисүләр		йомшак яфраклы	каен	1,1	10	5	0,2	2	9
			җәмгысе	1,1	10		0,2	2	9
		Яктылык кертү өчен кисү, барлыгы		1,1	10		0,2	2	9
Чистартып кисүләр	Кама буе	*Саклагыч урманнар*							
		ылыслы	Нарат	10,8	230	10	1,1	23	21
			Чыршы	0,2	10	8	-	1	50
			Карагай	0,4	10	10	-	1	25
			Җәмгысе	11,4	250		1,1	25	22
		каты яфраклы	Имән	0,1	-	5	-	-	-
		Барлыгы		11,5	250		1,1	25	22
		Эксплуатация урманнары							
		ылыслы	Нарат	11,8	350	10	1,2	35	30
			Чыршы	10,5	220	8	1,3	28	21
			Карагай	0,8	30	10	0,1	3	38
			җәмгысе	23,1	600		2,6	66	26
		Каты яфраклы	Имән	17,7	170	5	3,5	34	10
		йомшак яфраклы	каен	29,9	380	5	6,0	76	13
			Юкә	4,2	50	5	0,8	10	12
			җәмгысе	34,1	430		6,8	86	13
		Барлыгы		74,9	1200		12,9	186	16
		Араларын чистартып кисү, барлыгы		86,4	1450		14,0	211	17
Яшь үсентеләрне карау	Кама буе	Яшь агачлыкларны карау, кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы							
		ылыслы	Нарат	22,6	580		2,3	58	26
			Чыршы	10,7	230		1,3	29	21
			Карагай	1,2	40		0,1	4	33
			Җәмгысе	34,5	850		3,7	91	25
		каты яфраклы	Имән	17,8	170		3,5	34	10
		йомшак яфраклы	каен	31,0	390		6,2	78	13
			Юкә	4,2	50		0,8	10	12
			җәмгысе	35,2	440		7,0	88	13
		Барлыгы		87,5	1460		14,2	213	17
		Саклагыч урманнар							
		ылыслы	Нарат	14,1	70	5	2,8	14	5

Тонықландырып кисүләр	Усали		Чыршы	3,4	30	5	0,7	6	9
			җәмгысе	17,5	100		3,5	20	6
		Барлыгы		17,5	100		3,5	20	6
		Эксплуатация урманнары							
		ылыслы	Чыршы	18,2	170	5	3,6	34	9
		йомшак яфраклы	каен	1,0	10	5	0,2	2	10
		Барлыгы		19,2	180		3,8	36	9
		Яктылык кертү өчен кисү, барлыгы		36,7	280		7,3	56	8
Чистартып кисүләр	Усали	*Эксплуатация урманнары*							
		ылыслы	Чыршы	7,1	120	8	0,9	15	17
		Каты яфраклы	Имән	2,3	20	5	0,5	4	9
		йомшак яфраклы	каен	27,0	220	5	5,4	44	8
			Юкә	8,7	140	5	1,7	28	16
			җәмгысе	35,7	360		7,1	72	10
		Барлыгы		45,1	500		8,5	91	11
		Араларын чистартып кисү, барлыгы		45,1	500		8,5	91	11
Яшь үсентеләрне карау	Усали	Яшь агачлыкларны карау, кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы							
		ылыслы	Нарат	14,1	70		2,8	14	5
			Чыршы	28,7	320		5,2	55	11
			җәмгысе	42,8	390		8,0	69	9
		каты яфраклы	Имән	2,3	20		0,5	4	9
		йомшак яфраклы	каен	28,0	230		5,6	46	8
			Юкә	8,7	140		1,7	28	16
			җәмгысе	36,7	370		7,3	74	10
		Барлыгы		81,8	780		15,8	147	10
Чистартып кисүләр	Чистай	*Саклагыч урманнар*							
		ылыслы	Нарат	3,6	90	10	0,4	9	25
		каты яфраклы	Имән	0,9	10	5	0,2	2	11
		йомшак яфраклы	каен	2,8	20	5	0,6	4	7
			усак	1,7	50	5	0,3	10	29
			җәмгысе	4,5	70		0,9	14	16
		Барлыгы		9,0	170		1,5	25	19
		Араларын чистартып кисү, барлыгы		9,0	170		1,5	25	19

Яшь үсентеләрне карау	Чистай	Яшь агачлыкларны карау, кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы							
		ылыслы	Нарат	3,6	90		0,4	9	25
		каты яфраклы	Имән	0,9	10		0,2	2	11
		йомшак яфраклы	каен	2,8	20		0,6	4	7
			усак	1,7	50		0,3	10	29
			җәмгысе	4,5	70		0,9	14	16
		Барлыгы		9,0	170		1,5	25	19
Чистартып кисүләр	Шомарбаш	*Саклагыч урманнар*							
		ылыслы	Нарат	1,0	10	10	0,1	1	10
			Чыршы	20,7	260	8	2,6	33	13
			җәмгысе	21,7	270		2,7	34	12
		каты яфраклы	Имән	0,9	10	5	0,2	2	11
		йомшак яфраклы	усак	2,6	90	5	0,5	18	35
		Барлыгы		25,2	370		3,4	54	15
		Эксплуатация урманнары							
		ылыслы	Нарат	10,5	210	10	1,1	21	20
			Чыршы	3,8	70	8	0,5	9	18
			җәмгысе	14,3	280		1,6	30	20
		каты яфраклы	Имән	0,8	10	5	0,2	2	13
		йомшак яфраклы	каен	9,8	40	5	2,0	8	4
		Барлыгы		24,9	330		3,8	40	13
		Араларын чистартып кисү, барлыгы		50,1	700		7,2	94	14
Яшь үсентеләрне карау	Шомарбаш	Яшь агачлыкларны карау, кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы							
		ылыслы	Нарат	11,5	220		1,2	22	19
			Чыршы	24,5	330		3,1	42	13
			җәмгысе	36,0	550		4,3	64	15
		каты яфраклы	Имән	1,7	20		0,4	4	12
		йомшак яфраклы	каен	9,8	40		2,0	8	4
			усак	2,6	90		0,5	18	35
			Җәмгысе	12,4	130		2,5	26	10
		Барлыгы		50,1	700		7,2	94	14
Тоныкландырып кисүләр	Шумбут	*Эксплуатация урманнары*							
		ылыслы	Нарат	6,7	90	5	1,3	18	13

			җәмгысе	6,7	90		1,3	18	13
		Яктылык кертү өчен кисү, барлыгы		6,7	90		1,3	18	13
Чистартып кисүләр	Шумбут	*Саклагыч урманнар*							
		ылыслы	Нарат	5,0	120	10	0,5	12	24
			Чыршы	1,1	20	8	0,1	3	18
			җәмгысе	6,1	140		0,6	15	23
		Барлыгы		6,1	140		0,6	15	23
		Эксплуатация урманнары							
		ылыслы	Нарат	11,0	250	10	1,1	25	23
			Чыршы	6,4	90	8	0,8	11	14
			җәмгысе	17,4	340		1,9	36	20
		йомшак яфраклы	каен	2,9	20	5	0,6	4	7
			Юкә	1,4	20	5	0,3	4	14
			җәмгысе	4,3	40		0,9	8	9
		БАРЛЫГЫ		21,7	380		2,8	44	18
		Араларын чистартып кисү, барлыгы		27,8	520		3,4	59	19
Яшь үсентеләрне карау	Шумбут	Яшь агачлыкларны карау, кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы							
		ылыслы	Нарат	22,7	460		2,9	55	20
			Чыршы	7,5	110		0,9	14	15
			җәмгысе	30,2	570		3,8	69	19
		йомшак яфраклы	каен	2,9	20		0,6	4	7
			Юкә	1,4	20		0,3	4	14
			җәмгысе	4,3	40		0,9	8	9
		БАРЛЫГЫ		34,5	610		4,7	77	18
Тоныкландырып кисүләр	Урманчылык буенча барлыгы	*Саклагыч урманнар*							
		ылыслы	Нарат	15,3	70	5	3,1	14	5
			Чыршы	3,4	30	5	0,7	6	9
			җәмгысе	18,7	100		3,8	20	5
		Барлыгы		18,7	100		3,8	20	5
		Эксплуатация урманнары							
		ылыслы	Нарат	18,1	210	5	3,6	42	12
			Чыршы	18,2	170	5	3,6	34	9
			җәмгысе	36,3	380		7,2	76	10

		йомшак яфраклы	каен	2,1	20	5	0,4	4	10
		Барлыгы		38,4	400		7,6	80	10
		Яктылык кертү өчен кисү, барлыгы		57,1	500		11,4	100	9
Чистартып кисүләр	Урманчылык буенча барлыгы	*Саклагыч урманнар*							
		ылыслы	Нарат	23,8	510	10	2,4	51	21
			Чыршы	22,4	300	8	2,8	38	13
			карагай	0,4	10	10	-	1	25
			Җәмгысе	46,6	820		5,2	90	18
		каты яфраклы	Имән	2,2	20	5	0,4	4	9
		йомшак яфраклы	каен	7,5	80	5	1,5	16	11
			усак	4,3	140	5	0,9	28	33
			Юкә	2,4	20	5	0,5	4	8
			Җәмгысе	14,2	240		2,9	48	17
		Барлыгы		63,0	1080		8,5	142	17
		Эксплуатация урманнары							
		ылыслы	Нарат	48,7	1030	10	4,9	103	21
			Чыршы	58,9	1400	8	7,4	175	24
			Карагай	1,4	50	10	0,2	5	36
			Җәмгысе	109,0	2480		12,5	283	23
		каты яфраклы	Имән	20,8	200	5	4,2	40	10
		йомшак яфраклы	каен	93,5	1060	5	18,7	212	11
			Юкә	22,1	330	5	4,4	66	15
			җәмгысе	115,6	1390		23,1	278	12
		Барлыгы		245,4	4070		39,8	601	17
		Араларын чистартып кисү, барлыгы		308,4	5150		48,3	743	17
		Саклагыч урманнар							
		ылыслы	Нарат	39,1	580		5,5	65	15
			Чыршы	25,8	330		3,5	44	13
			карагай	0,4	10		-	1	25
			Җәмгысе	65,3	920		9,0	110	14
		каты яфраклы	Имән	2,2	20		0,4	4	9
		йомшак яфраклы	каен	7,5	80		1,5	16	11
			усак	4,3	140		0,9	28	33

Яшь үсентеләрне карау	Урманчылык буенча барлыгы		Юкә	2,4	20		0,5	4	8
			Җәмгысе	14,2	240		2,9	48	17
		Барлыгы		81,7	1180		12,3	162	14
		Эксплуатация урманнары							
		ылыслы	Нарат	66,8	1240		8,5	145	19
			Чыршы	77,1	1570		11,0	209	20
			Карагай	1,4	50		0,1	5	36
			Җәмгысе	145,3	2860		19,6	359	20
		каты яфраклы	Имән	20,8	200		4,2	40	10
		йомшак яфраклы	каен	95,6	1080		19,1	216	11
			Юкә	22,1	330		4,4	66	15
			җәмгысе	117,7	1410		23,5	282	12
		Барлыгы		283,8	4470		47,3	681	16
		Яшь агачлыкларны карау, урманчылык буенча барлыгы							
		ылыслы	Нарат	105,9	1820		14,0	210	17
			Чыршы	102,9	1900		14,5	253	18
			Карагай	1,8	60		0,2	6	33
			Җәмгысе	210,6	3780		28,7	469	18
		каты яфраклы	Имән	23,0	220		4,6	44	10
		йомшак яфраклы	каен	103,1	1160		20,6	232	11
			усак	4,3	140		0,9	28	33
			Юкә	24,5	350		4,9	70	14
			җәмгысе	131,9	1650		26,4	330	13
		Барлыгы		365,5	5650		59,7	843	15
Агло-урман-орлык-мелио-ратив чаралар уздыру юлы белән урманнар-ны карау									
Урманнарны карау буенча башка чаралар,									

шул исәптән:									
Аз кыйммәтле урман утыртма-ларын реконс-трукцияләү									
Агач токымна-рының җимеш бирүен карау									
Токым									
Агач ботакларын кискәләү									
Урманнарга ашлама кертү									
Урман кырый-ларын карау									
Чыбылдыкны карау									
Урманнарны кирәксез урман үсемлекләрен юкка чыгару юлы белән карау									
Башка чаралар									

Урман үскән шартларның типларын, бонитет классларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклыгын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кисү режимының нормативлары Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләрендә билгеләнгән.

1. Кисүләрнең максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0 тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисү ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Технологик коридорларны (запасы буенча 5-7 процентка) кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

Урманнарны торгызу һәм урман үстерү чараларын үткәрү таләп ителгән мәйданнарның күләме 17 нче таблицада күрсәтелгән.

17 нче таблица

Урманнарны торгызу һәм урман үстерү чараларының нормативлары һәм параметрлары

Мәйданы, гектар

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган җирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнке-ләре	Урман үрчетү	Барлы-гы	Еллык күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртырт-малар	Кисел-гән урын-нар	Аланлык-лар һәм буш урыннар	Җәм-гысе				
Урманчылык буенча барлыгы:								
Урман торгызуга мохтаҗ урыннар, Барлыгы								
шул исәптән токымнары буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән:								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
Катнаш, Барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
табигый урман торгызу, барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
Урман үрчетүгә мохтаҗ җирләр								

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган җирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлыгы	Еллык күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыклар һәм буш урыннар	Җәмгысе				
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча:								
Берсут кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаҗ урыннар, Барлыгы								
шул исәптән токымнары буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән:								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Катнаш, Барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
табигый урман торгызу, барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
йомш. яфраклы								
Урман үрчетүгә мохтаҗ җирләр								
Кама кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаҗ урыннар, Барлыгы								
шул исәптән токымнары буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән:								
Ясалма (урман								

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган җирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлыгы	Еллык күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртырт-малар	Кисел-гән урын-нар	Аланлык-лар һәм буш урыннар	Җәм-гысе				
культуралары булдыру), барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Катнаш, Барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
табигый урман торгызу, барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
йомш. яфраклы								
Урман үрчетүгә мохтаҗ җирләр								
Ык буе кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаҗ урыннар, Барлыгы								
шул исәптән токымнары буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән:								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Катнаш, Барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
табигый урман торгызу, барлыгы								
алардан токымнар буенча:								

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган җирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлыгы	Еллык күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыклар һәм буш урыннар	Җәмгысе				
Ылыслы								
йомш. яфраклы								
Урман үрчетүгә мохтаҗ җирләр								
Үсәле кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаҗ урыннар, Барлыгы								
шул исәптән токымнары буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән:								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Катнаш, барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
табигый урман торгызу, барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
Урман үрчетүгә мохтаҗ җирләр								
Чистай кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаҗ урыннар, барлыгы	-	-	-	-	-	-	-	-
Шомарбаш кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаҗ урыннар, барлыгы								

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган җирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнке-ләре	Урман үрчетү	Барлы-гы	Еллык күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртырт-малар	Кисел-гән урын-нар	Аланлык-лар һәм буш урыннар	Җәм-гысе				
шул исәптән токымнары буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән:								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
табигый урман торгызу, барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
йомш. яфраклы								
Урман үрчетүгә мохтаҗ җирләр								
Шумбут кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаҗ урыннар, барлыгы								
шул исәптән токымнары буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
йомш. яфраклы								
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән:								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Катнаш, барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган җирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлыгы	Еллык күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыклар һәм буш урыннар	Җәмгысе				
табигый урман торгызу, барлыгы								
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
йомш. яфраклы								
Урман үрчетүгә мохтаҗ җирләр								

Искәрмә: Урманнарны торгызуның еллык күләме алдагы чордагы тоташ кисүләр буенча урман бүлемтекләрен үзләштерүне исәпкә алып төзәтелергә мөмкин.

Урман культураларын булдыру технологиясе туфрак-типологик шартларга бәйле. Технологияләр нигезе сыйфатында Урманчылык һәм урман хуҗалыгын механикалаштыру буенча Бөтенроссия фәнни-тикшеренү институты тарафыннан эшләнгән урман торгызу буенча хисап-технологик карталар киңәш ителә.

Аз кыйммәтле һәм түбән тулылыклы урман утыртмаларының булган составын һәм структурасын үзгәртү максатыннан урманның ябалдашы астында урман культуралары булдырыла, шул исәптән аерым очракларда карагай, чыршы, имән, каен ябалдашы астында әлеге культураларны булдыру рөхсәт ителә.

Урман агач токымнарының утырту материалына һәм урманнарны ясалма һәм катнаш торгызганда булдырылган, мәйданнары урман үсемлекләре белән капланган җирләргә кертелә торган яшь агачлар сыйфатына карата билгеләнә торган криетрияләр һәм таләпләр Урман торгызу кагыйдәләре белән регламентлана.

Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 12 пункты нигезендә урманнарны торгызганда утыртылган, мәйданнары урман урнашкан җирләргә кертелергә тиешле, Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 1-41 кушымталарына кертелмәгән урман агач токымы үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр урманчылыкларның урман хуҗалыгы регламентларында билгеләнә.

Кама урманчылыгы урманнары урнашкан җирләргә кертелергә тиешле мәйданнардагы урман агач токымының утырту материалына һәм үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр

Урман агач токымы	Утырту материалына таләпләр			Мәйданнары урманнар урнашкан җирләргә кертелергә тиешле яшь үсентеләргә карата таләпләр һәм критерийлар		
	Яше, кимендә,	Тамыр башланган	Кәүсәнең уртача	Яше, кимендә,	Төп токым агачлары	Төп токым

	ел	җирдә уртача кәүсә диаметры, кимендә, миллиметр	озынлыгы, кимендә, см	ел	саны, кимендә, 1 гектарга мең данә	агачларының уртача биеклеге, кимендә, м
Ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасы өчен						
Өрәңге	1-2	3,0	12	8	1,7	0,9
Вак яфраклы юкә	2	2,5	20	5	2,0	1,5
Гади усак	2	2,5	20	4	2,0	2,0
Тирәк	1	2,5	15	5	1,0	2,0
Корычагач	2	4,0	15	6	2,0	1,5
Урман-дала зонасы өчен						
Өрәңге	1-2	4,0	15	7	1,5	0,9
Вак яфраклы юкә	2	2,5	20	5	2,0	1,7
Гади усак	2	2,5	20	4	2,5	2,0
Тирәк	1	3,0	15	4	1,0	2,5
Корычагач	2	2,0	12	6	2,0	1,7

Төп урман агач токымнарының яшәү өчен яраклы үсентеләре һәм яшь агачлары исәбенә бәйле рәвештә Кагыйдәләргә карата 1-41 кушымталарга кертелмәгән урман токымнары һәм урман үсү шартлары буенча урманнарны торгызу ысуллары урманчылыкларның урман хуҗалыгы регламентлары белән билгеләнә.

Ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасы өчен

Урман торгызу ысуллары		Агач токымнар	Урман типлары төркеме, урман үсү шартлары типлары	Яшәргә сәләтле шытым һәм үсенте саны, 1 гектарга мең данә
1		2	3	4
Табигый урман торгызу	Шытымны саклау, үсентене карау юлы	0,5 м биегрәк булган йомшак яфраклы токымнар	Коры	4 артык
			Саф	3 артык
			Дымлы	2 артык

	белән			
Табигый урман торгызу Катнаш урман торгызу	Туфракны минераллаштыру юлы белән	0,5 м биегрәк булган йомшак яфраклы токымнар	Коры	2-4
			Саф	1-3
			Дымлы	1-2
Ясалма урман торгызу		0,5 м биегрәк булган йомшак яфраклы токымнар	Коры	2 ким
			Саф	1 ким
			Дымлы	1 ким

Урман-дала зонасы өчен

Урман торгызу ысуллары		Агач токымнар	Урман типлары төркеме, урман үсү шартлары типлары	Яшәргә сәләтле шытым һәм үсенте саны, 1 гектарга мең данә
1		2	3	4
Табигый урман торгызу	Шытымны саклау, үсентене карау юлы белән	Чыршы, карагай, яфраклы каты һәм йомшак токымнар	Коры	4 артык
			Саф	3 артык
			Дымлы	2 артык
Табигый урман торгызу Катнаш урман торгызу	Туфракны минераллаштыру юлы белән	Чыршы, карагай һәм яфраклы каты токымнар	Коры	1-3
			Саф	0,5-1,5
			Дымлы	0,5-1
		Яфраклы йомшак токымнар	Коры	2-4
			Саф	1-3
			Дымлы	1-2
Ясалма урман торгызу		Чыршы, карагай һәм яфраклы каты токымнар	Коры	1 ким
			Саф	0,5 ким
			Дымлы	0,5 ким
		Яфраклы йомшак токымнар	Коры	2 ким
			Саф	1 ким
			Дымлы	1 ким

2.19. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре

Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Россия Федерациясенең урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясе урманлы районнар исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерыгы нигезендә урманчылыкның барча территориясе Россия Федерациясенең

Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районында урнашкан.

Урман хуҗалыгы регламентында китерелгән нормативлар Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районына туры килә.

3 БҮЛЕК. Урманнардан файдалануда чикләүләр

3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләүләр

Урманнарны максатчан билгеләнеш төрләре һәм саклагыч урман категорияләре буенча чикләүләр 18 нче таблицада китерелде.

18 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Яклагыч урманнар	Саклагыч урманнарда тоташ кисүләрне уздыру Россия Федерациясе Урман кодексның 21 статьясының 6 өлешендә, 21[1] статьясының 2 өлешендә каралган очракларда һәм сайланма кисүләр үзләренең тирәлек хасил итә, су саклый торган, санитар-гигиеник, савыктыру һәм башка төрле функцияләрен югалта башлаган урман утыртмаларын саклагыч урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар башкара торган файдалы вазыйфаларны саклауны тәэмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәэмин итмәгән очракларда гамәлгә ашырыла, әгәр Россия Федерациясе Урман кодексында башкача билгеләнмәсә. Саклагыч урманнарда аларның максатчан билгеләнеше һәм файдалы функцияләре белән туры килмәгән эшчәнлек алып бару тыела. Саклагыч урманнарда урман эшкәртү инфраструктурасын төзү һәм эксплуатацияләү тыела Махсус сакланылучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнарда түбәндәгеләр тыела: 1) территорияләрендә комплекслы (ландшафт), биологик (ботаник һәм зоологик), палеонтологик, гидрологик, геологик дәүләт табигать заказниклары урнашкан урманнарда, әгәр тиешле дәүләт табигать заказнигы турындагы нигезләмәдә башкасы каралмаган булса, урман утыртмаларын тоташ кисү; 2) табигать һәйкәлләре территорияләрендә урнашкан урманнарда урман утыртмаларын тоташ кисү; 3) токсик, канцероген яисә мутаген йогынтыга ия химик препаратлар куллану. Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда түбәндәгеләр тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) авыл хуҗалыгы алып бару, печән чабу, умартачылык һәм товар аквакультурасы (товар өчен балыкчылык) чикләмә булып тора; 3) урман плантацияләре төзү һәм алардан файдалану;

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		4) линия объектларыннан, гидротехник корылмалардан һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан, велосипед һәм йөгерү юлларыннан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану. Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә су саклау зоналары чикләрендә түбәндәгеләр тыела: 1) туфракка ашлама кертү өчен агынты суларны файдалану; 2) зиратлар, биологик калдыкларны юк итү объектлары, җитештерү һәм куллану калдыкларын, химик, шартлаткыч, агулы, агулый торган матдәләрне (исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана торган диңгез портлары территорияләрендә аммиак, метанол, аммиак селитрасы һәм калий нитратын махсус саклагычларыннан тыш, яр буе саклык полосаларыннан читтә) урнаштыру, радиоактив калдыкларны күмү пунктлары, шулай ук территорияне балык хуҗалыгы әһәмиятендәге су объектлары суларында рөхсәт ителә торган иң чик концентрацияләре билгеләнмәгән пычраткыч матдәләр белән пычрату; 3) үсемлекләрнең корткычлары һәм авыруларына каршы көрәшү буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру; 4) транспорт чаралары белән хәрәкәт итү һәм аларны туктатып калдыру (махсус транспорт чараларыннан тыш), аларның каты япмалы махсус җиһазландырылган юллардан һәм урыннарда хәрәкәт итүе һәм тукталып торуы искәрмә булып тора; 5) ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын төзү һәм үзгәртеп кору (ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, эчке су юллары, шул исәптән аз сыешлы суднолар кую өчен базалар (корылмалар), Федераль куркынычсызлык хезмәте органнары объектлары территорияләрендә урнашкан очраклардан тыш), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен файдаланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләрен төзү һәм үзгәртеп кору; транспорт чараларын юу; 6) пестицидлар һәм агрохимикатларны саклау (яр буе саклык полосалары чикләреннән читтә диңгез портлары территорияләрендә урнаштырылган махсус саклагычларда агрохимикатлар саклаудан тыш), пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану; 7) агынты суларны, шул исәптән дренаж суларын агызу; Яр буе саклык полосалары чикләрендә су саклау зоналары өчен билгеләнгән чикләүләр белән берлектә түбәндәгеләр тыела: 1) җирне эшкәртү; 2) юыла торган грунт өемнәрен урнаштыру; 3) авыл хуҗалыгы хайваннарын көтү һәм алар өчен җәйге

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		лагерьлар, ванналар оештыру. Табигатьне һәм башка объектларны саклау функцияләрен үтәүче урманнарда (урман-парк зоналарында урнашкан урманнарда) түбәндәгеләр тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; 3) авыл-хуҗалыгы алып бару; 4) файдалы казылмалар табу һәм чыгару; 5) капиталь төзелеш объектларын төзү, әгәр мондый объектлар капиталь төзелеш объектлары булса, велосипед, велоҗәяүле, җәяүле һәм йөгерү юлларыннан, чаңгы һәм роллер трассаларыннан һәм гидротехник корылмалардан тыш. Урман-парк зоналарында урнашкан урманнар урнашкан җирләрнең чикләрен үзгәртү мондый җирләрнең мәйданын киметергә мөмкин, шуңа күрә рөхсәт ителми. Табигатьне һәм башка объектларны саклау функцияләрен үтәүче урманнарда (яшел зоналарда урнашкан урманнарда) түбәндәгеләр тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, әгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүне үткәрүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китермәсә; 3) файдалы казылмалар табу һәм чыгару; 4) авыл хуҗалыгын алып бару, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында коймалар кую; 5) капиталь төзелеш объектлары төзү һәм алардан файдалану, гидротехника корылмаларыннан, элемтә чыбыкларыннан, электр үткәрү чыбыкларыннан, җир асты торбаүткәргечләреннән гайре Яшел зоналарда урнашкан урманнар урнашкан җирләрнең чикләрен үзгәртү мондый җирләрнең мәйданын киметүгә китерергә мөмкин. Кыйммәтле урманнарда, әгәр мондый объектлар капиталь төзелеш объектлары, линия объектлары һәм гидротехник корылмалар булса, велосипед, велоҗәяүле, җәяүле һәм йөгерү юлларыннан, чаңгы һәм роллер трассаларыннан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү тыела. Кыйммәтле урманнарда (су объектлары буйлап урнашкан тыелган урман полосаларында) капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү тыела, моңа нефтьне һәм табигый газны геологик өйрәнү, разведкалау һәм чыгару өчен кирәкле линия объектлары, гидротехник корылмалар һәм объектлар керми.

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
2.	эксплуатация урманнары	Урманнардан Россия Федерациясе Урман кодексының 25 статьясында каралмаган максатларда файдалану тыела.

3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләмәләр

Махсус саклана торган урманнарның хокукый режимы Россия Федерациясе Урман кодексының 119 статьясы белән регламентлана.

Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә аларның максатчан билгеләнеше белән файдалы үзлекләренә ярашмаган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела.

Махсус саклана торган урман кишәрлекләре төрләре буенча чикләүләр 19 нчы таблицада күрсәтелде.

19 нчы таблица

Махсус саклана торган урман кишәрлеге төрләре буенча чикләүләр

Т/с	Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Су объектлары, чокыр сөзәклекләрендә урнашкан ярсаклагыч, туфраксаклагыч урман кишәрлекләре	Урманнарның махсус саклана торган кишәрлекләрендә түбәндәгеләр тыела: 1) Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясының 6 өлешендә каралган очраклардан һәм сайланма кисүләр үз тирәлеген формалаштыручы, су саклау, санитар-гигиена, савыктыру һәм башка файдалы функцияләрен югалткан урман утыртмаларын саклык урманнарының максатчан билгеләнешен саклауны тәэмин итүче һәм үзләренең файдалы функцияләрен үти ала торган урман утыртмаларына алыштыруны тәэмин итмәгән очраклардан тыш, урман утыртмаларын тоташ кисү; 2) авыл хуҗалыгы алып бару, печән чабу, умартачылык һәм товар аквакультурасы (товар өчен балыкчылык) чикләмә булып тора; 3) линия объектларыннан һәм гидротехник корылмалардан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану; Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә су саклау зоналары чикләрендә түбәндәгеләр тыела: 1) туфракка ашлама кертү өчен агынты суларны файдалану; 2) зиратлар, биологик калдыкларны юк итү объектлары, җитештерү һәм куллану калдыкларын, химик, шартлаткыч, агулы, агулый торган матдәләрне (исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана торган диңгез портлары территорияләрендә аммиак, метанол, аммиак селитрасы һәм калий нитратын махсус саклагычларыннан тыш, яр буе саклык полосаларыннан читтә) урнаштыру, радиоактив калдыкларны күмү пунктлары, шулай ук территорияне балык хуҗалыгы
2.	Урмансыз киңлекләр белән чиктәш булып торучы урман кырыйлары	
3.	Урман-орлык плантацияләре, даими урман-орлык кишәрлекләре һәм урман орлыкчылыгының башка объектлары	
4.	Урмансыз киңлекләр арасында урнашкан урманнарның зур булмаган кишәрлекләре	
5.	Текә тау битләрендәге урман кишәрлекләре	
6.	Урманнарның бал бирә торган кишәрлекләре	

Т/с	Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
7.	Дәвалау һәм сәламәтләндерү учреждениеләре тирәсендәге урман кишәрлекләре	әһәмиятендәге су объектлары суларында рөхсәт ителә торган иң чик концентрацияләре билгеләнмәгән пычраткыч матдәләр белән пычрату; 3) үсемлекләрнең корткычлары һәм авыруларына каршы көрәшү буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру;
8.	Шәһәр тибындагы поселоклар, авыл торак пунктлары тирәсендәге урман кишәрлекләре	4) транспорт чаралары белән хәрәкәт итү һәм аларны туктатып калдыру (махсус транспорт чараларыннан тыш), аларның каты япмалы махсус җиһазландырылган юллардан һәм урыннарда хәрәкәт итүе һәм тукталып торуы искәрмә булып тора; 5) ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын төзү һәм үзгәртеп кору (ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, эчке су юллары, шул исәптән аз сыешлы суднолар кую өчен базалар (корылмалар), Федераль куркынычсызлык хезмәте органнары объектлары территорияләрендә урнашкан очраклардан тыш), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен файдаланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләрен төзү һәм үзгәртеп кору; транспорт чараларын юу; 6) пестицидлар һәм агрохимикатларны саклау (яр буе саклык полосалары чикләреннән читтә диңгез портлары территорияләрендә урнаштырылган махсус саклагычларда агрохимикатлар саклаудан тыш), пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану; 7) агынты суларны, шул исәптән дренаж суларын агызу; Яр буе саклык полосалары чикләрендә су саклау зоналары өчен билгеләнгән чикләүләр белән берлектә түбәндәгеләр тыела: 1) җирне эшкәртү; 2) юыла торган грунт өемнәрен урнаштыру; 3) авыл хуҗалыгы хайваннарын көтү һәм алар өчен җәйге лагерьлар, ванналар оештыру. Махсус саклана торган урман кишәрлекләрендә сайланма кисүләр уздыру фәкать һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү максатларында гына уздырыла.

Искәрмә: Махсус сакланучы урман кишәрлекләре урнашкан җир һәм аларның мәйданы урманнар коруны проектлаганда күрсәтелә.

3.3. Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләүләр

Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләүләр түбәндәге таблицада китерелгән.

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Агач әзерләү	Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменнән (рөхсәт ителгән агач алу күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләрнең яшен бозып агач әзерләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 29 статьясының 5 өлеше). Россия Федерациясе Табигать министрлыгының «Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач әзерләү кагыйдәләрен һәм агач әзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы нигезендә: - елга һәм инеш үзәннәрен сөйрәмә җир трассалары һәм урман юллары сыйфатында куллану рөхсәт ителми; - диләнкедән читтә, алар белән чиктәш булган 50 метрлы полосаларда урман утыртмаларын, үсемчелек катламын һәм туфракларны зарарлау, урманнарны сәнәгать һәм башка төрле калдыклар белән чүпләү рөхсәт ителми; - юлларга, күперләргә, урман ызаннарына, киптерү челтәренә, юл, гидромелиоратив һәм башка төрле корылмаларга, елга һәм чишмә үзәннәренә зыян салу рөхсәт ителми; - аударылыган һәм асылынып төшкән, киселгән агачларны (киселгән һәм диләнкедә калдырылган агачларны исәпкә алып) калдыру, сакланырга тиешле яшь шытымны зарарлау яисә һәлак итү тыела; - чиктәш булып торучы, кварталлардагы, диләнкеләрдәге һәм башка баганаларны һәм тамгаларны юк итү тыела; - кисүгә тиешле булмаган һәм Россия Федерациясенең агач материалы әзерләү кагыйдәләре һәм урман законнары нигезендә сакланырга тиешле агачларны, шул исәптән орлык бирү чыганакларын һәм плюс агачларын кисү һәм зарарлау тыела; - рөхсәт ителгән чоры (рөхсәт ителгән кичектереп тору чорын да исәпкә алып) тәмамлангач агач материалы әзерләү, шулай ук файдалану хокукы туктатылгач яисә тәмамлангач агач материалы әзерләү рөхсәт ителми; - билгеләнгән вакытына (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) алып чыгылмаган үзагачны диләнкедә калдыру рөхсәт ителми; и) урман үзләштерү проектында яисә диләнке ясауның технологик картасында каралмаган урыннарга агач материалын чыгару, тарттыру (транспорт белән күчерү) рөхсәт ителми; - диләнкене агач кисү калдыкларыннан (агачларны кисеп аударганда һәм тарттырганда (транспорт белән күчергәндә) диләнкедә барлыкка килә торган агач материалы калдыкларыннан, шулай ук кәүсәләрне киселгән агачларның очлык өлешләрен үз эченә алган ботаклардан, тамыр өсте өлешеннән, сабакларыннан, туздан) чистарту эшләрен үткәрмәү яки вакытында үткәрмәү рөхсәт ителми; - сөйрәмә җирләрдән һәм төяү мәйданнарыннан кала, туфракның өске уңдырышлы катламын юк итү рөхсәт ителми. Диләнкеләрдә агач материалы әзерләгәндә яшәргә яраклы, аларның табигый ареалы чикләрендә үсеп китүче (әгәр тиешле агач токымының урманнар составындагы мәйданы өлеше урманчылык

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		мәйданының 1 процентыннан артып китмәсә) кыйммәтле агач токымнарын (имән, бук, корычагач, эрбет, юкә, күг, элмә, кара зирек, чәчә торган каштан) кисү рөхсәт ителми. Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән зат төрләре сакланырга тиешле. Агач материалы әзерләгәндә урман утыртмалары агачлары составында 3 һәм аннан да күбрәк берәмлектә кедр катнашучы өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү рөхсәт ителми.
2.	Чәер әзерләү	Россия Федерациясе Табигать министрлыгының «Чәер әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы боерыгы нигезендә кирт салу рөхсәт ителми: - юкка чыгарганчыга кадәр зарарлы организм чыганакларында урнашкан урман утыртмаларына карата; - урман янгыннары, зарарлы организмнар һәм башка тискәре факторлар тәэсирендә зарарланган һәм көчсезләнгән урман утыртмаларына карата; - Россия Федерациясе законнары нигезендә агач әзерләү максатында өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын тоташ яки сайланма кисүләр рөхсәт ителмәгән урманнардагы урман утыртмаларына карата; - даими урман-орлык кишәрлекләрендә, урман-орлык плантацияләре, генетик резерватлар, шулай ук плюс агачлары, орлыклыклар, орлык чәчәклекләре һәм полосалары территориясендә урнашкан урман утыртмаларына карата.
3.	Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу	Агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыеп алу өчен үсемлекләрнең түбәндәге төрләрен куллану тыела: – Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгәннәрне; – наркотик матдәләр дип танылучыларны; - агачын әзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токымнары) исемлегенә кертелгәннәрне. Агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыеп алу чикләнергә яки радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә тыелырга мөмкин. Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы нигезендә: - эрозиягә каршы урманнарда; су объектлары буйларында, чокыр сөзәклекләрендә урнашкан ярсаклагыч һәм туфраксаклагыч урман кишәрлекләрендә, фәнни яисә тарихи әһәмияткә ия урманнарда, шулай ук тулылыгы 0,8–1,0 тигез булган яшь агачларда һәм йомылмаган урман культураларында түмәр сагызын әзерләү рөхсәт ителми; - туз хәстәрләү өчен агач кисү тыела; - әгәр бу эшчәнлек әзерләнгән урман продукциясенең сыйфатын киметә икән, агач һәм куак кабыгын әзерләү рөхсәт ителми; - чыбык-чабык әзерләгәндә агачларны һәм куакларны, аларның очларын, ботакларын һәм сабакларын, корткычларга һәм авыруларга

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		бирешмәгән, кору билгеләре күзәтелмәгән агачларның очларыннан кисәргә рөхсәт ителми; - табигый һәм башка объектларны яклау функцияләрен башкаручы урманнарда, су саклау зоналарында урнашкан урманнарда кыйммәтле урманнарда түшәмәләрне җыю тыела; - сынау һәм эксперименталь кисүләр үткәргәндә, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урманнарда даими сынау мәйданнарында каберке һәм үрү өчен caберкеләр, ботаклар һәм куаклар, модель агачларын сайлап алу рөхсәт ителми; - сынау һәм эксперименталь кисүләр үткәргәндә агач яшеллеген әзерләү, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен бирелгән урманнарда даими сынау мәйданнарында модель агачларын сайлап алу рөхсәт ителми.
4.	Азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыю	Төрләре Кызыл китапка, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән яки наркотик матдәләр булып саналган гөмбәләрне һәм кыргый үсүче үсемлекләрне әзерләү һәм җыеп алу рөхсәт ителми. Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыеп алу радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә чикләнергә мөмкин. Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерыгы нигезендә: - җимеш бирә торган агачларны кисү һәм җимеш әзерләү өчен ботакларны кисү тыела; - чикләвек әзерләгәндә агачларны һәм куакларны кисү, шулай ук агачларны һәм куакларны зарарлауга китерә торган ысуллар куллану тыела; - гөмбәләрне әзерләү аларның ресурсларын саклауны тәэмин итә торган ысуллар белән башкарылырга тиеш; - каен суын өлгергән урман кишәрлекләрендә кисүгә кимендә 5 ел кала әзерләргә рөхсәт ителә; - башка төрле азык-төлек ресурслары әзерләү аларның үрентеләре торышына зыян салмый торган ысуллар белән башкарылырга тиеш; үсемлекләрне тамырлары белән өзеп алырга, яфракларына (ботакларына) һәм тамырларына зыян салырга рөхсәт ителми.
5.	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру тыела: - урман-парк зоналарында урнашкан урманнарда (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенең 2 пункты). - яшел зоналарда урнашкан урманнарда, әгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүгә яки аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китерсә (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясының 4 өлешендәге 4 пункты).
6.	Авыл хуҗалыгы	Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда авыл хуҗалыгы алып

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	алып бару	бару тыела, печән чабу, умартачылык һәм товар аквакультурасыннан (товар өчен балыкчылыктан) тыш (Россия Федерациясе Урман кодексының 113 статьясының 2 өлеше). Саклык урманнарының яр буе чикләрендәге җирләр сөрү, авыл хуҗалыгы хайваннары көтү һәм алар өчен җәйге лагерьлар, ванналар оештыру тыела (Россия Федерациясе Су кодексының 65 статьясындагы 17 өлешенең 1, 3 пунктлары). Урман-парк зоналарында урнашкан урманнарда авыл хуҗалыгы алып бару тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенең 3 пункты). Яшел зоналарда урнашкан урманнарда, печән чабудан һәм умартачылыктан тыш, авыл хуҗалыгы алып бару, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында киртәләр төзү тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 4 өлешенең 2 пункты). Тыюлыклы урман кишәрлекләрендә авыл хуҗалыгы алып бару тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 119 статьясындагы 3 өлешенең 3 пункты). Урманнарның махсус саклык кишәрлекләрендә, печән чабу һәм умартачылыктан тыш, авыл хуҗалыгы алып бару тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 119 статьясындагы 4 өлешенең 2 пункты). Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгы нигезендә: - урман культуралары, кыйммәтле агач токымнарының табигый яшь агачлары, үсеш алган яшъ үсентеләр биләгән җирләрдә авыл хуҗалыгы хайваннарын көтүгә юл куелмый; - селекция-урман орлыклары, имән, чыршы-пихта, тал, каты яфраклы, чикләвекле плантацияләр үсә торган кишәрлелкәрдә авыл хуҗалыгы хайваннарын көтү рөхсәт ителми; - урманнарны табигый торгызуга һәм ылыслы һәм каты яфраклы токымнар беләән урманнарны торгызуга ярдәм итү буенча проектлана торган чаралар булган кишәрлекләрдә авыл хуҗалыгы хайваннарын көтү; - җиңел юыла торган һәм җилләтелә торган туфраклы кишәрлекләрдә авыл хуҗалыгы хайваннарын көтү. Урманнарны авыл хуҗалыгын алып бару өчен файдалану максатында урманнарны табигый торгызу һәм ылыслы һәм каты яфраклы токымнар, җиңел юыла һәм җилләтелә торган туфраклар белән торгызуга ярдәм итү буенча проектланган чаралар белән урман культуралары, кыйммәтле агач токымнарының табигый яшь үсентеләре, селекция-урман орлыклары, каен-пихта, тал, каты яфраклы, чикләвек плантацияләре биләгән урман фонды җирләрен куллану тыела.

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		Авыл хуҗалыгы хайваннарын көткәндә (коймаланган урыннарда яки бәйдә тотып көтүдән тыш) урман культураларын, питомникларны, табигый шытып чыккан яшь үсентеләрне һәм урманның башка кыйммәтле кишәрлекләрен бозуга юл куелмаска тиеш.
6.1	Балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәвәскәрләрчә балык тотудан тыш	Балыкчылыкны гамәлгә ашырганда, һәвәскәрләрчә балык тотудан тыш, түбәндәгеләр рөхсәт ителми: - тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу; - тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның чикләрендәге территорияләрне төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары белән чүпләү; - тапшырылган урман кишәрлеге мәйданын һәм аннан читтәге территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату.
7.	Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы нигезендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми: - тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу; - тапшырылган урман кишәрлеген һәм аннан читтәге территорияләрне төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, бүтән калдыклар белән чүпләү; - тапшырылган урман кишәрлеге мәйданын һәм аннан читтәге территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату.
8.	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 908 номерлы боерыгы нигезендә: - рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә табигый ландшафтлар, хайваннар дөньясына караган объектлар, үсемлекләр дөньясы, су объектлары сакланырга тиешле; - Россия Федерациясе Кызыл китабына яки Россия Федерациясе субъектының кызыл китабына кертелгән сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, башка урман үсемлекләрен саклау мөмкин булмаган очракта, урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану рөхсәт ителми; - физик затларның яшәү урыннары булган объектларны урнаштыру рөхсәт ителми; - урманнардан рекреация эшчәнлеген алып бару өчен файдалану әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә зыян китерми торган ысуллар белән башкарыла. Капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау өчен урман утыртмаларын тоташ кисү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 4 өлеше). Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).
9.	Урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	Су саклау зоналарында урнашкан урманнардан файдалану тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 113 статьясындагы 3 пункты). Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Урман орлыкчылыгы объектларын (урман-орлык плантацияләрен, даими урман-орлык кишәрлекләрен һәм шуңа охшаш объектларны) булдыру һәм аерып чыгару кагыйдәләрен раслау турында» 2015 елның 20 октябрендәге 438 номерлы боерыгы нигезендә минуслы утыртмаларда плюс агачларын сайлап алу рөхсәт ителми.
10.	Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнардан җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы нигезендә: - җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды җирләре составындагы урмансыз җирләр, шулай ук урманга әверелмәгән агачлар киселгән урыннар, аланнарны һәм аларга урман культураларын утыртканчы урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман үсемлекләре белән капланмаган җирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшләнелгән торфлыклар) җирләр файдаланыла; - җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин.
10.1	Урман питомникларын булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Урман питомникларын төзү һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 12 октябрендәге 737 номерлы боерыгы нигезендә: - урман питомникларында үсентеләр, чәчкеннәр үстерү өчен чәчүлекләре һәм башка сыйфатлары тикшерелмәгән урман үсемлекләре орлыкларын куллану рөхсәт ителми; - урман питомникларында урман үсемлекләре орлыкларының партияләрен аерым чәчү кулланыла; урман үсемлекләре орлыкларының партияләрен катнаштыру рөхсәт ителми; - урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану өчен урман белән капланмаган җирләрдән файдаланалар; - Россия Федерациясе Кызыл китабына яки Россия Федерациясе субъекты Кызыл китабына кертелгән сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, башка урман үсемлекләрен саклау мөмкин булмаган очракта, урман питомникларын төзү һәм аларны эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителми; - Россия Федерациясе Кызыл китабына, Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләрен урман утыртмаларының утырту материалын (үрентеләр, чәчкеннәр) үстерү өчен файдалану Россия

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		Федерациясе Урман кодексының 60[15] статьясы нигезендә тыела.
11.	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару	Яшел зоналарда урнашкан урманнарда һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда файдалы казылмалар разведкалау һәм чыгару тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 4 пункты, 4 өлешендәге 1 пункты). Җир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгару максатларында урманнардан файдалану рөхсәт ителми: - Россия Федерациясе Урман кодексында билгеләнгән тәртиптә расланган Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре нигезендә агачларны кисеп аудару һәм бульдозерлар ярдәмендә агач үсемлекләреннән чистарту, чик буе полосаларын һәм урман кырыйларын кисү калдыклары белән чүпләү, урман кырыйларындагы агачларның ботакларына һәм скелет тамырларына зыян китерү, җәйге чорда яңа кисеп алынган агач материалын санитар куркынычсызлык кагыйдәләре нигезендә кәүсә корткычларына каршы саклык чараларын күрмичә урманда калдыру (саклау); - урман утыртмаларын суга батыру һәм озак итеп су бастыру; - урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган җирләрдән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр япмасына һәм туфракка зыян китерү; - урманнарны җитештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләү; - урманнардан файдаланыла торган җирләрнең мәйданнарын һәм аннан читтәге территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату; - транспорт чараларының һәм башка механизмнарның ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча, шул исәптән урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган җирләрдән читтә йөрүе (Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Файдалы казылмаларны геологик өйрәнү, эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм урман кишәрлеген бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә, җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру максатларында урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгы белән расланган Файдалы казылмаларны геологик өйрәнү, эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләренең һәм урман кишәрлеген бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә, җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру максатларында урманнардан файдалану очраклары исемлегенең 18 пункты). Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).
11.1	Тикшеренү эшчәнлеген	Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Эзләнү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	гамәлгә ашыру	кагыйдәләрен раслау турында» 2024 елның 25 апрелендәге 241 номерлы боерыгы нигезендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:- урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган җирләрдән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр япмасына һәм туфракка зыян китерү;- урманнардан файдалана торган территорияләрне һәм урманнардан файдалана торган җирләргә якын территорияләрне җитештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләү; - урманнар файдаланыла торган җирләрне һәм урманнар файдаланыла торган җирләргә якын территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату; - транспорт чараларының иреклe, билгесез маршрутлар буенча, шул исәптән урманнардан файдаланыла торган җирләрдән читтә йөрүе.
12.	Сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портларын төзү һәм киңәйтү, гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү	Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).
13.	Линия объектларын төзү, үзгәртеп кору, алардан файдалану	Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнардан линия объектларын төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан линия объектларын төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерыгы нигезендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми: - аларда урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган һәм линия объектларының саклау зоналарындагы җирләрдән читтәге урман утыртмаларына, үсемлек капламына һәм туфракка зыян китерү; - урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган җирләргә тоташкан территорияләрне төзелеш һәм көнкүреш чүп-чары, агач калдыклары белән чүпләү; - урманнар файдаланыла торган җирләрне һәм урманнар файдаланыла торган җирләргә якын территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату; - транспорт чараларын һәм башка механизмнарны иреклe, билгеләнмәгән маршрутлар буенча йөртү Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).

т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		Урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда, велосипед һәм йөгерү юллары һәм гидротехник корылмалардан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 5 пункты). Яшел зоналарда урнашкан урманнарда капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү тыела, гидротехник корылмалардан, элемтә линияләреннән, электр тапшыру линияләреннән, җир асты үткәргечләреннән тыш (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясының 4 өлешендәге 3 пункты)
14.	Агач эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү	Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының «Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 31 гыйнварындагы 54 номерлы боерыгы нигезендә урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдаланганда түбәндәге очракларга юл куелмаска тиеш: - урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив һәм нефть матдәләре белән) һәм урманнарга башка төрле тискәре йогынты ясау; - гражданнарның урманнарда булуына чикләүләр кертелгән очракта, транспорт чаралары белән урман кишәрлекләренә керү. Саклагыч урманнарда, шулай ук Россия Федерациясе Урман кодексында, башка федераль законнарда каралган башка очракларда (Россия Федерациясе Урман кодексының 14 статьясындагы 2 өлеше) урман эшкәртү инфраструктурасын булдыру һәм эксплуатацияләү тыела. Капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау өчен урман утыртмаларын тоташ кисү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 4 өлеше). Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).
15.	Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру	Капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау өчен урман утыртмаларын тоташ кисү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 4 өлеше). Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).

20 нче таблица

Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланырга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Биологик күптөрлелек объектлары	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналары зурлыгы (зарурлык булганда)
1	2	3	4
1.	Даими һәм вакытлы су агымнары	Су агымының аерым ачык күренеп тора торган үзәне. Вакытлы су агымы даими рәвештә су басу эзләре буенча ачыкланырга мөмкин. Коры җәйдә су агымы кибәргә мөмкин	Әгәр нормативларда башкача билгеләнмәсә, даими су агымнары өчен киңлеге кимендә 50 метрлы, вакытлыча су агу үзәннәре буйлап кимендә 20 метрлы буфер зоналары билгеләнә. Буфер зонасы инде урман баскан тугайлык булырга тиеш түгел һәм су агымы үзәненнән башлап яисә урмансыз тугайлыктан башлап һәр ягыннан үлчәнә. Искәрмә: буфер зонасына мәҗбүри рәвештә сөзәк таулар һәм тамыр токымнары чыккан урыннар кертелергә тиеш
2.	Кизләүләр (чишмәләр), грунт сулары чыгу урыннары	Төптә кизләүләр аерылып торырга мөмкин, яисә су таудан агучы чишмә рәвешендә агып чыга. Чишмә карст бүрәнкәсеннән агып чыгарга мөмкин	Чишмәләр буйлап (алар чыккан урыннар тирәли) киңлеге кимендә 50 метрлы буфер зоналары аерыла. Дәвалану яисә савыктыру максатларында файдаланыла торган, шулай ук зиярәт кылу объекты булып хезмәт итүче (изгеләр чишмәсе) чишмәләр тирәли буфер зонасы киңәйтелергә мөмкин – аерым тәртиптә билгеләнә.
3.	Сазланган уйсулыклар һәм вакыты-вакыты белән су баса торган урыннар	Әлеге кишәрлек артыгы белән дымланган: су өслеккә чыккан яисә аяк белән басканда бүселеп чыга. Объект чикләрендә – артык дымланган урман типларының туфрак катламы. Кырые буйлап, шулай ук объектлар чикләрендә агачлар юк яисә товарлык дәрәҗәсе аз булган агачлар гына үсә	Су баса торган кишәрлек кырые буйлап су өслектә тора яисә басканда чыга. Рельефта түбәнрәк урында, туфрак өсте капламы чигендә, чиге буйлап туфрак өсте катламы һәм агачлыклар сыйфатында.
4.	Күлләрнең, сазларның һәм башка ачык	Ачык киңлекләрнең (күлләр, сазлар, болыннар) ярларында урман кашакларын аерып чыгару урман	Киңлеге кимендә 50 метрлы урман кашагы күл суыннан алып яисә ачык башка урын

Т/с	Биологик күптөрлелек объектлары	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналары зурлыгы (зарурлык булганда)
1	2	3	4
	урыннарның ярлары буйлап урман кашаклары, сазлыкларда зур булмаган утраулар	корылышы буенча саклагыч полоса билгеләнмәгән очракта башкарыла	киселешеннән башлап үлчәнә. Ләкин, әгәр күлдә утраучык яисә сазланган урын булса, буфер зонасын каты яр кырыеннан яисә сазлык яки ачык территория кырыеннан башлап үлчиләр. Шулай ук сазлык белән әйләндереп алынган зур булмаган (0,5 гектарга кадәр) утраулар да билгеләнә. Искәрмә: әгәр әлеге күл яисә сазлык хайваннарның сезонлы туплану һәм үрчү урыны, сирәк очраучы һәм нәзберек төрләрнең фактта тереклек итү урыны булып торса, ул очракта буфер зонасы киңәйтелергә тиеш
5.	Чокырлар, су агымнарының тирән үзәнлекләре, башка төрле сөзәклекләр	Су агымнарының тирән кергән үзәнлекләре һәм чокырлар – тауның текәлеге 10° башланып киткәндә. Башка текә таулар (киртләчләр, текә ярлар) – тауның текәлеге кимендә 20° булган очракта	Нормативларда башкача билгеләнмәсә, сөзәк тау өсте һәм асты буйлап киңлеге кимендә 15-20 метрлы буфер зоналары билгеләнә. Сөзәк тауның үзе һәм буфер зонасы әһәмиятле объект булып тора.
6.	Төп токымнарның, урман белән капланган калкулыкның шәрә урыннары, известьлы токым, ачык комлы кишәрлекләр, дюналар, таш чәчелгән урыннар	Куәте аз булган туфрак үсемлекләре белән капланган, төп токымнар шәрәләнә торган урыннар. Таш чәчелгән урыннар – төрле зурлыктагы һәм шомалыктагы ташлар җыелмасы. Тау битләрендә, тау киртләчләрендә, ярларда һәм алар янәшәсендә еш очрый. Ташлы һәм шәрәләнгән урыннар аз куәтле туфрак үсемлекләре белән капланырга мөмкин. Комлы дюналар өлешчә аз куәтле туфрак-үсемлек катламы белән ныгытылырга мөмкин	Объект кишәрлекнең төп токымнары шәрәләнгән чиге буйлап яисә таш чәчелгән урын чиге буйлап билгеләнә. Таш чәчелгән, төп токымнар шәрәләнгән урын, дюна комплексы кырыеннан киңлеге кимендә 20 метрлы буфер зонасы билгеләнә
7.	Аерым зур йомры ташлар һәм кантарлар	Лишайниклар һәм үсемлекләр белән капланган аерым зур йомры ташлар (2 куб.метрдан башлап) һәм кантарлар.	Аерым зур йомры ташларны мәйданлы объектны билгеләмичә генә билгеләргә була, аларның тупланышы мәйданлы объект буларак билгеләнә
8.	Карст элементлары	Известькатнашмалы токым ятмалары якын яткан урыннарда ярыклар, бүрәнкәләр, юкка чыга торган су	Объект тирәли уйсулык, куышлык кырыеннан киңлеге кимендә 20 метрлы буфер

Т/с	Биологик күптөрлелек объектлары	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналары зурлыгы (зарурлык булганда)
1	2	3	4
		агымнары һәм сулыклар, коры үзәнлекле сазлыклар. Калын известьташ катламының су белән юылган куышлыклары. Өслегендә уйсулыклар, җимерек, ярык урыннар күренә. Карст элементлары белән чишмәләр, кизләүле сазлыклар бәйле булырга мөмкин. Өслегендә шәрәләнгән известьташлар күренергә мөмкин	зонасы билгеләнә.
9.	Ачык һәм ярымачык урыннар	Урман белән капланмаган кишәрлекләр: зур булмаган аланлыклар, сирәклекләр, болынлыклар һ.б. (шул исәптән сазлыкланган). Агачларның тулылыгы 0,4 ким. Запасы гектарына 50 куб.метрдан кимрәк.	Чиге буйлап агачлар арасында (тулылыгы һәм запасы ким булган кишәрлек)
10.	Таркалу тәрәзәләре чыбык-чабык һәм җил аударган агачлар-туфрак комплекслары белән тупланган.	Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге аунаклар бар (диаметры 20 сантиметрдан (алга таба – см) башлана). Җил аударган агач-туфрак комплекслары (ВПК) – зур агачларның тамыр системасы һәм туфракның өске катламнары белән бергә аву нәтиҗәсе	Таркалу тәрәзәләрен табигый яңару төркемнәре, шулай ук башка объектлар белән берлектә билгеләү максатка ярашлы була. Билгеләү эше объект чикләре буенча башкарыла
11.	Коры-сары, биек түмәрләр, куышлы агачлар, берән-сәрән ятучы зур чыбык-чабыклар	Төрле токымнардан зур күләмле (диаметры 20 см башлана торган) коры-сары. Куышлы һәм тукран тукыган эзләре булган коры-сары аеруча кыйммәтле була. 2-5 м биеклегендәге һәм 20 см зуррак диаметрлы табигый эре түмәрләр. Куышлы агачлар. Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге чыбык-чабыклар (диаметры 20 см башлана)	Диләнке эшләгәндә куркыныч тудырмый торган коры-сарыны саклау максатка ярашлы була. Корыган һәм куышлы тере агачлар зарури сакланырга тиеш
12.	Күп еллык агачлар һәм аларның чәчәклекләре, җыйнак биологик кыйммәтле урыннар	Берән-сәрән күп еллык агачлар, аларның чәчәклекләре һәм җыйнак биологик кыйммәтле кишәрлекләр	Күп еллык, янгынга каршы корытылган наратлар, карт усак, кара зирек, кәҗә талы аеруча кыйммәтле. Агачларның ябалдашы яхшы үсеш алган һәм җилгә каршы торырга сәләтле булырга тиеш. Күп еллык агачларның чәчәклекләре һәм җыйнак биологик кыйммәтле өлешләре составында агачларны саклау оптималь булып тора
13.	Төбәк өчен сирәк	Киң яфраклы токымлы агачлар: имән,	Сирәк токым агачларының

Т/с	Биологик күптөрлелек объектлары	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналары зурлыгы (зарурлык булганда)
1	2	3	4
	токым агачлары	корычагач, карама, өрәңге, юкә.	җыйнак төркемнәрен һәм шушы токымнарга караучы берән-сәрән агачларны үз эченә алган чәчәклекләр саклана.
14.	Сирәк һәм терлек азыгы булган куаклыклар	Чикләвек куагы, артыш, миләш, гөлҗимеш, зелпе куаклары һ.б.	Сөйрәнмәләрдән башка саклана
15.	Яңартылуның гамәлдәге төркемнәре	Киселгән урыннарда үсеш алырга мөмкин булган ышанычлы үренте төркемнәре. Дренажланган урыннарда агач чыбылдыгы тәрәзәләрендә яңартылу төркемнәре, эре аунак өемнәре тупланган урыннарда чыршы шытып чыккан	Үренте чәчәклекләре яңартылуның югары тыгызланган өлеше чикләре буенча билгеләнә
16.	Сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлекләрнең һәм гөмбәләрнең тереклек итү урыннары	Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм/яисә региональ Кызыл китапка кертелгән сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлек һәм гөмбә төрләренең яңа ачыкланган даими тереклек итү урыннары.	Төрләрнең биологиясе һәм экологик таләпләре нигезендә билгеләнә. Күпчелек сирәк төрләрне билгеләве авыр булганга күрә, сирәк төр һәм аларны саклау өчен зарури чикләр булу-булмавын тәгаенләштерү өчен биология белгеченә мөрәҗәгать итәргә киңәш ителә. Әгәр берле нөсхә яисә тереклек иярәренең җыйнак төркеме ачыкланса, алар тирәли киңлеге кимендә 50 метрлы буфер зонасын билгеләргә кирәк
17.	Куышлы агачлар	Берән-сәрән тере яки куышлы коры агачлар	Аерым агачлар яки агач төркемнәре рәвешендә җилгә каршы торучанлыкны, бөҗәк ашаучы кошларны күчерү урыннарын тәэмин итү өчен, шулай ук башка кыйммәтле объектлар составында саклана
18.	Зур оялыклары булган агачлар	Зур оялыклары булган агачлар саклана, диаметрында 1 м зуррак оялар, шулай ук эре оялар тупланган урыннар махсус кыйммәткә ия	1 м һәм аннан зуррак диаметрлы оялар өчен буфер зонасының киңлеге – 500 м (елның теләсә кайсы вакытында), ә калган оялар өчен 100-300 м кимрәк булырга тиеш (кошларның күздә тотылган төренә карап). Буфер зонасының зурлыгы орнитолог белгеч тарафыннан

Т/с	Биологик күптөрлелек объектлары	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналары зурлыгы (зарурлык булганда)
1	2	3	4
			тикшерү, ояның кемгә каравын һәм статусын билгеләү нәтиҗәләре буенча тәгаенләштерелергә мөмкин
19.	Зур кырмыска оялары	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары	0,5 метрдан биегрәк булган кырмыска оялары тирәли 20 метрлы радиуста кисүләр тыелган буфер зонасы аерып чыгарыла

Гамәлдәге урман орлыкчылыгы объектларының нормативлары һәм параметрлары әлеге урман хуҗалыгы регламентында эшләнми.